FOTO

REDACTIE D. HELFFERICH

★ UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE ★ UITGAVE C. MISSET N.V. DOETINCHEM ★

8e JAARGANG No 10
OCTOBER 1953
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

Voor fotografen die hoge eisen stellen

REFINEX

Fijnkorrel ontwikkelaar, tevens vereffeningsontwikkelaar. Speciaal geschikt voor het ontwikkelen van platen, rolfilms en alle opnamen die sterk vergroot moeten worden. Werkt het ontstaan van een fijne zilverkorrel in de hand. Lang houdbaar. Dosis voor 1, 10, 45 en 70 liter.

METINOL U

Universele ontwikkelaar voor platen, films en papieren. Doses voor 200 cm³, 2½, 5 en 25 liter oplossing.

NOGRANOL

Ultra-fijnkorrel ontwikkelaar. Speciaal aan kleinbeeld-amateurs aan te bevelen. Kleurt de vingers niet (geen paraphenyleendiamine). Goed houdbaar. Doses voor 300 cm³, 600 cm³, 7½ en 35 liter oplossing.

MERCUROL

versterker. Is samengesteld met een kwikzilverzout. De behandeling geschiedt zonder voorafgaande bleking. 50 cm³ voor ½ liter oplossing.

REVEX

Vereffeningsontwikkelaar voor de tank. Universele, zachtwerkende ontwikkelaar voor fijn doorgetekende negatieven, met relatief fijnekorrel. Buitengewoon ontwikkelingsvermogen. Dosis voor 2 x 35 liter oplossing.

ACIDOFIX

Zuurfixeerzout. Blijft langer goed dan de gewone hyposulfiet en levert tevens meer uit. Doses voor 200 cm³, 1 en 5 liter oplossing.

GEVATOL

Een bevochtigingsmiddel toegevoegd aan de ontwikkelaar voorkomt luchtbelletjes op het oppervlak van het fotomateriaal en bevochtigt dit gelijkmatig. Indien men platen, films en papieren gedurende 2 minuten baadt in een 5 à 10‰ oplossing Gevatol, vloeit het vocht gelijkmatig af en versnelt de droging en voorkomt droogvlekken. Verpakkingen van 100 cm³ en 1 liter.

STUDIO ONTWIKKELAAR

voor de tank. Speciaal vervaardigd voor het ontwikkelen van studio opnamen. Geeft mooi gedetailleerde negatieven. Dosis voor 12 liter ontwikkelaar. De verpakking bevat eveneens een dosis om 5 liter speciaal bijvulbad aan te zetten.

N.V. Handelsonderneming Gevaert **Scheveningseweg 110 Den Haag**

elke verpakkings-vorm voor fotograaf en foto handelaar

Fotomapjes
Enveloppen
in alle maten met en zonder strobordrug
Kleinbeeldmappen
Negatiefalbums
voor kleinformaat 6 x 6 en 6 x 9 negatieven
Briefkaartmappen
Ateliermappen
Negatiefcouverts
Losbladige reportage albums
Cellophane étui's
voor industrie foto's

DORGELO gouda

H.H. FOTOGRAFEN

N.V. LAREVO
(OPGERICHT 1934)
PARADE 4 - BERGEN OP ZOOM
TELEFOON 832

IS UW ADRES VOOR REPRODUCTIE

DAAROM

OVERAL-LAREVO

Veilinggebouw „DE VIJZEL"
Keizersgracht 616 - Amsterdam - Tel. 37167

FOTO, KINO, FILMS
EN INSTRUMENTEN
kunnen dagelijks bijgevoegd worden

Magazijngoederen, Winkelinventaris e.a. kunnen ook ter plaatse door ons geveild worden. — Vraagt condities.

Makelaar N. C. A. J. Groenendijk. Veilinghouder.

Het nieuwe NOVOFLEX Tele-Objectief
1 : 5.6 f = 40 cm

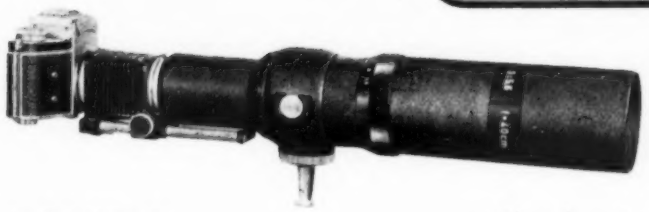

vormt de lang begeerde voltooiing van Uw foto-uitrusting.

Instelling d. m. v. een balgapparaat, dat ook voor Makro-opnamen kan worden gebruikt. Leverbaar voor Exakta, Contax-S, Praktica, Practiflex en voor Spiegelreflexhuis voor Leica. Vraagt folder met uitvoerige beschrijving.

Fabr. Karl Müller Jr
Memmingen/Bayern

Alleen-Importeur : MINERVA-FOTO
Roemer Visscherstraat 66, ARNHEM

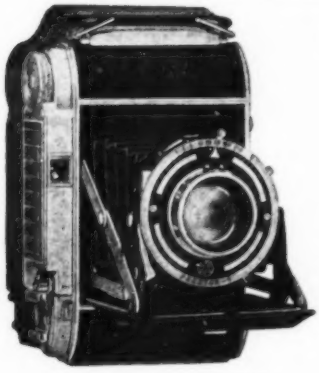

Solida III
6 x 6
Radionar 2.9
80 m/m
Prontor S
kost slechts
f 170.—
met meetzoeker
f 193.50

FOTO
„Ferrari"
Haarlemmstr. 119
AMSTERDAM-C.

Vloeibare Fotohoeken

Gebruikt LERO 222 Vloeibaar Adhaesief voor het
- krimpvrij
- zuurvrij
- trekvrij opplakken van foto's

Buitengewoon geschikt voor grote formaten en foto-montages

Leverbaar in busjes en tubes

Alleenvertegenwoordiger voor Nederland : Tom-Papier, Nwe Hilversumseweg 4, Bussum

Vraagt Uw foto-handelaar

CHEMISCHE FABRIEK „LERO" DUIVENDRECHT
TEL. OUDERKERK A/D AMSTEL 365 (K 2973)

MOMENTJES

Prijs voor elke adv. 15 x 53 mm of gedeelte daarvan **ƒ 1.50. bij voor-uitbetaling.**

Inzending uiterlijk tot de 1e van elke maand.

Voor brieven onder nummer 30 ct extra.

PERSONEEL GEVRAAGD:

Gevraagd in atelier voor bedrijfsfotografie (portret en industrie, zwart-wit en kleuren), een beslist bekwame FOTOGRAAF. Moet met gehele vak bekend zijn. Woning aan de zaak beschikbaar. Uitsluitend goede krachten worden verzocht te reflecteren. Br. onder no 590538 F., aan het bur. van dit blad.

In Optiek- en Fotohandel gevraagd: een vakbekwame BEDRIJFSLEIDER. Woning beschikbaar. Voor beide strekken diploma's tot aanbeveling, doch is geen verplichting. Brieven onder no 590539 F. aan het bureau van dit blad.

Gevraagd: ERVAREN LABORANT voor portret- en amateurwerk. Eventueel reportagefoto's kunnende maken. Vaste werkkring. Br. onder no 590551 F., aan het bur. van dit blad.

Gevraagd in eerste klas zaak Foto-atelier - Fotohandel: PRIMA VAKMAN! Moet beslist goede atelier- en reportage foto's kunnen maken! Vaste werkkring. Br. met voll. inl. etc. onder no 590579 F., aan het bureau van dit blad.

PERSONEEL AANGEBODEN:

d.k.-ervaring, heeft 2 dagen per week les in fotografie (Kunst-Nijverheid-School), zoekt voor 4 dagen per week een passende werkkring bij een foto-bureau of

VAKFOTOGRAAF, 39 jaar, ongeh., zoekt passende zelfstandige werkkring. P. Wichers, Diekmanstraat 38, Enschede.

FOTOGRAAF-LABORANT, 26 jr. zoekt zich vaste positie in fotobranche. Ook genegen als filiaalhouder. Brieven onder no 590570 F., aan het bur. v. d. blad.

LABORANT, 24 jaar, z. z. g. geplaatst in een fotografisch of filmbedrijf. Daar waar goede vooruitzichten zijn. Leerling Fotovakschool en v. g. g. v. Br. onder no 590519 F., aan het bur. van dit blad.

TE KOOP GEVRAAGD:

GEVR.: Priox afdrukmachine, 6 x 6 of 6 x 9 éénogige reflex, 8 mm projector, 13 x 18 vergr.app., bandrecorder, glijstep- of runaboat. Foto Fransen, Beukenweg 22, Amsterdam-O. Telef. 50471.

GEVRAAGD: Kodak of Agfa overjarige 16 mm omkeerfilm, voor cameratest. C. van Dam, Olivier van Noortstraat 62, Breda.

Te koop gevraagd: 13,5 cm TELELENS voor Leica. Brieven met prijs onder no 588955 F., aan het bureau v. d. blad.

TE KOOP GEVR.: Kleinbeeld of 6 x 6 Reflex Camera. Liefst Exakta of Rollei, moet in prima staat zijn. Event. in ruil

Te koop gevraagd: VOIGTLÄNDER Vito II. Moet in prima staat zijn. W. Takens, Noordeinde 9, Delft. Tel. 1602.

Te koop gevr.: KLEINB. PROJECTOR voor 5 x 5, event. met uitwisselbaar objectief voor 7 x 7. Lichtsterkte 250 Watt. Offerte met volledige gegevens onder no 590596 F., aan het bur. van dit blad.

GEVR.: Kleinbeeld en 6 x 6 pan film (120 spoel) 19/10 Din of hoger. Over datum geen bezwaar. Idem Chloride - Chloro Bromide en/of Bromide papier, gladwit, vanaf 9 x 12 cm. Brieven met omschr., evt. monster en prijs onder no 590597 F., aan het bur. van dit blad.

TE KOOP GEVR.: Sluiter v. ateliercamera, instelb. v. versch. momenten, minst. tot 1/50 v. lens diam. min. 8 cm. Universeelring v. ateliercamera tot min. ø 9 cm. Foto Koppen, Kerkstraat 4a, Tel. 477, Putten (Vel.).

Gevr.: VERGR.APP., kleinb. en groter, dat tevens kan dienen als dia-projector, b.v. Opemus, Reporter, Dunco enz. Tevens verstelbaar masker. Brieven met omschr. en uiterste prijs aan J. N. Bruin, v. Assendelftstraat 10, Delft.

DRINGEND GEVR.: Groothoek Tessar 5,5 cm, f. 8, beeldhoek 78° of Meyer 5,6 cm, f. 6,8 of overeenkomstige lens, liefst in vatting voor 4 x 6,5 cm Exakta. Elke enigszins redelijke prijs. SIE, Nassauplein 38, Delft.

GEVRAAGD: Bell & Howell projectielens $2\frac{1}{2}$ inch., Rubber projectiescherm, 16 mm geluidsprojector. Brieven onder no 590541 F., aan het bur. van dit blad.

Gevraagd: Goede 2-zuilige ATELIER-CAMERA 18 x 24. H. v. d. Ven, Heerlerweg 14, Hoensbroek.

TE KOOP:

Prinoflat 3,5 no 112421, f. 8,5 cm, met tas, iets mooiS! van f 595.- voor f 395.-; Exa no 221316, Trioplan 2,9 no 1141491, even gebruikt, van f 350.- voor f 245.-;

TE KOOP AANGEB.: 1 vergr.app. 13 x 18 (horizontaal) met Busch anastigmat, Glaukar F 3,1 van 15 cm; 1 mah. reiscamera 18 x 24 met 3 dubb. cass., tas en Goerz dubb. anastigmat, Dagor F 6,8 van 24 cm; 1 Mentor spiegelreflex 10 x 15 met Zeiss Tessar F 4,5 van 16,5 cm; 1 afdrukkast 18 x 24 met Time-o-lite klok; 1 lens Busch Glaukar F 3,1 van 21 cm; 1 lens Zeiss Tessar F 4,5 van 21 cm en 1 dito van 18 cm, alle normaalvatting. Adres: P. D. Elskamp, Simonstraat 86, Delft.

TE KOOP: 6 x 9 vergr.app. met condensor en 1 : 4,5 anastigm. lens f 100.-; 1 Rolleicord II met Zeiss Triotar 1 : 3,5, F. 7,5 cm no 1807416, in par.tas; toebeh.: 2 Proxar voorzetl. (Zeiss), geel- en roodfilter en zonnekap f 235.-; 1 Plaubel Makina met Anticomar 1 : 2,9, F. 10,5 cm, no 209336, met tas en chassis f 125.-; 1 Donka 24 x 30 glanspersje met 3 pl., z. g. a. n. f 25.-; 1 Hugo Meyer Schnellarbeiter 1 : 3, F. 18,5 cm no 72314 f 60.-; 1 Jaargang Photography (1952) f 10.-. J. H. Mantjes, Heideweg 62, Soest.

TE KOOP: ICA klapcam. 9 x 12 pl. dubbel anast. f 25.-; oude Voigtländer spiegelreflex 9 x 12 pl., Goerz f. 4,5, f. 180, f 30.-. Bouwman, P. Buysl. 5 A, Amersfoort.

Te koop: 2 SPOTLIGHTS, waarvan één op rolvoet, 500 Watt, in de beste uitvoering. Als nieuw. Tesamen voor f 200.-. Kodak „MEDALIST" II No 40740, 6 x 9 cm, Ektar 3,5, met ident.bew., splinternieuw. Van f 1500.- voor f 700.-. Brieven onder no 591037 F., aan het bureau van dit blad.

TE KOOP: Enkele schitterende Zeiss-Ikon klapcamera's van 1951. Deze zijn nog splinternieuw en worden door ons volledig onder garantie verkocht. Zeiss-Ikon Ikonta met Novar 1 : 3,5 - 10.5 cm, Nr 097298, Prontor S, met zelfontspanner, synchronised, f 195.-; Zeiss-Ikon Ikonta met Novar 1 : 4,5 - 10.5 cm, Nr R88329, Prontor S, gesynchroniseerd en met zelfontspanner f 140.-; Zeiss-Ikon Ikonta met Tessar 1 : 3,5, Nr 83215, Compur Rapid 6 x 6, gesynchroniseerd f 280.-; Rolfix II 6 x 9 klapcamera met Rodenstock 1 :

tigmat 1 : 4,5 - 7,5 cm, gekoppelde afstandsmeter, bel.tijden 1 tot 1/300 sec., Nr 8526. Deze camera ziet er prachtig uit f 200.-; Rolfix 6 x 9 met Radionar 1 : 4,5

PERSONEEL AANGEBODEN :

d.k.-ervaring, heeft 2 dagen per week les in fotografie (Kunst-Nijverheid-School), zoekt voor 4 dagen per week een passende werkkring bij een foto-bureau of fotograaf, liefst in Amsterdam. Brieven onder no 590840 F., aan het bureau van dit blad.

Biedt zich aan: Een ALLR. VAKMAN, goed laborant - fotograaf. In het bezit van het vakdiploma. Bij voorkeur reportage en technische fotografie. Br. onder no 590540 F., aan het bureau v. d. blad.

B. z. a.: Enth. FOTOGRAAF, 25 jr, goed op de hoogte met alle voorkomende werkzaamheden in het fotografisch gemengd bedrijf. Bekend met atelier-technische opnamen en reportages. Welke fotograaf kan deze man een goede en/of leidende functie geven? Liefst in centrum of Zuiden van het land. Brieven onder no 590557 F., aan het bureau van dit blad.

ERV. FOTO-LABORANT, 31 jaar, pr. ref., z. ver. v. werkkr. Bij voorkeur in Bedrijfs- of Lab.fotografie. A'dam of omg. Brieven onder no 590561 F., aan het bureau van dit blad.

30-Jarige Fotograaf met ruime atelierervaring, grote bekendheid op gebied van technische opnamen, kleurenfotografie, pos./neg. retouche en dokawerkzaamheden, zag zich gaarne geplaatst als EERSTE BEDIENDE in een bedrijf waar hem een goede positie wordt geboden. Om als proefwerk te dienen, is hij gaarne genegen div. opdrachten uit te voeren. Liefst in het centrum des lands. Brieven onder no 590563 F., aan het bur. van dit blad.

B. z. a.: BEDIENDE voor winkel in goede Fotohandel. Tevens bekend met alle voork. doka-werk, pos. en neg. retouche, reportage- en huisopnamen, is in staat een eenvoudige atelier-opname te maken. Jarenlange ervaring op dit gebied. Geen O. en A. werk. Leeftijd 31 jaar, ongeh. Brieven onder no 590565 F., aan het bur. van dit blad.

JONGED., 20 jr, opl. 5-jr. H.B.S.-B, curs. a. d. Vaksch., in het laatste ½ jr der studies: fotogr. en fotoh., veel ambitie voor portr.- en recl.werk, 1½ jr ervaring portr.werk + ½ jr fotoh.erv., zoekt passende werkkring, liefst atelier, in Den Haag of omgev. Vera Verwijk, Escamplaan 142, Den Haag.

TE KOOP GEVR.: Kleinbeeld of 6 x 6 Reflex Camera. Liefst Exakta of Rollei, moet in prima staat zijn. Event. in ruil of te koop aangeboden: Contax II no G 10749, met Sonnar F. 2, F. 5 no 2227427, gesynchr., gekopp. meetzoeker, spleetsl. 1 — 1/1250 sec., zelfontsp., geelf., 2 voorzetlenzen, zonnekap, tas, in staat van nw. Prijs f 475.-. Maretakstraat 94, Den Haag.

GEVR.: een reproductiecamera 40 x 40 of 30 x 40. AANGEB.: Tropen Nettel 9 x 12 met spleetsluiter f 300.-. Foto-cinehandel S. Sanders, Stationsweg 83, Den Haag.

GEVRAAGD: Stereo camera en camera 6 x 9, beide gekopp. lens, gecoat. en gesynchr. Br. met opg. prijzen en uitv. inl. onder no 590577 F., aan het bureau van dit blad.

WIE HELPT tbc-pat. geschikt aan een camera met niet minder scherper objectief dan 4,5 ? Br. met prijsopgaaf onder no 590578 F., aan het bur. v. d. blad.

GEVR.: Oude 16 of 9½ mm camera met lens. Bedoeld om te experimenteren. Br. onder no 590580 F., aan het bureau van dit blad.

Te koop gevraagd: ELMAR 3,5 - 5 cm en Stereocamera 6 x 13, voor rolfilm. Br.: Emmastraat 11, Rijswijk. Tel. 119967 (K. 1700).

GEVR.: Lens 18 — 19 cm Sytar, Dagor of dergelijk type, 13 x 18 dubbel chassis, glazen fixeertanks 9 x 12 + 13 x 18, correxdoos kleinbeeld met band. Foto Huet Lindeman, Winterswijk.

GEVR.: Foto-toestel waarmee à la minute Pasfoto's gemaakt kunnen worden. Tevens gevraagd: goede, niet te dure Atelier-camera en Technische camera 9 x 12 of 12 x 16. Brieven onder no 590583 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop gevr.: Een in prima staat verk. VERGR.APP. 6 x 9, F 4.5, brandpunt 10,5 cm. Brieven met prijsopgave aan Jac. Duprez, Nobelstraat 26, Heerlen.

Gevraagd: ATELIERCAMERA op tweezuilig statief (type Narita), zonder objectief. Brieven onder no 590593 F., aan het bur. van dit blad.

TE KOOP :

Primotar 3,5 no 1128421, f. 3,5 cm, met tas, iets mooiS! van f 595.- voor f 395.-; Exa no 221316, Trioplan 2,9 no 1141491, even gebruikt, van f 350.- voor f 245.-; Rolleicord IIIA no 1339886, Xenar 3,5 no 3345601, met toebehoren, geheel nieuw! f 110.- beneden de nieuwprijs! Deze camera's met een jaar schriftelijke garantie. Genegen andere fotografische artikelen in te ruilen. Het Instrumentenhuis J. M. Frensch, Wagenstraat 54, Den Haag. Tel. 180533.

AANGEBODEN: Rajah kleinbeeld Liesegang 4,5 - 5 cm, compleet f 95.-; Bell & Howell enkel 8, no 172775, Mytal anastigmat 2,5 - 12,5 mm no 422246, 4 snelheden, (niet mooi), mechanisch 100%, met orig. schroeffilter f 135.-; Tropen Nettel 9 x 12, Ernon 3,5 - 15 cm, no 107353, met slakkengang, met 3 dubb. cass., sluiter tot 1/1000 sec. (zeer solide camera) f 95.-; Rolleiflex no 436425, met slinger, Tessar 3,8, no 1743896, gesynchr., met tas en een jaar garantie f 275.-; Leica II no 93028 (gekoppeld) met coated Elmar no 143081 (orig. staat), met tas, een jaar garantie f 295.-; Leica I no 171748, met Elmar no 233969 f 150.-; First-reflex (Japanse Rollei), Tokiwa, anastigmat 3,5 no 28307, compur-rapid, zonder tas, een jaar garantie f 150.-; Robot I no 14075, Tessar 3,5 - 3 cm no 1657846, met tas en garantie f 195.-. Wij ruilen andere camera's! Het Instrumentenhuis, Wagenstraat 54, Den Haag. Telef. 180533.

AANGEB.: Zeiss Platencam. „Favorit" 9 x 12, teakhout, kopergeschr., kwadr., dubb. uittr., verwisselb. lens, neigb. achterw., Zeiss Tessar no 885839, F 1 : 4,5, F 13,5; toebeh.: 12 orig. cass., 6 inlegr. 6,5 x 9 voor pl., 6 inlegr. 6,5 x 9 voor vl.film, 2 voorz.lenzen, geelf., zonnekap, rolfilm-ad. „Rada" en zware gevoerde leren tas. Prijs f 300.-. Ev. ruilen + bijbet. tegen nw type Rolleicord. Br. onder no 590567 F., aan het bureau van dit blad.

Te koop: AUTOM. ROLLEIFLEX 6 x 6, Tessar 3,5, gecoat., lens no 1990336, niet gesynchr.; toebeh.: 1 stel Proxaren, 1 geelfilter, 1 zonnekap, 1 ontsteekschacht. Prima staat. Prijs f 350.-. Fotohandel Th. van Altena, Hogestraat 60, Druten.

Aangeboden: VERSE AMERIK. KODACHROMES, 20 opnamen, kleinbeeld f 15.-. Br. onder no 590586 F., aan het bur. van dit blad.

---

6 x 6, gesynchroniseerd f 280.-; Rolfix II 6 x 9 klapcamera met Rodenstock 1 :

tigmat 1 : 4,5 - 7,5 cm, gekoppelde afstandsmeter, bel.tijden 1 tot 1/300 sec., Nr 8526. Deze camera ziet er prachtig uit f 200.-; Rolfix 6 x 9 met Radionar 1 : 4,5 Nr 2570332, Prontor-S, zelfontspanner, gesynchroniseerd f 110.-; Voigtländer Bessa 6 x 6 met Voigtar 1 : 3,5 - 7.5 cm, Compur 1 tot 1/300 sec., gesperd, Nr 2344833, met paraattas, in prima staat f 80.-. Foto Vonk, Parallelweg 23, Meppel. Tel. 669 (K. 5220).

AANGEB.: 1 Mannesmann flesh „Tilius" z. g. a. n., met 3 accu's voor f 225.- (met laadapparaat); tevens 2 drukkasten „Mafe" met klokken f 100.- per stuk. Foto Hekkert, Ged. Gracht 20, Deventer.

Te koop: VERGROTINGSKOKER met onderhangend 9 x 12 toestel (Agfa), dubb. anastigmat F. 6 : 8, compleet met opaalglas f 35.-; met dubb. condensor f 65.-. K. Staats, Hoogl. Kerkgracht 10, Leiden.

Te koop aangeb.: VERGR.APPARAAT 6 x 9, merk Narita, i. g. st., prijs f 100.-. Ook genegen te ruilen voor 6 x 6 (geen eigen fabrikaat). Adres: J. H. M. Engelen, Klinkenberg 26, Meerssen (Limb.). Tel. 507 (K. 4403).

AANGEBODEN: Kl.b. camera Baldina m. Tessar 1 : 3.5 - 5 cm coated, No 3098706 in compur rapid, met tas en geelfilter. Prijs f 125.-. Klapcamera 6 x 9 Zeiss Ikon Cocarette, m. Dominar 1 : 4,5 - 10,5 cm, No 1162099, sluiter 1/25 - 1/50 - 1/100 B-T, selftimer, sportzoeker. Met tas f 45.-. Br. onder no 590518 F., aan het bureau van dit blad.

BELANGRIJK

Daar ons is gebleken dat deze advertentie-kolommen misbruikt zijn voor niet bonafide aanbiedingen, en wij ons blad daartoe niet willen lenen, werd besloten dat met ingang van 't October-nummer geen camera aanbiedingen meer kunnen worden geaccepteerd, waarbij de apparatuur onvoldoende is geïdentificeerd.

DRINGEND verzoeken wij daarom, bij elke camera of elk objectief het fabrieksnummer (zo dit aanwezig is) te vermelden.

Advertenties en brieven op advertenties rechtstreeks zenden aan het bureau van „Foto" IJsselkade te Doetinchem. Betalingen van „Momentjes" s.v.p. op Postrek. No. 502260 van „Foto" te Doetinchem

TE KOOP. Enkele schitterende aanbiedingen: Rolleiflex model 1953 met Zeiss Tessar 1 : 3.5, met originele paraattas. Obj. Nr 3309219. Synchro compur. Slechts enkele keren gebruikt f 680.-. Rolleicord model 1952 met Xenar 1 : 3.5 Nr 2701032, in originele paraattas, als nieuw f 300.-. Rolleicord model 1952, met Xenar 1 : 3.5, Nr 2693605, zonder tas, weinig gebruikt, f 275.- 9 x 12 Contessa Nettel met Zeiss-Tessar 1 : 4.5 - 15 cm, Nr 378573, in prima staat, met filmpackcassette en 3 dubbele platencassettes, met leren tas f 175.-; Paillard Bolex (ziet er schitterend uit maar is vooroorlogs model) met transformator en prima koffer f 750.-; splinternieuwe Paillard Bolex projector 1952, 750 W. lamp, met koffer en originele transformator f 1285.-; weinig gebruikte Bell & Howell Filmosound, model 621, 1000 Watt lamp, compleet met hoezen, f 2365.-; Admira dubbel 8 mm opneemcamera, 4 verschillende snelheden, parallaxopheffing, met leren paraattas f 250.-; 8 mm Cinegel projector met 200 W. lamp met transformator f 250.-. Foto Vonk, Parallelweg 23, Meppel. Tel. K. 5220-669.

TE KOOP: Linhof Technika III E 9 x 12, 9 cm, Angulon 2479341, 13.5 cm, Tessar 1075995, 20.5 cm Polyplast 57771, 36 cm, Neoplast 57386, met geelfilters enz. voor f 975.-. Brieven onder no 590845 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop: LUMIÈRE CAMERA „Elly", formaat 24 x 36 mm, 8 opnamen op Lumipanfilm en derg. (geen kleinbeeld), met Lypar 3.5, sluiter 1/10 — 1/150 B en T. Optische doorzichtzoeker, par.tas. Zeer compact model. Prijs f 70.-. Tandarts Baas, Pr. Julianastraat 12, Vianen. Tel. no 337.

TE KOOP: Agfa Karat 12, Xenar 2.8 no 17092, m. par.tas f 300.-; Kine Exakta Tessar 3.5 no 3221203, m. par.tas f 350.-; Derlux 3 x 4, Gallus 3.5 no 18815, met spleetsluiter f 115.-; Agfa Isolette Apotar 4.5 no 364559, compur rapid, m. par.tas f 150.-; Gic 8 mm camera Berthiot Cinor 1.9 no 671929, met tas f 200.-. Deze camera's zijn practisch ongebruikt. Adres: J. Nauta, Texel.

AANGEB.: 1 Aristostigmat 1 : 6.8, F. 18 cm f 20.-; 1 idem 1 : 5.5, F. 16½ cm, zonder ring f 10.-; 1 Cassar 1 : 4.5 - 21 cm f 40.-; 1 dubb. Plasmat 1 : 4 - 21 cm f 120.-. Kino Foto, Kruisweg 60 A, Haarlem.

TE KOOP AANGEB. door financ. omst.: Rolleicord IIIa no 1333072, met Xenar 3.5 (nieuw), zoekerlens Heidosmat no 261975, [illegible] 1 maand oud. Brieven onder no 590548 F., aan het bur. van dit blad.

TE KOOP AANGEB.: Contaflex 24 x 36 No 50430, met Sonnar 2036699, f. 1.5 - 5 cm; Primarflex 6 x 6 No 25476 met Trioplan 773476, f. 2.8 - 10 cm, met verlengtube enz. Beide camera's in zeer goede staat en beide met platenadapters, chassis enz. J. J. Morelis, Hommelstraat 10a, Rotterdam-O. Telef. 23071.

TE KOOP AANGEB.: Leica 3f nr 549708 met coated Summar f. 5 cm 1 : 2, als nw van f 1246.25 voor f 725.-. Nieuwe 8 mm filmcamera Emel met coated Cinor 1 : 2.5, nr 12491, in tas, van f 277.- voor f 150.-. Partij overj. nog bruikb. rolfilms f 0.50 p. st., min. afn. 5 st.; 10 doz. 9 x 12 platen voor f 3.- p. d. — Fotohuis Pottjewijd, Wilhelminastraat 94, Emmen. Telefoon 654.

TE KOOP AANGEB.: Groothoeklens Angulon 1 : 6.8, f. 9 cm Compur tot 1/400 flitscontact, gecoat, no 2240441 f 75.-; Rolleicord III Xenar 3.5 gesynchr., gecoat, no 2220797, f 275.-; Drukkast tot 18 x 24 systeem Mafi f 25.-; Schakelklok voor afdrukken f 15.-; Thabes synchro in par.-tas, 3 tijden, meterinstelling f 40.-; Isolette V 1 : 4.5 Variosluiter, als nieuw, f 80.-. In ruil aangeboden: Roterende glansmachine, Gerster, voor vlakke glanspers 50/60, liefst dubbel, of 40/50. André Wéry, Dreef 134, Rotterdam. Telef. 74453.

TER OVERNAME: 16 mm geluidsprojector, geheel compleet; Projectie-toestel tot 9 x 12 platen; Zwitserse drukkast tot 13 x 18 met filmgeleiding; Exakta 4½ x 6 met 3.5 anastigmat. Brieven onder no 590595 F., aan het bur. van dit blad.

TE KOOP: Contax III Nr K. 58282 met Sonnar F 1.5, ingebouwde belichtingsmeter 1/1250 sec., niet van nieuw te onderscheiden ,in tas f 775.-; Bell & Howell 16 mm geluidsprojector model 120 f 1000.-; 13 x 18 vergrotingsapparaat zonder condensor met optiek f 350.-; 8 mm projector Optika Technica nieuw f 275.-. Foto Mulder, Bosscheweg 429, Tilburg.

AANGEBODEN: Rolleiflex 4 x 4 nr 153955 met Tessar 1 : 3.5, f. 6 cm. In paraattas, met zonnekap en geelfilter. GEVRAAGD: Koffer voor Speed Graphic „45". Brieven onder no 590576 F., aan het bureau van dit blad.

Te koop: ZEISS-IKONTA 6 x 6 nr 80921, Novar 1 : 3.5, f. 7.5 cm, sperinr., gesynchr., zelfontsp., tijden B, 1 tot 1/250 in or. par.tas met ident.bew. I. s. v. n. f 165.-. H. H. Jansen, Nassaukade 79 I, Amsterdam.

TE KOOP: 4½ x 6 ICA pl.camera met [illegible] uittrek doch met voorzetlenzen, 3 cassettes + filmp. cH. Elk aann. bod. B. v. Wingen, Kapelle-Biezelinge.

SPECIALE AANBIEDING: 16 mm Victor geluidsprojector compl. f 1000.-; 16 mm Debrie geluidsprojector f 1200.-; 16 mm Bell & Howell geluidsprojector f 1700.-; 16 mm Siemens projector stom f 425.-; 16 mm Victor projector stom voor 600 meter spoelen f 450.-; 8 mm projector Supreme f 150.-; 8 mm projector Emel f 350.-; 8 mm Kodak 46 projector f 375.-. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Contax III ingeb. Electr. cel No M. 38505 met Sonnar F. 2 No 2138370, Contaflex 1752498 met 2 lenzen, Sonnar F. 2 No 135321 en groothoek Biogon 2.8 No 2079099. Agfa Karat 36 gekopp. gecoat. No 6903654 Xenar F. 2 No 2099669 f 325.-; Exakta II No 659961, Xenar 3.5 No 2639268 f 450.-; Exakta Varex, nieuwste type No 684906 met Primoplan 1.9 No 1107457 f 700.-; Kilfit voor Exakta 150 mm 3.5 No 2061260 f 435.-; Rolleiflex, nieuwste type, No 2536542, Xenar 3.5 No 1200560 met tas f 650.-; Leica III No 111061 Elmar 3.5 No 151127 f 425.-; Leica II F. No 451343 Elmar 3.5 coated No 830605 met tas f 650.-. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestr.).

„DE CAMERAMAN" heeft steeds grote keuze in 6 x 6 Reflex camera's o.a. gebruikte maar nog in staat van nieuw verkerende Rolleicords, Rolleiflexen, Ikoflexen, Flexaret's, Rolleicord No 069494 Triotar 3.8 no 1703804 f 175.-; Ikoflex no 17782, Tessar 3.5 no 2337849, prachtige staat, f 350.-; Rolleiflex Automaat 1133796, Tessar 3.5 no 17699, nog als nieuw, gecoat en gesynchr. f 575.-. Er zijn echter nog vele andere, teveel om alle op te noemen. Wij nemen Uw eigen apparaat e.v. in ruil. Wij verkopen uitsluitend onder garantie. Het is nog steeds het gesloten huis: Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. II bij de Rijn- en Lekstraat. Telef. 721723.

TE KOOP: Kleinbeeld Exakta no 609001, Xenar 3.5 no 1055639, in prachtige staat, tijden 12 sec tot 1000ste, par.tas f 425.-; Alpha Reflex en gekoppelde afst.meter, Alpar 2.9 No 72.830, in prima staat f 450.-, met tas, tussenringen, tubes, zonnekap, filters. Ook nog vele billijker soorten kleinbeelds o.a. Retina, Perlux, Diax enz. Alles e.v. ook voor ruilen beschikbaar. „De Cameraman", Ruilbeurs, Hunzestr. 25 (geen winkel), Amsterdam-Z. II, bij de Rijn- en Lekstraat. Tel. 721723.

„DE CAMERAMAN" geeft nog flinke prijzen voor Klasse camera's en in prima st. verkerend. Wij zoeken steeds Leica's, Contaxen, Exakta's, Rollei's etc. Micros- [illegible]

SPECIALE AANBIEDING: Contax D 24 x 36 reflex, no 81633 - 3637931, camera- [illegible]

Te koop wegens omst.: SCHNEIDER ISOGON f. 4.5 - 40 mm no 3060835, als nieuw f 150.-. Br. onder no 590591 F., aan het bur. van dit blad.

TE KOOP: Bessa I, 1951, 6 x 9 en 6 x 4.5 met Vaskar 4.5 no 3065946, Prontor S, niet van nieuw te onderscheiden, incl. tas en zonnekap f 129.-. Tevens Technische Winkler Prins, nieuw f 35.-. W. Takens, Noordeinde 9, Delft. Tel. 1602.

OCCASION. Te koop weg. omst. nieuwe Paillard Bolex 16 mm, no 61556, met univers.zoeker en 10 x opt. vergr.zoeker, revolverkop met 3 object. Kern Yvar f 2.8 - 15 mm nr 106755. Kern Switar f 1.4 - 25 mm, nr 114001. Kern Yvar f 2.5 - 75 mm no 111881. Met led. tas f 1550.-. Tevens Agfa 16 mm cass. opn. camera no 6980, met Agfa Kine Anastigmat f 3.5, f 2 cm no 348017, geelfilter en tas f 300.-. Kip, v. d. Lindestraat 48a, Rotterdam.

Te koop: Mahoniehouten ATELIER-CAMERA 18 x 24, evt. met lens, 2 cass. Foto E. Volavsek, Wilhelminastraat 33, Hoensbroek.

TE KOOP: Prima reflextoestel 6 x 6, lens 4.5, zelfontspanner, als nieuw f 130.-; De Jur belichtingsmeter f 25.-; 6.5 x 9 pl.camera Contessa Nettel; Tessar 4.5 in compur f 70.-; Zeiss Ikon filmcamera voor normaalfilm (ook enkele opnames) met Ernemann lens 5 cm F. 1 : 2 f 60.-. V. Oldenielstraat 37, Deventer.

TE KOOP: Z. g. a. n. Kodak 35 K.B. anastigmat Speciaal F. 3.5 - 50 mm, no E.o. 67275, gesynchr., met par.tas en flits, voor f 260.-. GEVR.: 13 x 18 camera, kwadr., dubb. uittrek, met objectief, sluiter en cass. C. J. v. Vuuren, Laanweg 32, Schoorl N.-H.

BOD GEVRAAGD op Rolleiflex no 77453 (model omstreeks 1932), lens Zeiss Tessar 1 : 4.5, f. 7.5 cm, in orig. tas, geelfilter Hell, Proxar voorzetlenzen 1 en 2, zonnekapje, in étui. Alles in één koop. Event. electrische belichtingsmeter Electro Benz. Brieven onder no 590526 F. aan het bureau van dit blad.

TE KOOP AANGEB.: Zeiss Lens F. 4.8, 50 cm f 300.-; Hermagis scherp en soft Focus f 175.-; Jupiter Spotlight f 125.-; Natrium kwik installatie f 125.-; 12 - 16.5 Zeiss camera, zeer licht m. 3 dubb. cass. f 90.-. Br. onder no 590537 F., aan het bur. van dit blad.

Rolleicord IIIa no 1333072, met Xenar 3,5 (nieuw), zoekerlens Heidosmat no 261975.

Amsterdam.

TE KOOP: 4½ x 6 ICA pl.camera met

zen voor Klasse camera's en in prima st. verkerend. Wij zoeken steeds Leica's, Contaxen, Exakta's, Rollei's etc. Micros-

bur. van dit blad.

1 maand oud. Brieven onder no 590548 F., aan het bur. van dit blad.

TE KOOP: Kodak-Bantam kleinb. cam. 28 x 40 mm, met Kodak Anastigm. Special 1 : 4,5, in Kodamatic-sluiter, incl. par.-tas (practisch nieuw) f 100.-; Kodak-Monitor 6 x 9 rolf. camera ,met Anastigmat 4,5 No 7378, in Kodamatic-sluiter, incl. paraattas (als nieuw) f 90.-; Voigtländer Bessa I, met Vaskar 4,5 in Prontor-S sluiter (nieuw) f 100.-; Reiscamera 24 x 30 cm met 3 chassis f 25.-; Phönix-platencamera 9 x 12 met Xenar 5,5 No 53107, incl. 3 chassis f 35.- (Ibsor-sluiter); Super-Ikonta 6 x 9 — 4½ x 6 met Tessar 3,5 (T) Nr 39247, gekoppeld afst.mtr in Compur-sluiter, gesynchr. incl. par.tas als nieuw f 400.-; Contax IIa Nr T29455 (nieuw), met Sonnar 2, f. 5 cm Nr 1429112 (vooroorlogs), Sonnar 4 f. 13,5 cm Nr 1930381 (vooroorlogs), Universeelzoeker (vooroorlogs) Nr 3714, Zonnekap passende op beide objectieven, nieuwe par.tas, 2 Synchr. aansluitkabels (flitsl. en Multiflits) in één koop f 1450.-; Roterende spoelmachine (alleen op waterkracht) voor 150 afdr. 6 x 9 f 22,50; Normandie-prismakijker 8 x 25 (practisch nieuw) f 60.-; compleet armatuur Philips-Natrium SO 85 Watt incl. lamp, vacuumglas en voorschakelapparaat (zonder standaard) f 45.-; Tessar 1 : 4,5, f. 50 cm Nr 263887 (als nieuw) f 850.-, Fotobedrijf Jac. de Boer, Keizerstraat 113, Den Helder. Telef. 2610.

Aangeboden: ICA STEREO IDEAL 6 x 13 no G 82155, Compur, Tessaren 6,3, solide prec. app., 10 aanlegcass., pr. st. f 90.-; Am. Weston Junior el. belichtingsmeter, foutloos f 45.-. Brieven onder no 590528 F. aan het bureau van dit blad.

Zeer dringend moeten wij verzoeken, de tekst van deze advertenties met blokletters of schrijfmachine geschreven aan ons in te zenden. Wij kunnen geen verantwoordelijkheid aanvaarden voor onduidelijk schrift en daardoor ontstane zetfouten.

ADM. FOTO

---

uittrek doch met voorzetlenzen, 3 cassettes + filmp. cH. Elk aann. bod. B. v. Wingen, Kapelle-Biezelinge.

AANGEB.: Liesegang RAX II 6 x 6 vergr.app., optiek Schneider Componar f. 4,5 - 7,5 cm, als nieuw f 200.-; Agfa Rondinax 6 x 9 dagl. ontw.tank f 15.-; Envoy 6 x 9 ontw.tank, nieuw f 10.- incl. band; Voigtländer Bessa 6 x 6, optiek Voigtar f. 3,5 - 7,5 cm, sluiter Prontor II (niet gesynchr.), geelfilter, paraattas, uitstekende staat f 90.-. Brieven onder no 590568 F., aan het bureau van dit blad.

TE KOOP: Alpa-Reflex 24 x 36, no 21282, lens Alitar 1 : 1,8, coated no 89798; toebeh.: 5 filters, 2 voorz.l., draadontsp., verl. tuben Tubal 1, 2, 3, 4 A.B., gesynchr. f 600.-; Mannesmann-Multiblitz (grote) f 600.-; Weston bel.meter + invercone filterstel f 75.-; houten statief met Cifodraaikop f 35.-; 2 reflectoren op stand. + 2 Arga-Photo's 500 W. + serie-parallelschak. f 30.-; 1 vergr.app. Leitz Valoy, gr. zuil f 175.-; 1 Reflex-camera 9 x 12 + 6 nieuwe cass. + 1 pak platen, lens Meyer Görlitz Euryplan 1 : 4,5 f 60.-; 1 lens Voigtländer Helomar 85 mm, 1 : 3,2 No 119278, zonder diafr. f 25.-. F. W. Heystek, Walenburgerweg 101 B, Rotterdam.

TE KOOP: Leica 3F no 529162 met coated Elmar 3,5 - 5 cm no 741331, par.tas, geelfilter, Tahbes Flitsapp., alles a. n. f 725.-; Reflex-telelens voor Leica, Kilfitt Kilar 3,5 - 15 cm no 2060686, nieuw f 625.-. W. J. Ferwerda, J. P. Heijestraat 40 III, Amsterdam-West.

AANGEBODEN: Rolleiflex Automaat '47 no 1055546, Xenar 3,5 no 1896226, 2 par.-tassen, Kine adapter Rolleikin, 2 stel Rolleinaren (I en II), beide met parkeil, rood- en oranjefilter (alles bajonet). Totaal f 575.-. (Nieuwprijs pl.m. f 1100.-). Rolleicord no 1137424 met Xenar 3,5 no 2355991, in paraattas f 290.-. Beide met off. papieren. Brieven onder no 590525 F. aan het bureau van dit blad.

Te koop: Nw. PRACTIFLEX no 048319 met Tessar 3,5 coated, no 3232513, par.-tas, geelfilter, z. ontsp. en k.b. Vergr.-app. Ook geschikt voor dia. proj. en repro opn. f 300.-. Leemhuis, Berg en Dalseweg 84, Nijmegen. Tel. 25011.

SPECIALE AANBIEDING: Contax D 24 x 36 reflex, no 81633 - 3637931, camerahuis iets beschadigd, van f 1020.- voor f 750.-, met Zeiss Tessar 1 : 2,8; Futura No 20036 - 40007, voorgaand model, met Frilon 1 : 1,5, van f 680.- voor f 450.-; Agfa Karat met Xenon 1 : 2, no Z.Z. 4662 - 2043021, nagesynchr., nieuwprijs f 550.- voor f 350.-. Betalingsregeling mogelijk. Foto-Kino Peter Sanders, Laan van Meerdervoort 612, Den Haag. Telef. 339099.

AANGEB.: 18 x 24 mahonieh. ateliercamera op 3-zuilig statief met jalouziecassetten, Heliar 4,5 - 30 cm, roterende spoeltrommel Donka, grote maat; diverse lenzen w.o. nieuwe Schneider Angulon Weitwinkel 6,8 - 16,5 cm; H. Meyer Weitwinkel Aristostigmat 9—16 cm; Tessar 4,5 - 21 cm; Xenar 4,5 - 21 cm; Tular 6,3 - 25 cm. Hoofdstraat 216, Apeldoorn.

TE KOOP AANGEB.: een stenen ontwikkeltank voor 30 rolfilms, 60 Liter inhoud f 20.-; een Weihnert Fotolunon met koolspitsen voor 220 en transformator voor 110 Volt f 100.-; 1 Prismakijker 8 x met lederen tas f 40.-. Brieven onder no 590550 F., aan het bur. van dit blad.

TE KOOP AANGEBODEN wegens beëindiging: Kodak Retina II A m. Schneider Xenon 2,— nr 2559647 in synchro-compur, gekopp. afstandm., in orig. paraatt., slechts enkele malen gebr. f 400.-. Toebeh. best. uit: Kodak sportzoeker, geel-, groen-, oranjefilter, voorzetl., Co-Ba flitsapp., samen f 50.-. Actino el. bel.-meter f 30.-. Statief f 10.-. Narita spotl. f 60.-. 2 Verstelbare floods en 1 klemflood samen f 50.-. Voigtländer platencamera 9 x 12, Skopar 4,5, m. 6 nieuwe cassetten en vlakfilmh., in leren tas, samen f 75.-., Envoy-platentank m. jig f 10.-. Narita vergr.app. autom. van 6 x 9 tot klb., compl. m. maskers en lens f 225.-. Bijbeh. Schneider Componar 50 mm in vatting f 60.-. Donka glanspers 110 V. m. glansplaat f 40.-. Gevalor doka lamp m. 5 filters, 2 glazen, 3 bakelite en 1 emaille schaal, tangen, maatgl., droogrek, trechters etc. samen f 45.-. Boeken: Mortensen The Model, Outdoor Portraiture, Pict. lighting, Print Finishing. Hansson: Glamour Photogr., samen gekost f 110.-, nu voor f 55.-. Alles prima staat. Alles in één koop f 900.-. W. H. Winkelman, Prins Hendrikstraat 131 Den Haag.

Ter overname of te huur: Modern FOTO-ATELIER EN FOTOHANDEL op eerste stand in stad van 30.000 inw. Oosten des lands. Ruim bestaan voor flinke jonge vakman. Pracht woning in naaste toekomst aanwezig. Brieven onder no 590564 F., aan het bur. van dit blad.

In de trein Eindhoven — Amsterdam VERLOREN: kleinbeeld camera Vito II Colar Skopar no 3451930, in tas. Bij aanbieding wordt verzocht de politie in kennis te stellen.

RUILEN: Plaubel Makina, 6 x 9 cm, Anticomar 1 : 2,9, Nr 64347, niet gec., compur 1 — 1/200 sec., portr.lens, zonnekap, cassettes en tas, voor 6 x 6 of 6 x 9 vergr.app. S. D. Domeijer, Weteringstraat 25, Baarn.

Den Haag. Schildersechtpaar vraagt VR. MODEL, modern type, voor Magazine-Cover werk. Geen naaktmodel. Br. onder no 590585 F., aan het bureau van dit blad.

Te koop aangeboden: GROOT FOTOGRAFISCH ATELIER met woning in grote plaats Westen des lands; ook geschikt voor fotohandel. Huur met woning f 57,50 per maand. Prijs f 8000,-. Brieven onder no 590536 F., aan het bur. van dit blad.

MODELLEN voor NAAKTFOTOGRAFIE. Een aantal van onze uitstekende modellen in DEN HAAG wil gaarne poseren v. ser. amateurs en vakfotografen. Atelier beschikbaar. Aanvragen onder no 590520 F. aan het bur. van dit blad.

FOTO-MODEL in UTRECHT is gaarne bereid v. ser. amateurs en vakfotografen te poseren voor portret- en naaktstudie's. Br. onder no 590521 F., aan het bureau van dit blad.

FIGUURSTUDIE'S. In omg. v. Den Haag is een goed ingericht atelier beschikbaar voor ser. amateurs die zich hebben toegelegd — willen toeleggen — op figuurfotografie. Uitstekende modellen beschikbaar. Evt. theorie- en practijklessen mogelijk. Vraagt inlicht. onder no 590522 F. aan het bur. van dit blad.

Advertenties en brieven op advertenties rechtstreeks zenden aan het bureau van „Foto" IJsselkade te Doetinchem. Betalingen van „Momentjes" s.v.p. op Postrek. No. 502260 van „Foto" te Doetinchem

Eumig

P 25. Een Eumig projector van bijzondere kwaliteit, leverbaar voor 8 of 16 mm. Nieuw koelsysteem, waardoor het mogelijk is een 500 W. lamp te gebruiken. Optiek 1:1,6. Projectie voor- en achteruit en stilstaand. (Ventilatie wordt bij stilstand vergroot.) Voorzien van spaarstroomschakelaar.

EUMIG P 25

Deze kwaliteitsprojector wordt bijzonder aanbevolen voor onderwijsdoeleinden. Vergelijk licht, mechanisme, uitvoering enz. met elke andere goede projector en bepaal daarna pas Uw keus. Demonstratie op aanvraag.

ALLEENIMPORTRICE: C. BOONEN & Co. N.V. - AMSTERDAM-C.
LEVERING VIA DE ERKENDE FOTOHANDEL

Multiblitz wint 't

model FILIUS
f 290,–

Heynderickx

Alleenvertegenwoordiging voor Nederland: Firma Dr K. Heynderickx, Hugo de Grootstraat 17a, Den Haag.

DE **CO**ndensator
SYnchroon-Flitser
in zakformaat

VOORDELEN:

- Condensator
- Vaststelschroef
- Veer voor het uitwerpen van het gebruikte lampje
- Gewicht slechts 80 gram

Prijs ƒ 11.-

Bijbehorend étui ƒ 1.75

De goedkoopste Synchroon-Flitser

DUOLUX-ROYAL FLITSER

VOORDELEN:

- Ingebouwde Condensator
- Signaallampje voor contrôle der flitslamp
- Passend op iedere camera
- Veer voor het uitwerpen van het gebruikte lampje
- Aansluiting voor 2e lamp

In ivoorkleurige uitvoering ƒ 22.50

Bijbehorend étui . . . . . ƒ 2.50

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel

Alleen-importeurs:

J. SANDERS Foto & Kino-import

Laurillardlaan 15 - SANTPOORT - Telefoon 8094 (K 2560)

Welk een nuttig bezit

bevindt zich in dit handige koffertje

1e. Leitz balg-instelapparaat

2e. Leica-camera met objectief

3e. Reflexhuis met instelloupe

4e. Groot, extra stevig balhoofd en nog enkele andere accessoires

Niet alleen de serieuze amateur, doch ook de man der wetenschap, de dokter, de oogarts, de tandarts, de chirurg, de reporter enz. enz.: zij allen kunnen deze installatie op doeltreffende wijze gebruiken

EEN Leitz PRODUCT

Dus doordacht en onovertroffen wat betreft precisie en afwerking.

✶ UW FOTOHANDELAAR STELT U GRAAG EEN RIJK GEILLUSTREERD PROSPECTUS HIERVOOR TER HAND

„GOLDA"

„Golda", een kleinbeeldcamera met **gekoppelde afstandmeter.** Objectief: **Schneider Radionar 1 : 2,9/50 mm.** Sluiter: **Prontor SV volgesynchr. 1—1/300 sec. en B** en zelfontspanner. Romponts panner en dieptescherpte-ring. Afneembare achterwand. Grote voordelen door filmtransport van cassette in cassette. Gevoerd lederen paraattas ƒ 19.50. Filters ƒ 4.90

voor slechts ƒ 240,—

„GUGO"

Een volmaakte camera voor de prijs van een box

12 opnamen 6/6 op 120 film. Coated optiek. Achromaat. optische doorzichtzoeker. Inschuifbare lenstube met vergrendeling. Gesynchron. voor flitslichtopnamen. Model 1 **ƒ 39.50**

Model 1: **Gauthier-centraalsluiter, 1/25, 1/75 en B.** Diafragma **1 : 1,7 en 1 : 11.** Afstandinstelling met meterschaal. Filters ƒ 4.90.

Model 2: **Vario-sluiter, B, 1/25, 1/75, 1/200.** Objectief **1 : 4,5.** Diafragmaschaal met dieptescherpte-ring. Model 2 **ƒ 67.50**
Gedetailleerde meter-instelling. Filters ƒ 5.50. Paraattas voor model 1 en 2 ƒ 9.50.

Goldeck Reclame-projector. Het laatste op het gebied van reclame. Deze Continu-projector is verkrijgbaar voor 12 en 24 dia's 5/5 cm. Door de zeer korte brandpuntsafstand van de lens (Schneider 1 : 3,5/38 mm) is plaatsing onder alle omstandigheden mogelijk. De projectielamp van 250 Watt levert zeer heldere beelden op het matglasscherm op ongeveer 40 cm afstand.

Bovendien kunnen wij uit voorraad leveren, zeer voordelige metalen fotolijsten, met uitschuifbare passe-partouts van 6/9 tot 24/30. Uitermate handig bij het verwisselen van de foto.

Binnenkort verschijnen wij met een prachtige 8 mm projector en een kleinbeeld dia-projector tegen zeer lage prijzen. Weldra zullen wij ook beginnen met de verkoop van de van vroeger zo bekende

„DEGETO"-film

Handelsonderneming „TABOR"

Foto-Kino Import - Dam 2a - Amsterdam - Tel. 43272

Bepaal zelf de gradatie
met ILFORD MULTIGRADE
U kunt thans vergrotingen maken van alle soorten negatieven op slechts één soort papier, „Multigrade". Het geheim van Multigrade ligt in de speciale emulsie, welke verandert naar gelang de kleur van het licht, waarmee wordt vergroot.
Een enkele doos Multigrade met een stel Multigrade geelfilters voorziet in vier juist afgestemde gradaties. Een nog verdere beheersing van het contrast kan zo gewenst gemakkelijk worden bereikt.
Multigrade geeft een oneindig aantal gradaties tussen Zeer Zacht en Hard
Multigrade geeft U grotere contrôle.
Met weinig moeite kunt U effecten bereiken, welke bij gewoon vergrotingspapier niet mogelijk zijn.
Multigrade betekent betere vergrotingen.
Omdat U de gradatie van het papier precies afstemt op het contrast van het negatief kunt U de maximum kwaliteit weergeven.
Multigrade is een bezuiniging op Uw papierbudget.
Multigrade is economisch omdat U slechts een enkel pakje papier nodig hebt in plaats van drie of vier.
Multigrade maakt een einde aan die losse pakjes in verschillende gradaties, die U slechts af en toe gebruikt.
Multigrade wordt geleverd in glanzend papier- en karton dik en velvet stipple karton dik. Een stel Multigrade filters en een gebruiksaanwijzing zijn eveneens bij Uw handelaar verkrijgbaar.
ILFORD FOTO N.V.
AMSTERDAM

ferrania

Uw mooiste flitsopnamen
maakt U op

ferrania films

Super Panchro 6 x 9 32° . . . . . f 1.95
„IBIS"-Panchro 6 x 9 21/10 . . . . f 1.50

Ook kleinbeeldfilm en filmpacks

★

Bij iedere
FOTOHANDELAAR
verkrijgbaar

★

Wintertijd is
FLITSTIJD!

Voor de voorbereiding van een kalender 1955 worden gevraagd

kleuren-diapositieven

welke aan de volgende eisen voldoen:

- **Dwars formaat**
- **Goed van kleur**
- **Artistiek verantwoord**
- **Geschikt voor huiskamer-kalender**

De diapositieven worden t.z.t. geretourneerd.

Inzendingen met prijsopgave onder No. 9487 aan Reclame-Adviesbureau C. J. Palm N.V., Koninginnegracht 139, Den Haag.

BERTRAM

BELICHTINGSMETERS

precies als een horloge!

FILMOSTO

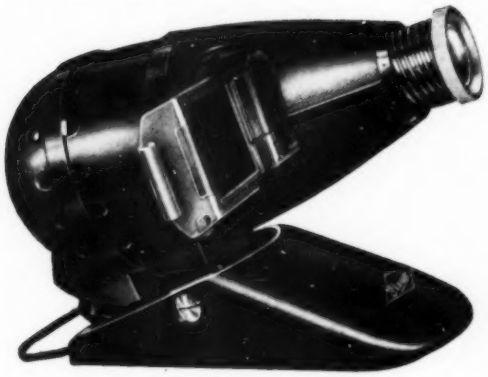

PRIMASIX

6 x 6 diaprojector

met Filmostar f/3.5 - 13.5 cm; elegant en vernuftig f 147.50
Lampen 100 Watt voor 130 of 220 V. f 3.50
Koffer f 15.—

PRIMASCOP

Projector met 5 x 5 diaschuif met lens f/4, 10 cm f 75.—
Dito met f/3.5, 10 cm f 87.—
Beide met 35 mm filmhouder, extra f 12.50
Maskers van form. 18 x 24 en 24 x 24 f 2.75
Lampen 100 Watt voor 220 en 130 Volt f 3.50
(400 Gegarandeerde branduren)
Koffer f 15.—

Vraagt Uw handelaar.

IMP.: **H. C. A. W. LABOHM**

Keizersgracht 394 *Amsterdam-C.*

SCHNEIDER OPTIK KREUZNACH

Zoekt U een lichtsterke groothoek voor Uw Leica ?

Wij leveren uit voorraad de Schneider Xenogon 1 : 2,8/35 m.m.

Prijs f 295,–

Levering via de erkende Fotohandel.

Alleen-importeurs :

J SANDERS FOTO - & KINO-IMPORT

Laurillardlaan 15
SANTPOORT
Telef. 8094 (K 2560)

Combinatie : Lampstatief, zijarmen en 2 schijnwerpers, 26 cm f 62.70

Lampstatief, zijarmen en 2 schijnwerpers, 23 cm f 58.90

Cifo LAMPSTATIEF

EEN SOLIDE EN HANDIG LAMPSTATIEF VOOR EEN IEDER BEREIKBAAR

Totale lengte in opgevouwen toestand slechts 52 cm, waardoor bij uitstek geschikt om mede te nemen.

Apart leverbaar zijarmen, om meerdere schijnwerpers op het statief te kunnen plaatsen, waarbij alle schijnwerpers onafhankelijk van elkaar verstelbaar zijn in elke richting.

Bruto prijzen :

Lampstatief . . . . . f 17,90
Zijarmen voor 2 schijnwerpers f 14,30

Schijnwerper v. statief
26 cm . . . . . f 16,90
23 cm . . . . . f 14,90
diepstraal . . . . . f 15,90

Voor de Fotohandel vertegenwoordigd door :

Eerste Ned. Fotogroothandel van 1868
v/h. E. FISCHEL Jr. N.V.
Geldersekade 88, Amsterdam-C.

MEIJLINK's FOTOGROOTHANDEL C.V.
Heemraadssingel 121, Rotterdam

C. BOONEN & Co.
Herengracht 14, Amsterdam-C.

* TERTA SOUND *

16 mm. geluidsfilm projector

fl. 1650.-

compleet met luidspreker, lampen, enz.

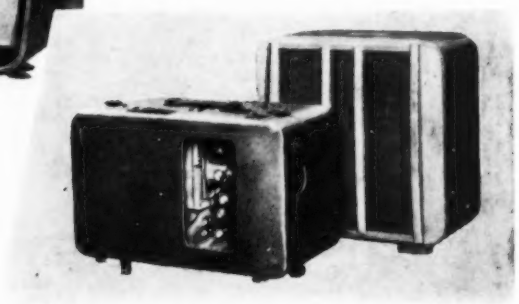

Alle onderdelen in voorraad. Door de fabriek opgeleid personeel. Uit voorraad leverbaar. Betaling desgewenst te regelen. Demonstratie op aanvraag. Regelmatige filmvoorstellingen in onze showroom, zowel 's avonds als overdag, vraag hiervoor een uitnodiging. Aantal personen vermelden. Prospectus op aanvraag.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Synchroon motor, loopt absoluut geruisloos.
Voltage: 110 Volt, 50 perioden wisselstroom.
Stroomverbruik: ca. 1000 watt bij een projectielamp van 750 watt.
Projectielicht: 200 lumen.
Brandpunt lens: 50 mm.
Spoelgrootte: 600 m.

Afmetingen:
Projector: 497 x 360 x 275 mm.
Luidspreker: 454 x 477 x 285 mm.

Gewicht:
Projector: 27 kg.
Luidspreker: 9,65 kg.

VERSTERKER:

Output: bij 1000 Hz. 12 watt.
Luidspreker output: 12 watt.
Toonweergave: tussen 50 en 12000 Hz.
Gevoeligheid (volle modulatie bij 1000 Hz):
ca. 3 mV van microfoon, ca. 200 mV van gramofoon.
Geruis (phosphometisch gemeten) -60 db.
Aanpassingsweerstand: 15 Ohm voor luidspreker in zaal.
5 Ohm voor contrôle-luidspreker.
Luidspreker aansluitsnoer: 10 meter.
Aandrijfmotor: ca. 1/7 P.K.
Buizen en lampen: 2 stuks ECC 40, 2 stuks 6AQ5, 2 stuks 6 x 4. Photo electrische cel.
Projector lamp 110 V. 750 watt.
Toonlamp 6 V. 25 watt
Zekeringen 2 en 10 ampère.

Alleenvertegenwoordiging:

PLASTO
PHOTO
PLASTICS

H. Oswald

FOTO KINO

Bosboom Toussaintstraat 65 - Amsterdam-W. - Tel. 87038

kondigt thans als leverbaar aan :

FAFIX II

de universele kleinbeeld-projector voor amateurs en industrie uit de bekende serie der Voigtländer „ZETT"-projectoren

Een constructieve verdere ontwikkeling van de bekende FAFIX, waarvan reeds tienduizenden exemplaren over de gehele wereld zijn geleverd.

Voordelen van de nieuwe projector :

1. Meer dan dubbele lichtprestatie (tegenover de tot nu toe uitgebrachte FAFIX), voldoende voor beeldbreedten tot 2 meter.
2. Verbeterde prestatie van het objectief, precisie-instelling daarvan.
3. Voor kleurenfilm-projectie gunstige lichtkleur.
4. Uitstekende hitte-bescherming.
5. Beeldwisseling met wisselschuiver, voorzien van veren; ook „slides" kunnen worden gebruikt.
6. Stabiele opstelling van de projector op rubberpootjes.
7. Ingebouwde hoogteverstelling.
8. Aansluiting aan 110, 125 en 220 Volt, gelijk- en wisselstroom, zonder transformator.
9. Ingebouwd projectiescherm in afneembaar deksel maakt directe projectie in niet-verduisterde kamer mogelijk (kijker overbodig).
10. Ook leverbaar met draaibare filmstrook-inrichting voor filmstroken van alle formaten.

Prijs van de FAFIX II

(de populaire projector voor iedereen, compleet met projectie scherm) **f 99,—**

Lamp . . . . . f 9,50
Filmstrook-inrichting . . . . . f 15,—

Vraagt Uw fotohandelaar.

Importrice :

J. P. VOS' Cinefoto - Import N.V.
DEN HAAG

Kindermann - Amatofirm Kleinbeeldvergrotingsapparaat. Halve condensor-Laack optiek 6.3; grondplank 30 x 25 cm f 91.—.

Vraagt Uw fotohandelaar.

IMPORTEUR : BOAS FOTO-IMPORT

VOOR DIRECTE LICHTMETING MET DE

WESTON MASTER

KUNT U GEBRUIK MAKEN VAN DE

Invercone

COMPLEET MET GRIJSFILTER f 15.—

IMPORT „Cinon" AMSTERDAM

U zult bekoord worden door de zachte, warme toon..... de rijkdom en brillantie van Du Pont Warmtone Vergrotingspapier. U zult met gerechtvaardigde trots de mooie resultaten van Uw fotografisch vakmanschap kunnen tonen. Warmtone is eenvoudig te behandelen en leent zich bijzonder voor portretten, landschappen en zeegezichten. Het is het geschikte papier voor Uw beste negatieven. Warmtone is verbazingwekkend snel en zijn grote soepelheid geeft U een ruime speling in de belichtingstijd. Het leent zich bij uitstek voor inkleuring of het aanbrengen van tinten en laat alle tonen tot hun recht komen.

Leverbaar in fraaie oppervlakken o.a.

B Wit half mat CD

BT Wit half glanzend CD

DL Wit velvet fijnkorrel glimmend CD

Y Crême wit zijderaster CD

Voor ieder gebied der fotografie heeft Du Pont het juiste product. Het rijke assortiment omvat naast de klassieke fotopapieren, het beroemde Varigam, waarbij door middel van filters alle gradaties in één vel bereikbaar zijn.

Du Pont Photographic Products

FILMS • PAPER • CHEMICALS

DU PONT

ALLEENIMPORTEUR: ANIMEX - HAARLEM

8e Jaargang no 10 — October 1955

FOTO

WAARIN OPGENOMEN „KLEINBEELDFOTO"

UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE

Officieel Orgaan van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen.
Officieel Orgaan van de Nederlandse Fotografen Kunstkring.
Redactie: D. Helfferich.

•

Redactie-adres: IJsselkade 32, Doetinchem. Tel. K 8340-3941.
Redactieraad: Dr H. J. van Opstall, Dr J. J. M. van Santen, G. A. W. Wagenaar, N. C. A. J. Zomer N.F.K.

•

Uitgave: Uitgevers-Maatschappij „C. Misset" N.V., Doetinchem; postgiro abonnementen 502259 - postgiro advertenties 502260 - pos giro afd. Boekhandel 502258. Postrekening voor België, Antwerpen no 308165. Telefoon Doetinchem K 8340-3941.

•

Verschijning: Maandelijks op de Vrijdag omstreeks het midden van de maand, behoudens bij bijzondere evenementen.
Abonnementsprijs: *f* 9.90 per jaar bij vooruitbetaling voor leden van de bij de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen aangesloten verenigingen en clubs — voor niet-leden *f* 11.— per jaar bij vooruitbetaling; voor het buitenland (behalve België) *f* 12.50. Abonnemen sprijs voor België frs 225 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers *f* 1.—, in België frs 20.

•

UIT DE INHOUD

	blz.
Waarom beunhazen?	261
Fluorescerend papier	265
Op de Snijtafel	266
Naar de Mount Everest	270
Amateurs in Noorwegen	272
Gesprek met Regout	278
Film	281
Beoordelingen ... 279, 280,	282
Fotoreporters	283
Bondsnieuws	287

Foto op de omslag van P. Brand, Zwijndrecht.

VAN DE REDACTIE

Het lijkt ons toe, dat wij ditmaal van deze plaats af maar eens de vinger moeten leggen op een zeer zeer wondje, dat beunhazerij wordt genoemd. Het komt de laatste tijd weer veel voor, dat wij van dergelijke gevallen moeten vernemen, omdat men ons om raad komt vragen. Wij menen onszelf tijd en de vragers reiskosten te kunnen besparen door ons standpunt hier maar incens af te drukken.

Het verschijnsel beunhazerij ligt in de fotografie al bijzonder gemakkelijk en ontstaat daar spoedig. Men heeft een camera, kan daar wel zo mee overweg, maakt kiekjes, kan die verkopen, kan daarmee aan de kosten van zijn hobby tegemoet komen, en is daarmee beunhaas geworden. Want bij dit begin — deze kruimeldieverij zo men wil — blijft het helaas niet. Men gaat zich voor opdrachtjes inspannen, vindt introducties bij nieuwe relaties aangenaam, en beweegt zich al spoedig vlot als zakenmannetje. In bijverdienste. Het blijft „hobby", die aangenamer is dan de officiële dagtaak, en de volgende stap is, het zo te schikken dat de fotografie de definitieve inkomstenbron is geworden. Tegen die tijd pleegt de politie aan de bel te komen, er dreigt een veroordeling door de kadi en nu moet (voor het eerst) het licht van derden (ons lantaarntje bv.) maar eens over de materie gaan schijnen om de kantonrechter straks een mooi verhaal te kunnen opspelden, dan wel een stap voor te zijn.
„Mijnheer, ik houd zo van de fotografie, ik vind het zo mooi, en daarmee wil ik nou voortaan mijn boterham verdienen. Ik word in dit gedroomde voortbestaan als gelukkig mens nu bedreigd door een veroordeling door de kantonrechter". Daar komt het op neer.
Men kan hier opmerken: waarom mag die man niet gelukkig worden in zijn nieuwe werk? Men kan het echter ook anders stellen. Dezer dagen vernamen wij een pijnlijke illustratie van de consequenties. In een industriegebied woont een fotograaf (een prima vakman) met zeer grote liefde voor zijn werk. Zijn voorliefde gaat vooral uit naar industriële onderwerpen, machines, fabrieken, technische foto's. Uit warme belangstelling voor zijn fotografie gaat hij als gelijkwaardig vriend om met de plaatselijke amateurs, neemt daarbij een vooraanstaande plaats in en geraakt ertoe, aan een groepje amateurs onderricht te geven. Hij kiest als onderwerp gaarne industriële objecten, die ook voor zijn „leerlingen" bereikbaar zijn, omdat zij vaak hun baan in diezelfde industrieën hebben, waarvan hij zijn opdrachten pleegt te ontvangen.
Hij heeft dit mooie, door hemzelf evenzeer als door de amateurs

gewaardeerde, opbouwende werk moeten afkappen. Enige van zijn élèves zijn hun goede diensten aan hun directies gaan aanbieden en vangen opdrachten weg omdat zij voordeliger zijn.

Men kan hier spreken van een ontstellend gebrek aan sportiviteit. Men kan het ook nog anders stellen en daartoe een vergelijking maken. Hoe zou een employé, die het nu leuk vindt een bedrijfsfoto te maken omdat hij 1. in een goed blaadje komt bij zijn directie, 2. zijn foto zo goed gewaardeerd ziet dat die in druk verschijnt, en 3. een bescheiden bedrag incasseert dat toch altijd meegenomen is, hoe zou deze man het vinden indien hij op een nare dag op het matje geroepen wordt en aan te horen krijgt dat men zijn diensten eigenlijk niet meer nodig heeft, omdat men voor zijn werk een ander heeft gevonden die het voor de helft doet, een oud heertje met reeds wat pensioen bijvoorbeeld, die er nog graag iets bij doet om wat omhanden te hebben en de tijden zo duur zijn? Hij zou dunkt ons terecht razen op gepensionneerde oude heertjes, en wetten verlangen die het verbieden iemand zo op de keien te werken.
Die wetten zijn er toevallig wel om de vakfotograaf te beschermen tegen werken met verlies. Doch die heeft hij als ergerlijk, bemoeizuchtig en overbodig beoordeeld in zijn eerzucht (of zucht naar een extraatje). Wij schetsen hier een excès, de meeste gevallen liggen meer vooraan. Het zijn de jongeren, die fotograaf willen worden en gaandeweg meer en meer voor het publiek gaan fotograferen tot zij tegen de lamp lopen. Vaak hebben zij reeds ander werk, soms zelfs reeds een gezin, en wij geven toe dat het dan moeilijk wordt een besluit te nemen, voordat men redelijk zeker weet dat er een boterham steekt in diezelfde fotografie, die nu zo deerlijk begeerd wordt. Die zekerheid blijkt zich nu te ontwikkelen en men heeft angst de groeiende klantenkring los te laten tot er een examen gedaan is en wettelijke vestiging mogelijk wordt. Het zou grappig zijn — indien het niet om het ernstige leven zelf ging — de kronkelingen gade te slaan, waarin men zich draait om 1. zo mogelijk van dat examen af te komen, 2. anders in hemelsnaam maar een eenvoudiger toelating te bewerkstelligen en 3. toezeggingen los te peuteren dat men zolang mag blijven voortgaan zijn klanten te bedienen. Laten wij tot die laatsten dit mogen zeggen. Heel vaak doet deze situatie zich voor op „het platteland". Heel vaak is er dan de opmerking, dat men in die plaats van „vestiging" niemand kwaad doet, want dat er alleen een plaatsje verderop een al oude fotograaf zit, die er bovendien iets anders bij doet, en dan heet te werken op een wijze die het publiek niet meer aanstaat. Wij laten in het midden wat daarvan juist is. Het kan zo zijn, het kan ook zo lijken in bevooroordeelde ogen. Wij vragen ons alleen af, of deze nieuwe fotograaf in die nieuwe kleine gemeenschap voldoende inkomsten kan beuren zodra de nieuwigheid er af is en de lagere prijzen waarvoor hij nu werkt (omdat het meegenomen is en zo leuk) hem dan de nek breken. Hij zal dus zijn rayon uitbreiden, doet dit trouwens nu natuurlijk ook reeds, als het niet te zeer opvalt. Hij neemt wel degelijk hetzelfde rayon als die vakman „die hij geen kwaad doet". En daarnaast: deze manier van fotograferen die nu zo in de smaak valt, is ook maar een maniertje. Laten wij aannemen dat hij zich handhaaft en een dagje ouder wordt. Dan komt er een jongere met een ander maniertje en loopt men daarheen. Die zal het dan bestaande materiaal beter weten te hanteren dan deze man van nu zich ooit eigen maken kan. Hij zou tegen deze natuurlijke concurrentie gewapend staan door een behoorlijke vakopleiding, waardoor hij bij kan blijven in de toekomst. Waarom meent men toch altijd, dat scholing voor een bouwarbeider, een metaalbewerker en een fietsenmaker vanzelfsprekend is (omdat men in een huis wil wonen dat niet instort en op een fiets wil zitten waar men niet doorzakt?), doch scholing voor een fotograaf schijnt onnodig, zodra men een kiekje kan maken. Wie durft te zeggen: ik ken de fotografie? Zou een vakman dat eigenlijk niet behoren te kunnen zeggen, al was het slechts als garantie voor zich en zijn gezin dat de inkomstenbron onvervreemdbaar is?
En zo hij meent te kunnen zeggen: ik weet er aardig wat van, waarom doet hij dan dat examen niet? Dat examen, waar men een heidense angst voor blijkt te hebben, en dat met meer geestelijke inspanning ontlopen wordt dan er nodig is om er voor te werken en dan te slagen. De vaak door ons geconstateerde gedachte, dat men de fotografie wel geheel onder de knie zal krijgen zodra men zich daaraan geheel in de practijk kan wijden en dat nu het studeren voor een examen te vermoeiend is, zolang de andere dagtaak nog bestaat, is radicaal fout. Als men eenmaal met zijn camera voor zijn boterham staat te vechten, is er zeker geen tijd meer voor experiment en inhaal-studie. Die instelling herinnert ons aan het „frisch-fröhliche Krieg", de slogan die Kaiser Wilhelm in de eerste wereldoorlog voor zijn soldaatjes uitvond. Alles rozegeur en maneschijn.

Dat woord beunhaas vinden wij een naar woord, het mist alle charme, doch nog onsympathieker is ons de geestelijke instelling, die er mee wordt bedoeld.
En zo er iemand aan ons vragen gaat wat hij het beste kan doen, dan moet ons antwoord zijn: zich correct gedragen, en normaal examen doen door er normaal voor gewerkt te hebben. Het is wonderlijk, maar iemand die zijn Vakbekwaamheid ook schriftelijk in zijn zak heeft, loopt toch een beetje rechter op.

•

ZEISS OPTON zond ons een publicatie over anamorphoten. Dit zijn optieken, die in twee verschillende richtingen van het beeldveld een verschillende vergroting bezitten, en dus bv. een vierkant afbeelden als een rechthoek. De mate waarin dit vierkant uitgerekt lijkt, is de anamorphotische factor. Ontstaat een rechthoek waarvan de zijden zich verhouden als 1 : 2, dan is de a-factor dus 2.
Om aan een normale optiek een anamorphotisch karakter te geven, kan men er een cylindrisch geslepen glas aan toevoegen. Ook torische zijn toegepast.
Zeiss maakte reeds in 1897 een anamorphoot, doch het geraakte weer in de vergetelheid. Prof. Chrétien (Parijs) bracht er een naar voren, een 20-tal jaren geleden, doch ook die werd weer vergeten. In de strijd van de film tegen de televisie evenwel krijgen deze objectieven weer betekenis, daar men een zeer breed onderwerp in een verhouding 3 tegen 8 daarmee kan samenknijpen tot 3 tegen 4 op het filmbeeldje. Door bij de projectie eveneens een anamorphoot te gebruiken kan men dan weer terug projecteren in de normale verhouding 3 tegen 8. Men meent hiermede de ruimte-illusie te kunnen verbeteren, en in elk geval is dit heel wat voordeliger dan het pseudo-3D systeem met 3 projectors. De Zeiss Opton fabrieken hebben daarom al enige tijd terug de productie van anamorphoten weer ter hand genomen, en de eerste objectieven zelfs reeds afgeleverd.
Het is een terrein vol voetangels en klemmen, daar het systeem in twee richtingen loodrecht op elkaar twee verschillende brandpuntsafstanden heeft, hetgeen dus onscherpte introduceert door instellingsfout. De constructie van dergelijke objectieven is dan ook verre van eenvoudig, indien men, gelijk voor filmprojectie, hoge eisen stelt.

Tip van de maand

Indien U reeds een redelijke collectie fotografieën bezit,
en dus hebt wat men noemt „een portefeuille": indien U die niet tot in den treure hebt doorgebladerd en de prenten uit Uw hoofd kent,
— vele voorwaarden dus —
neem dan die prenten eens ter hand als was U een vreemde en niet hun vader.
Bekijk ze op de volgende punten:
Wat staat er te veel op?
(wat kan er nu eigenlijk best af, al is het een mooi detail?).
doch ook:
Wat staat er te weinig op?
(wat zou het veel beter doen in méér ruimte?).
Tien tegen één leert U daar zeer veel van, dat U in de toekomst van nut is.
U kunt dit natuurlijk ook doen met de prenten van een ander. En dan „uitruilen". En onbarmhartig eerlijk zeggen wat U zelf vindt. Afspreken elkaar niet te ontzien.
(Ons ingegeven door de gedachte, dat er ook vele foto's bestaan waar te weinig op staat, te zeer close-up bv., en er dus naast een Snijtafel ook een Aanlijmtafel behoorde te zijn.)

G. M. la Riviere, Rotterdam — *Bondswedstrijd 1955*

Opzettelijk plaatsen wij op deze bladzijde en op zijn keerzijde een zg. candidfoto. Beide zijn goed, en toch is er een hemelsbreed verschil. Kees Scherer bedient zich van de nuchtere fotografische documentatie, en laat alles geheel over aan het onderwerp dat hij tegen het lijf liep. Het is een goede prent geworden. La Riviere, is veel bedachtzamer in zijn technick. Hij moet welhaast gewacht hebben, tot niet alleen zijn hoofdfiguur „goed" was, doch ook de bijstaanders compositioneel en expressief „goed zaten". Romanticus als hij tenslotte is, was hij daarmee nog niet tevreden, maar ging via doordrukken een eerste, tweede en derde plan bewerken. Resultaat: van een rommelig onderwerp heeft hij een rustiger opbouwend geheel gemaakt, dat een uitstekende concentratie op de hoofdhandeling geeft. Het houdt geen uitnodiging aan allen in, élk candid-onderwerp aldus te gaan behandelen, als wij zeggen, dat hij dit hier meesterlijk heeft aangepakt. Hij wist wat hij wilde, tot het eind toe, hij wist wat te bereiken was, en bereikte dat. De blik wordt rondgeworpen, van gelaat tot gelaat, en keert terug. Nergens de desillusie van een snuit, dat niet in het verhaal past.

Kees Scherer. Amsterdam — Bondswedstrijd 1955

fluorescerend fotopapier

Het „witter dan wit" fotografisch papier, waarover wij reeds enige keren iets publiceerden (de slagzin „witter dan wit" is van Kodak), blijkt vele pennen in beweging gezet te hebben in het buitenland. Voor de goede orde herhalen wij hier even — om het geheugen op te frissen — dat het dus gaat om de papieren onderlaag, die een kleurloze fluorescerende stof bevat. Deze zet het (onzichtbare) ultraviolette licht, dat er op valt en anders (even onzichtbaar) gedeeltelijk teruggekaatst zou worden, om in zichtbaar licht, en wel in dit bijzondere geval in wit licht (zoals dit hier staat is het niet geheel juist, doch wordt het voordeel behaald dat het voor een ieder duidelijker is). Bekijkt men een afdruk of vergroting, op zulk papier gemaakt, bij helder licht (bij voorkeur daglicht), dan wordt in de witte gedeelten meer wit licht teruggestraald dan bij „gewoon" papier. Daardoor ontstaat een veel frissere indruk.

Uit de verschillende publicaties in buitenlandse bladen kunnen wij om te beginnen samenvatten, dat deze fluorescerende eigenschap thans toegepast wordt bij Kodakpapieren, en voorts o.a. bij Ilford- en Criterion-papier. De data — want er worden beleefde verwijtjes gemaakt — zijn wel interessant. Kodak is er pas voor kort mee gekomen, en geeft o.a. Velox-papier met sterke fluorescentie. Ilford kwam er mee in 1949 (nogal stillekens), en Criterion kwam met zijn Hylite Press Bromide in de zomer van 1952. Ilford en Criterion bevatten slechts weinig fluorescerende stof in de soorten die door de persfotograaf worden gebruikt. Dit heeft zijn reden, waarop wij verderop terug komen.

Bij Agfa wordt de fluorescentie bij de witte papieren niet toegepast dan alleen bij de documentpapieren en dit is grappig, want tenslotte is deze gehele gedachte van de fluorescerende onderlaag een vinding van Agfa, die in 1941 werd gepatenteerd. Zoals zo heel vele Duitse patenten werd ook dit gemeengoed na 1945. Agfa gebruikt de fluorescerende eigenschap wel in het Agfacolor papier, en is hierin de enige met Kodak (in het Kodacolor). Het Agfa-patent schijnt ook hoofdzakelijk voor gebruik in Agfacolor bedoeld geweest te zijn.

Natuurlijk moet er een reden zijn, waarom de initiatiefnemer een weliswaar gemeengoed geworden patent niet in alle eigen producten toepast. Deze reden bleek bij informatie van verkooptechnische aard te wezen, nl. dat men wel op een mooie dag het nieuwe „wittere" papier kan gaan brengen, maar dat daarnaast dan de bestaande winkel- (en grossiers-) voorraden niet tegelijk verkocht zullen zijn. En die overgangstijd duurt niet een jaar, maar zelfs naar de practijk uitwijst drie jaren en langer. Dit voert dan tot een variërende kwaliteit, tot tintverschillen, en dit acht men vóór alles ontoelaatbaar. Mogelijk zal men dit in de toekomst opvangen door naast de bestaande sortering een nieuwe te brengen en gaandeweg de oude sortering te doen vervallen zo er geen voldoende vraag naar blijft bestaan.

Nu toch over deze papieren sprekende, zijn wij nog een verslagje schuldig over de gedragingen van deze papieren ten opzichte van de „gewone" afdrukken, bij vergroten en reproduceren. De gevoeligheid ligt schijnbaar hoger, doch neemt bij belichting met veel ultraviolet houdend licht niet toe. De oorzaak daarvan zullen wij hieronder, over reproductie sprekend, nader verklaren. Speciaal het Kodak-papier heeft bij het opmeten van de gradatiekromme een grotere tintenreeks dan het (vroegere) „gewone". Men verklaart dit (buiten Kodak) door een verbeterde emulsie, en het is een feit, dat deze papieren een iets grotere toonschaal hebben gekregen. Het is echter ook verklaarbaar, als wij bedenken dat het wit witter wordt op de plaatsen waar wit is. Op de plaatsen waar het zilver een zwarte plek veroorzaakt, houdt dat evenees het licht tegen dat anders als fluorescentielicht terug zou komen, waardoor — in contrast — een dieper zwart ontstaat, dat zich snel onderscheidt van grijs, dat wel enig fluorescentielicht toe- en doorlaat.

Daar onze uitgeverij een eigen clichémakerij heeft, lag een nader experiment al zeer dicht bij de hand, teneinde te bekijken, hoe foto's op dit papier zich gedragen bij reproductie onder het zoveel ultra-violet bevattende koolspitsenlicht.

Onder dit licht nemen de afdrukken sterk toe in witheid, doch het contrast is niet van dien aard, dat de zg. voorbelichting er voor gewijzigd behoeft te worden, of andere contrastveranderende maatregelen nodig zijn. Werkende op de natte plaat (die hoofdzakelijk op ultraviolet reageert), blijkt het wel nodig, dat men de belichtingstijd verlengt, en wel met ongeveer 30 pct. Dit grappige effect verwacht men niet, doch het is zeer verklaarbaar. Dezelfde oorzaak ligt er aan ten grondslag als bij het vergroten met ultraviolet licht, waar men hetzelfde gedrag waarneemt. De kwestie is nl., dat de witte onderlaag bij gewone papieren op witte plaatsen het ultraviolet als ultraviolet terugkaatst. Bij reproductie op de natte plaat werkt dit intensiever in dan zichtbaar wit licht. Bij vergrotingen wordt het teruggezonden dóór de emulsie, die hierop meer reageert dan op zichtbaar wit licht. Bij fluorescerend papier evenwel wordt het ultraviolet geabsorbeerd en als zichtbaar licht teruggegeven. De natte plaat reageert hierop minder. Het sterk toegenomen contrast onder koolspitslicht bestaat dus wel voor ons oog, doch niet voor de plaat. Neemt men op met orthochromatisch droog materiaal of ortho-emulsie en filter, dan komt het hoger contrast er wel uit.

Persfoto's plegen dingen te zijn, die snel tot cliché verwerkt moeten worden. Men kan zich een opnieuw opnemen niet permitteren. Vandaar dat Ilford en Criterion deze papieren voor perswerk terecht slechts matig doen fluoresceren, zodat de halftoonfotograaf niet met een onderbelichte plaat zit te houwen.

Wij zijn op dit laatste punt wat uitvoeriger ingegaan, omdat in de naaste toekomst sommige reproductiefotografen soms voor wonderlijke dingen kunnen komen te staan, vooral als zij gecombineerd opnemen. Zij weten dan de oorzaak. In deze overgangstijd wordt het leven voor hen dus misschien wat minder gemakkelijk. Er zou daarom veel voor te zeggen zijn, indien de fabrikanten het desbetreffende papier aan de achterzijde zouden gaan bedrukken met een aanduiding, die tevens mededeelt of er sprake is van sterke of zwakke fluorescentie. Uit reclame-oogpunt is dat ook niet kwaad, dunkt ons.

•

AMPRO INSTRUCTIECURSUS waren de woorden die de fa Boonen ons zachtverwijtend toevoegde, nadat wij van een dergelijke cursus elders gewag hadden gemaakt. Reeds jaren geeft de firma Boonen een instructie voor de bediening van de Ampro-apparaten, en dat is goed, nl. de enige manier om een prima product volledig tot zijn recht te doen komen in het dagelijks gebruik. Wij herstellen hiermee gaarne een schijnbare nalatigheid.

DE FOCUS BEDRIJVEN in Middelburg hebben eind September hun 60-jarig bestaan herdacht, en daarbij is de oudste directeur, de heer J. Mazure (55 jaar aan deze firma verbonden) mede-middelpunt geweest. Ook op deze plaats nog onze gelukwensen.

15e NATIONALE KERSTSALON (BONDSSALON). De uitnodigingen zijn al weer verzonden en de voorbereidingen in volle gang. Er zijn veranderingen gekomen in de wijze van deelnemen. In tegenstelling met vorige jaren nl. zal inzending voor deze Salon mogelijk zijn niet met één of twee series, elk van drie stuks, doch met één, twee, drie of vier foto's, met dien verstande, dat slechts voor een bekroning in aanmerking komen inzendingen van in totaal 4 foto's. Opzetten met een smalle rand van ten hoogste 2 cm wordt op prijs gesteld. Maximum-afmetingen van foto en opzetcarton tezamen ten hoogste 50 × 60 cm, minimum 24 × 30 cm. De inzending van kleurendia's zal wederom mogelijk zijn, en wel in de afmetingen van 5 × 5, 8,5 × 8,5 of 7 × 7 cm. De termijn van inzending sluit Zaterdag 14 November a.s.

Op de Snijtafel

Foto's voor deze rubriek kunnen te allen tijde worden gezonden naar redactie FOTO, Uitgevers-Mij „C. Misset" N.V. te Doetinchem, met vermelding links boven op de enveloppe: Snijtafel. De heer Hens verzamelt deze foto's, en kiest daaruit om zijn onderwerp te illustreren. Men houde er rekening mee, dat zij aldus lang in portefeuille kunnen blijven. Zend niet groter in dan 13 × 18 of 18 × 24 maximaal, liefst ongemonteerd. De beste foto uit de oogst van elke maand wordt door de heer Hens gewaardeerd als Foto van de Maand, en door ons met een premie (deeltje ter keuze uit de Foto-serie) beloond. Zend goed werk in, het behoeft niet volmaakt te wezen, maar het moet wel iets willen uitdrukken.

TECHNIEK EN CONCENTRATIE

Enige weken geleden beluisterde ik op een Zondagmiddag een sportcommentaar. Het was toevallig dat de radio aanstond, want alhoewel ik in mijn jonge jaren een vurig voetbalenthousiast was, is dit enthousiasme met de jaren geluwd. Er werd een reportage over „werphengelen" van een te Rotterdam gehouden wedstrijd gegeven. Misschien omdat deze sport mij onbekend was, schonk ik aan het vraaggesprek meer dan gewone aandacht. Dat het met vissen te maken had, lag voor de hand. Gevist werd er die middag niet, wel geworpen en er schijnen twee werpsoorten te bestaan, nl. afstandwerpen en precisiewerpen. Nu zult U zich misschien, of vrijwel zeker, afvragen, wat dit nu met fotografie te maken heeft. In directe zin niets, in indirecte zin in zover, dat het succes van zo'n werphengelwedstrijd gebaseerd is, aldus eindigde de verslaggever zijn reportage, op *techniek* en *concentratie*. En ik zou geen enthousiast fotograaf geweest moeten zijn, wanneer ik deze voorwaarden niet dadelijk met de fotografie in verband bracht.

Op zichzelf betekent techniek niets, of dit nu schilderen, beeldhouwen, componeren, dansen, schrijven of fotograferen betreft. Techniek is nooit meer dan een *middel* om zijn gevoelens zichtbaar of hoorbaar tot uitdrukking te brengen; doel is het nooit. Hoe geraffineerder de techniek, des te beter. Maar slechts beter voor het uitdrukken van de inhoud. En over de film en de televisie las ik ergens, dat het menselijk element tenslotte meer boeit dan alle ogenpracht. Men wil gaarne dat een vertoning „ons iets te zeggen heeft".

Maar het was vooral de *concentratie* die mij tot nadenken stemde. Hoeveel duizenden opnamen zullen er in deze vacantiemaanden niet gemaakt zijn. Vacantie-, herinneringskiekjes; zandkorrels waartussen sporadisch een goudkorreltje te vinden, is. Ze worden gemaakt in een vacantieroes, in een vrolijke stemming, maar het mag vooral niet te veel tijd in beslag nemen. Er is immers nog zoveel te zien en af te doen. De fotografie is in de meeste gevallen de appendix van de vacantievreugde. Dat er bij de kiekjes zoveel kaf onder het koren is, is m.i. alleen te wijten aan het gemis aan concentratie. Niets irriteert een vrolijk reisgezelschap meer dan het morrelen van de fotograaf die de werking van zijn camera niet voldoende beheerst, die niet alle handgrepen automatisch verricht. Dan worden er grapjes gemaakt, soms wordt er honend gelachen of kan men een duidelijk merkbare irriterende uitdrukking op sommige gezichten waarnemen. Dan is het voor de fotograaf moeilijk zich volkomen te concentreren. Wanneer de mede-vacantiegangers het hoofdmotief vormen, dan staat men nog niet voor de volle 100 pct afwijzend tegenover het geval. Erger wordt het wanneer een landschap, straattoneel of wat ook moet worden vastgelegd. „Opschieten" is dan het parool, ten nadele van de onontbeerlijke concentratie.

Mij zal mijn gehele leven het volgende voorval uit mijn fotografische carrière bijblijven. Ik moet teruggaan tot 1907. Wij hadden in intieme kring tijdens de vacantie een toneel-

Foto I

Foto II *B. V. te O.*

Foto III

stukje opgevoerd en na afloop moesten de deelnemers en deelneemsters fotografisch vereeuwigd worden. Het was een pracht zomeravond, zodat de opname op een binnenplaats zou plaats vinden. Vacublitz en electronenflits behoorden nog tot de ongekende mogelijkheden. Men was aangewezen op het magnesiumpoeder, uitgestrooid op een stuk blik en aangestoken met een papieren lontje. Gelukkig was het windstil, maar eer alles gereed was en de camera nauwkeurig ingesteld, daar ging nog al wat tijd mee heen. Voor de toneelspelers in een vreugderoes over het behaalde succes duurde het echter te lang. Neem in aanmerking dat in die dagen — bijna een halve eeuw geleden — een magnesiumopname voor een beginnend amateur een evenement was en dat het geginnegap hem irriteerde. Tot overmaat van ramp weigerde tot twee maal toe de lont op te branden, hetgeen de algemene lachlust opwekte. En toen nam ik' het onzalig besluit een brandende lucifer rechtstreeks in magnesium te steken. Het was een prachtig verblindend licht, de foto is gelukt, maar ik zelf heb een half uur gek van de pijn in de tuin rondgerend met een verbrande hand en kromgetrokken vingers. Ik had voor mijn hele leven een lesje gehad om mij

J. v. R. te H. **Hooitijd**

nooit meer van de wijs laten brengen, welk hoongelach men ook zou laten horen. Dat ik mij op het slagen van de opname concentreerde was een goede noot: dat ik mijn geduld verloor, daarvoor werd ik gestraft.

Met vacantie op reis zijnde, is het dus een kwestie van de geit en de kool te sparen. Enerzijds moet de fotograaf het zijne er toe bijdragen de stemming niet te bederven door de mede-reisgenoten niet te lang op te houden en te voorkomen dat hetzij openlijk, hetzij achter de rug, de verzuchting geslaakt wordt: „Schei nu eens uit met dat eeuwige gekiek", anderzijds moet hij zich niet van de wijs laten brengen en ter wille van de stemming er maar op los kieken. En juist dat vereist een volkomen concentratie. Hoe meer reisgenoten, des te kleiner de kans op succes. Ideaal is natuurlijk wanneer men er alleen of met één of twee gildebroeders op uit kan trekken.

Techniek, concentratie, visie en zelfbeheersing zijn de noodzakelijke factoren voor succes.

HET OPEN LANDSCHAP

Iedere fotograaf moet leergeld betalen. Het is opvallend dat zoveel vacantiefoto's vergezichten zijn, wat volkomen verklaarbaar is. De beginner heeft nog geen voldoende ervaring om te kunnen beoordelen of het vergezicht, het open landschap, waarvan hij de bekoring ondergaat, fotografisch te vertolken is. In de meeste gevallen is het resultaat een grote teleurstelling, in het bijzonder wanneer het gegeven in de zwart-wit techniek getransponeerd wordt; in mindere mate bij de kleuropname. Het zijn immers nagenoeg altijd de kleuren waaraan het landschap zijn waarde ontleent. En nu moge de kleurgevoeligheid van het moderne lichtgevoelig materiaal aan de hoogste eisen voldoen, toch kan de zwart-wit toonschaal de kleurenschaal zelfs bij benadering niet weergeven. In negen van de tien gevallen wordt een monotoon effect bereikt. Het is dus niets meer of minder dan een fiasco, een grote teleurstelling. Deze monotoonheid kan alleen opgeheven worden door *tegenlicht* en *wolkenlucht*. Ze zijn in het open landschap onmisbaar. Ik kan mij de spanning van de ware fotograaf dan ook zo goed indenken, wanneer bij een wisselende bewolking de zon zich telkens schuil houdt, maar toch ieder ogenblik weer kan doorbreken, en hem als het ware niet de gelegenheid gegeven wordt op dat moment van doorbreken te wachten. In het gunstigste geval kan het een kwestie van minuten zijn, maar het kan ook een kwartier of een half uur duren. Voor dergelijke gevallen moet men alleen zijn. Maar afgezien van het tegenlicht en de wolkenlucht, is het van essentieel belang dat het onderwerp ook wat lijnwerking en vlakverdeling betreft het oog aangenaam aandoet. Het 3-plans systeem (voorgrond, middengrond en achtergrond) kan bij het open landschap niet gemist worden, omdat zonder die plan-indeling de dieptewerking maar zelden tot haar recht komt. Het open landschap is daarom zo moeilijk weer te geven, aangezien maar zelden een uitgesproken hoofdmotief aanwezig is. Bekoord moet men worden door het spel van lijnen, vlakken en tinten. Is er wel een duidelijk aanwijsbaar hoofdmotief aanwezig, dan wordt het open

landschap echter secundair. Merkwaardigerwijze werd het vergezicht vroeger veelvuldiger en met meer succes toegepast dan tegenwoordig. De originele opname werd dan gemaakt op een 18 × 24 of 24 × 30 plaat, op statief en met zeer klein diafragma.

Dat ook met de moderne kleinformaatcamera, mits voorzien van een prima objectief, goede resultaten bereikt kunnen worden, bewijzen de hierbij afgebeelde reproducties. Tevergeefs zocht ik in mijn collectie naar een zomeropname ter verduidelijking en ik moest mijn toevlucht nemen tot enkele sneeuwvergezichten. No 1 is een duidelijk voorbeeld van de opbouw in drie plans. De voorgrond met de ski-ster, de middengrond gevormd door het dal en de achtergrond met de bergtoppen. Prachtig van toonwaarden en details, nog voldoende scherp op formaat 6 × 9 en het ook nog wel doende op 18 × 24, maar daarboven betwijfel ik toch of de scherpte het nog zal houden. De mensfiguur is van volume in zekere zin nog te klein om een uitgesproken hoofdmotief te zijn, al zal ze toch als blikvanger de aandacht trekken. En al hebben we hier wel geen uitgesproken tegenlicht, het zijlicht geeft toch nog voldoende schaduwpartijen om de blankheid van de sneeuw nog tot zijn recht te doen komen.

Ik kan mij voorstellen, dat sommigen onder U de voorgrond nog iets zouden willen bekorten. Aangezien er echter voldoende details in de voorgrond aanwezig zijn en het skispoor precies van de rechterbenedenhoek het beeld invoert, zou ik in dit geval hiertoe niet willen overgaan. Temeer niet, omdat anders de skifiguur te veel naar voren wordt gebracht.

Bij no 2 en 3 treffen we in beide een uitgesproken hoofdmotief aan. En toch is er in de compositie een opmerkelijk verschil. Bij no 2 vormen het kerkje, het huis rechts en de besneeuwde dennenbomen, zowel links als rechts, tezamen een geheel, al blijft het kerkgebouw met torenspits toch de blikvanger. Deze motieven vormen tezamen de voorgrond. Het verschil tussen midden- en achtergrond is bovendien gering. In dit geval is de plaatsing van het kerkgebouw vrijwel in het midden toch niet storend. Het huis rechts met de dennengroep trekt als het ware naar rechts. Ontbraken deze motieven, dan zou de niet juiste plaatsing van het kerkgebouw veel meer in het oog vallen. Ook hier zorgt het zijlicht voor een goede detaillering der motieven, zowel in voor- als achtergrond.

Bij no 3 ligt het geval weer geheel anders. Daar hebben we allereerst het grillige takkenspel als doorkijk, waardoor de besneeuwde hut, die toch het hoofdmotief vormt, naar het tweede plan verschoven wordt. De dennenboom links op de voorgrond is iets te zwaar en zou gevoeglijk tot op de helft van de breedte teruggebracht kunnen worden. Het

H. v. Kooten, Utrecht — *Foto van de Maand*

verschil in toonwaarde tussen voor- en achtergrond is bijzonder fraai, maar aangezien het gegeven vrijwel recht van voren verlicht is, ontbreken details in het sneeuwdek op de voorgrond, dat één kale witte massa vertoont. Dat is jammer, al wordt deze tekortkoming door het takkenspel voor een groot deel opgeheven. Stelt U zich het gegeven zonder de takken voor, dan zou de foto onherroepelijk veroordeeld zijn. En dan kunnen we ons de vraag stellen: heeft de fotograaf dit bewust gedaan of is het puur toeval? In het eerste geval is het knap gezien. In het tweede geval is het een voorbeeld van toevallig geluk.
Als vergoeding voor het feit, dat ik bij sommige lezers al een rilling voor de komende winterperiode heb veroorzaakt, met al zijn ongemakken, maar aan de andere kant voor de vurige fotograaf toch ook weer een verlangen om zijn geluk in de komende winter weer eens op een sneeuwopname te beproeven, voer ik U terug naar de zomer, die als U dit leest helaas alweer tot het verleden behoort.
„*Hooitijd*" is een machtig gegeven, zo oud als de weg naar Rome, maar toch altijd aantrekkelijk en..... niet gemakkelijk om er iets goeds van te maken. Het lijkt zo eenvoudig als men de compositie kant en klaar voor zich ziet. Maar trek er maar eens op uit en het zal U tegenvallen. Vindt maar eens zulke prachtige stapelwolken, die als het ware een aureool om de hooiwagen vormen. Prachtige zijverlichting en goede dieptewerking. De suggestie van het zwaar voorttrekken van de volbeladen hooiwagen is uitstekend. Men voelt als het ware de cadans. Niets zou mij liever zijn dan iedere critiek achterwege te laten, maar critiek strekt nu eenmaal tot lering. De opname is iets van te dichtbij genomen, waardoor hoofd en borst van het paard in verhouding tot het lichaam ongeproportioneerd zijn en bovendien de linker voorhoef, slechts gedeeltelijk zichtbaar, het beeld uitloopt. Het linkerbeeld toont U de foto zoals deze mij werd toegezonden, het rechter dat ik op mijn verzoek van de fotograaf gewijzigd terug kreeg. Ieder zal het duidelijk zijn, dat de wolkenlucht bij het linkerbeeld overdreven zwaar is en dientengevolge de aandacht van het hoofdmotief enigszins afleidt. Zo zwaar van toonwaarde kan het blauw in werkelijkheid nooit zijn geweest. En nu kan ik mij voorstellen, dat in sommige gevallen om bv. een dramatisch effect te bereiken, het volkomen verantwoord is te overdrijven, in dit geval was het niet alleen niet nodig, het schaadde zelfs.

Een modern geval is „*Doorzicht*". Een typisch voorbeeld van de evolutie die de fotografie thans doormaakt. Het is het lijnenspel dat het vlak beheerst en voor de moderne fotograaf is het van belang dat hij ook eens kennis neemt van de hedendaagse grafische technieken, als houtsnede, ets, litho. Men behoeft het met de moderne specimen lang niet altijd eens te zijn, maar toch stemt het tot nadenken, toch zal men tenslotte moeten toegeven, dat de kunstenaar niet zo maar klakkeloos een lijnen- of vlakkenspel samenstelt, maar dat er toch een bedoeling achter zit. Daar achter te komen is niet eenvoudig, temeer wanneer de maker in vele gevallen zelf niet in staat is zijn beweegredenen onder woorden te brengen. Van alle grafische technieken stelt de houtsnede bv. aan de kunstenaar de hoogste eisen, want van de honderden gradaties maakt hij er slechts van twee gebruik, nl. zwart en wit. Tussentoonwaarden bestaan voor de houtsnede niet. Het is dus voor hem een gevoelskwestie welke van die oneindige schaal aan toonwaarden hij naar het zwart, welke hij naar het wit moet overbrengen. Het streven naar toonwaardenbeperking is een van de kenmerkende eigenschappen van de moderne foto. Lijnen en vlakken moeten de compositie in evenwicht houden. Nu zal in een foto de beperking tussen zwart en wit zonder een enkel grijs wel tot de uitzonderingen behoren, maar toch is er een duidelijke tendenz merkbaar om de toonwaarden tot slechts enkele gradaties terug te brengen. Een sneeuwwitte lucht wordt bij een foto, die beoogt de werkelijkheid weer te geven, niet geaccepteerd, want een sneeuwwitte lucht bestaat in de natuur niet. Het blauw maakt op het oog een donkerder indruk dan de witte wolken en zijn er geen wolken, dan kan het niet anders of de lucht dient in een meer of mindere grijze toonwaarde te worden weergegeven. „Doorzicht" vertoont zo'n sneeuwwitte lucht. De grillige, bijna zwarte vlakken houden het wit zowel van boven, van links en rechts gevangen. Alleen aan de onderzijde laat het nagenoeg witte water ons in de steek. Twee-derde van het water beneden de zwarte schaduwlijn van de horizontale plank te laten vervallen, zou de compositie zeker ten goede komen. Dit gemis aan afsluiting van de onderkant springt nog meer in het oog door de brede donkere strook boven de plank. Kijk, dat is nu het verschil tussen de beeldende kunstenaar en de fotograaf. De fotograaf heeft te aanvaarden, de kunstenaar kan naar verkiezing ingrijpen. Deze compositie, uit nagenoeg alleen verticale en horizontale

A. B. te N. *Doorzicht*

lijnen bestaande, staat en valt met de juiste plaatsing van de twee nagenoeg verticale stangen en de schaduwkant van de horizontale plank.

Tenslotte dan een ideale vacantiefoto, die zowel uit aesthetisch als uit herinneringsoogpunt een waardevol bezit is, zowel voor de maker als voor degenen voor wie ze bestemd is. Het is ook een candid-foto, want zoals de fotograaf er zelf bij aangeeft, het geval is niet geposeerd. Iedere vader of moeder moet geroerd worden door de stille aandacht, waarmee de kleuter, zijn omgeving totaal vergetend, geniet van het machtige schouwspel die de zee op de mens uitoefent. Een dergelijke stille bewondering komt bij kinderen, die zich doorgaans meer aangetrokken gevoelen tot de gewone strandgenoegens, als zandscheppen, water halen, enz., maar zelden voor. Dit is een foto met inhoud, een foto, die iets te zeggen heeft. Technisch in alle opzichten perfect. De maker geeft als titel aan: „Visje, visje in de zee, hier is vriendje....." Men had als titel ook kunnen kiezen: het boek van Hector Malot „Sans famille" (Alleen op de Wereld). Maar dit is nu een foto, die geen titel behoeft, een foto, die voor zichzelf spreekt en waarvoor iedere beschouwer, naargelang de emotie die er voor hem van uit gaat, zelf een titel kan kiezen. Van het kinderliguurtje zelf gaat een grote rust uit. Het stevig geplant zijn van de beentjes, de gevouwen handjes op de rug, het krullekopje recht van achteren gezien. Niets is van het gezichtje zichtbaar en toch moet iedereen de ernst en stille bewondering van het kind voor de zee ondergaan. Als technische gegevens vermeldt de fotograaf: Agfa Isolette; 6 × 6 cm; 17/10 DIN; geelgroen filter. Twee kleine opmerkingen moeten mij van het hart: neem van de onderkant zoveel af, dat de linker helmbos zich in de linker benedenhoek bevindt en..... als het negatief het toelaat, geef dan bovenaan iets meer ruimte. De horizon zal zich daarna toch nog op een juiste hoogte bevinden. Deze foto is het predicaat „Foto van de Maand" dubbel en dwars waard.

J. J. HENS

Tom Stobart gebruikt de 70 DL bij de nadering van de Everest (World copyright Himalayan Committee — The Times)

Dit artikel is van de hand van Thomas Stobart F.R.G.S. (Tom voor zijn vrienden), en het zou moeilijk geweest zijn, een beter man te vinden voor de Eerste Cameraman op deze beroemd geworden tocht naar de hoogste top van de wereld. Hij is de zoon van een bergbeklimmer, en maakte de Mount Everest expeditie van 1946 evenwels mee. Uit de Zuidpool expedities in 1949 en 1950 (Noors Brits Zweeds)

16 mm film

op de Mount Everest expeditie

resulteerde The White Continent, en verder filmde hij in de binnenlanden van Afrika en Australie. Tussen dit werk door heeft hij zijn specialisten hobby: microfotografie. Wij laten hem na deze introductie zelf aan het woord.

Het filmen van de Everest-expeditie 1953 is beslist de moeilijkste job geweest waar ik ooit voor gestaan heb. Het werk in het Zuidpoolgebied was, daarmee vergeleken, kinderspel.

De film zal straks draaien in 35 mm Technicolor en dan een vergroting zijn van mijn opnamemateriaal, nl. uitsluitend 16 mm Kodachrome, opgenomen met 24 beeldjes per seconde. Wij gebruikten twee Bell & Howell 70 DL's en vier Auto-Loads terwille van de laadmagazijnen. Tenslotte deed ik al het werk op slechts één der 70 DL's, maar sedert ik op een vroegere expeditie mijn enige camera een 150 voet naar beneden had zien vallen, ben ik wijzer geworden. De kleinere magazijncamera's werden aanvankelijk in handen gegeven aan andere leden van de expeditie, doch later, toen wij hoger en hoger kwamen, bewezen zij mij de waarde die ik hun reeds had toegemeten.

In de Himalaya staat de apparatuur bloot aan regen en enorme vochtigheids- en temperatuurverschillen (met een verschil van bijna 100 °C). Voordat wij Engeland verlieten werden de camera's daarom met een speciaal smeermiddel doorgenomen en dan beproefd bij — 45 °C (de laagste temperatuur op de Everest).

Op de Everest is de zeer lage temperatuur niet het grootste probleem bij het hanteren van de apparatuur, doch als voorzorgsmaatregel waren alle metalen delen met stof bekleed. Wij hadden speciale ontspanners aangebracht, die ons in staat stelden de camera's te bedienen met handschoenen aan. Ik heb meestal gedraaid met dunne zijden handschoenen.

Het gewicht moest zo laag mogelijk gehouden worden, dit is vanzelfsprekend een eerste eis — maar zelfs met mijn speciale statief had ik nog een 50 Engelse ponden aan gewicht. De camera's moesten niettemin robuust zijn, want zij moesten een vervoer doorstaan van 200 mijl heen en 200 mijl terug door Sherpa dragers, en die zijn er meer op gebrand ergens te komen dan hoe hun last er dan uitziet. Alle camera's hielden zich goed; één keer slechts op deze expeditie leek er iets niet in orde te zijn.

CAMERA MEE NAAR BED

Gedurende de bestijging droeg ik de 70 DL in mijn rugzak. Om condensatie in de objectieven te voorkomen als zij in de koude lucht kwamen, bewaarde ik hem in een plastic zak, waar de lucht uit weggeknepen was. In het begin placht ik de camera's bij mij te nemen in de slaapzak om ze 's nachts warm te houden, maar die dingen bleven bar koud en ongemakkelijk hoekig, ondanks alle vriendschap.

Met het oog op de grote hoogte had ik ultra-violet filters op de objectieven. Wanneer er tijd voor was gebruikte ik de Norwood- of de S.E.L.-meter. Ondanks de helderheid van de sneeuw behoefde slechts heel zelden sterker gediafragmeerd te worden dan f : 11 bij 24 beeldjes ($^1/_{50}$ sec).

Mijn eerste shot was in de tuinen van de Britse Embassade in Katmandu, waar we onze Sherpa dragers voor het eerst zagen. Gedurende de bestijging, die 17 dagen duurde, filmde ik de dagelijkse gebeurlijkheden. Er waren prachtige objecten onderweg — bloeiende rhododendrons en magnolia's — steeds tegen het achtergrondje van enorme bergmassieven.

LOCALE KLEUR

Onze eerste pleisterplaats was het klooster van Thyangboche, en daar de film iets meer diende te worden dan een verslag van de expeditie, was dit een dankbaar onderwerp. Terwijl enkele leden van de expeditie wat gingen acclimatiseren, daalde ik af naar een van de Sherpa dorpen om wat locale kleur te krijgen. Het filmen van de Sherpa's viel niet mee. Als ik hun vertelde niet naar de camera te kijken, namen zij dat wat al te letterlijk en draaiden mij de rug toe. Tensing was natuurlijk een uitzondering. Hij heeft een fantastisch mooie houding en zijn beroemd geworden glimlach was steeds present.

De eerste dag van de nadering van de Everest toonde mij weer eens, wat de geniepige consequentie is, als je officieel cameraman bent. Na

mijn spullen te hebben uitgepakt en opgesteld, te hebben getilmd en weer opgeborgen, was ik zo ver achter geraakt, dat ik de rest van de dag hard nodig had om de troep weer in te halen.
Het werk was zwaar. Vaak snakte ik naar een kop thee op de volgende rustplaats. Als ik er dan was, kon ik mijn rustperiode gebruiken om de anderen te filmen, die van hun thee zaten te genieten.
Op de gletscher tussen Kamp 3 en 4 bemerkte ik, dat mijn energie verslapte naarmate ik hoger kwam. Het duurde niet lang of ik maakte maar 100 voet kleurenfilm per dag — zo iets als 1 minuut projecteren straks. Ik werd nogal onpopulair met mijn filmerij in de ijsval; het was daar nogal gevaarlijk en iedereen wilde er zo vlug mogelijk vandaan wezen.
In Kamp 3, juist aan de top van de ijsval, kon ik een sneeuwstorm maken, die het wel doen zal op het doek. Naar mijn mening geeft het een verkeerde indruk van wat een expeditie als deze feitelijk is, indien het steeds maar mooi weer is, waarbij men opneemt.
Kamp 4, 21.000 voet hoog, was de basis van deze expeditie. Overal rondom ons was alles laaiend wit. Ik hoop dat de cameraman bij toekomstige expedities ook mag meepraten over de kleur van de kleding, want blauwe pakken tegen helwitte sneeuw maakt het iemand onmogelijk een fatsoenlijke belichtingstijd uit te dokteren. Van deze basis af moest ik mijn spullen verder alleen dragen; mijn Sherpa was ziek geworden. Ik kwam niet hoger dan 23.000 voet, maar zelfs bij die hoogte begon ik al vergeetachtig te worden. Aanvankelijk hield ik aantekening van de shots die ik maakte, maar later hield ik daar mee op. Ik vrees dat ik hierdoor zo het een en ander mis. Op deze hoogten kan men

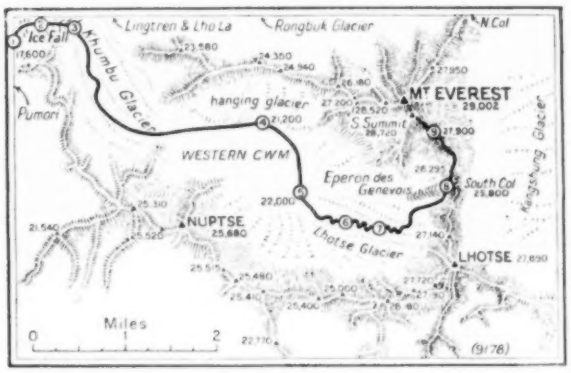

De weg naar de top. De 16 mm camera's gingen mee tot Kamp 8 op de zuidelijke helling (World copyright The Times)

niet zonder statief werken, de wind is te sterk en rukt de camera heen en weer. In bepaalde gevallen bevestigde ik mijn 70DL aan de ijspickel, die daarvoor een speciale voorziening had.

BIJNA VIJF MIJL HOOG

Ofschoon er alleen fotocamera's meegenomen zijn naar de top — zelfs een paar pond extra gewicht kan beslissen over falen of slagen — nam George Lowe de Auto-loads mee op de Lhotse gletscher en belichtte wat 16 mm Kodachrome bij de South Col op 26.000 voet hoogte. Hoger kwamen de filmcamera's niet, maar vanuit Kamp 4 en 3 kon ik wat tele-werk maken van de top.
Op de dag van de beklimming van de top wachtten wij in spanning in Kamp 3. Tenslotte zagen wij drie figuurtjes terugkomen. Ik ging ze met de 70DL tegemoet.
Hillary, die het nieuws zelf wilde brengen, vroeg mij, niet het afgesproken sein door te geven aan Colonel Hunt. Dat had tot resultaat, dat zij meenden dat de poging mislukt was. Op mijn beurt wist ik Hillary over te halen geen uitsluitsel te geven voordat ik mijn camera in orde had. De expressie van vreugde en zelfs uitgelatenheid bij Colonel Hunt en de anderen, nadat zij eerst het ergste hadden gevreesd, zijn kostelijk en vormen een beste episode in mijn film.

De première van deze smalfilm in blow-up op Technicolor 35 mm zal in October plaats vinden.

Even bij blijven

CURSUSSEN „REPROGRAFIE" BEGINNEN WEER

Het „Genootschap voor Documentreproductie" doet allerlei goed werk, en heeft ook de cursussen weer geopend waar men een vorig jaar zoveel succes mee had.
Men volgt het systeem van schriftelijke lessen, gecombineerd met enkele mondelinge; er is een tweejarige cursus voor beginners, een tweejarige voor het „Eindtiplloma" en dan de kleinere cursus over „Reprografisch Tekeningenbeheer".

CINON HEEFT GOEDKOPE STROOK PROJECTOREN

De heren van Cinon zagen dat er in de speelgoedhandel veel goedkope filmstrook projectoren worden aangeboden, die meestentijds echter typisch „speelgoed" zijn. Met Cifo in Amsterdam kwam men nu overeen, een goedkope maar goede jeugdprojector te bouwen en in de handel te brengen. Voor een prijs beneden de *f* 25.— en toch met zekere capaciteiten.

ZE ZEGGEN dat de filmsterretjes zo blij zijn met 3D. Vroeger mochten ze nooit snoepen en nooit eens lekker veel eten. Ze konden niet slank genoeg zijn. Driedimensionaal schijnen ze dan evenwel te plat uit te vallen. Tenslotte: 3D is plastischer, nietwaar.

ZOALS de trekken en velden het wapen verraden waarmee de kogel werd afgevuurd, zo schijnt men aan details in de negatieven de camera te kunnen aanwijzen. Althans het American Federal Bureau of Investigation (FBI) beweert dit te kunnen. Spionnen moeten dan voortaan hun camera maar opeten, zegt Photo Guide Magazine.

AGFA gaat in den vervolge de chemicaliën in zijn verpakte ontwikkelaars en fixeer anders beschermen tegen bederf. Tot nu toe gebruikte men blikken, of bruine glazen flessen, hetgeen goede resultaten gaf. Men heeft nu iets gevonden, dat niettemin beslist superieur is aan deze verpakkingsmethodes, nl. zakjes van polyaethyleen en polyvinylchloride. Deze kunnen door de chemicaliën niet aangetast worden, en zijn dank zij de smelt afsluitmethode volkomen licht- en waterdicht. Men heeft hiermede een garantie geschapen, dat de chemicaliën de koper bereiken in volkomen gelijkwaardige conditie als waarin zij in de fabriek werden afgewogen.
Deze zakjes worden afgeleverd in cartonnen doosjes, die eventueel dus meer dan een zakje kunnen bevatten. Alle verpakkingen tot 250 gram kan men op deze wijze beter, lichter en voordeliger afwerken. Gaandeweg zal deze verpakking de oude gaan vervangen.

Van DALCO ontvingen wij enige, deels geïllustreerde prospectussen, die voor een ieder op aanvraag verkrijgbaar zijn, te weten over Dalco-reportagebromide (dat mooie pittige glanzend-wit cartondik), prijslijst van Dalco foto-materialen, Dalvito papier (snelwerkend chloro-bromide, met recepten), Dalbroma (bromidepapier), Daltex (afdrukpapier), Daltona (chlorobromide voor afdrukken), Dalvito (chlorobromide voor vergroten) en Dalco documentpapier, en een prospectus over de Dalco films, papieren en ontwikkelaars Paradol, Litol, Atonol en Ixol. Dalco levert ook zuur fixeerzout.

ENPECE heeft een nieuwe catalogus (September 1955) uitgegeven, waarin mede de catalogus 1952 is opgenomen, zodat een volledig overzicht van alle beschikbare filmstroken is verkregen.

LEITZ SUMMICRON 1 : 2—5 cm, het nieuwe mooie objectief waarover wij een beoordelingsrapport gaven, past bij sommige Leitz hulpapparaten niet en bij andere wel. Wij geven daarom hier een kort overzicht:
De Summicron kan zonder meer gebruikt worden op het hulpapparaat „BOOWU" (voor reproducties naar de formaten DIN A 4, 5 en 6). Aanbevolen te diafragmeren tot 1 : 11.
De Summicron *past niet* op Hulpapparaat 1 : 1 BELUN. Hulpapparaat 1 : 1,5 tot 1 : 5 BEHOO.
De Summicron is niet geschikt als vergrotingsobjectief, evenmin als de Summitar en de Summarit.
Voor vergroten aanbevolen: Leitz Elmar 1 : 3,5/5 cm of Leitz Focotar 1 : 4,5/5 cm.
De Summicron past niet op het dichtbij-instelapparaat NOOKY of NOOKY HESUM.

FOTO-INDRUKKEN UIT

Noorwegen

Als je vacantie hebt, wil je graag iets beleven dat anders is dan het alledaagse en dat zoek je dan het liefst in een nieuwe omgeving. De Noorse natuur, die in zo'n contrast staat tot het Hollandse landschap, heeft een grote aantrekkingskracht op mij uitgeoefend en ik ging daar graag heen met vacantie. Tijdens een bezoek aan de stad Bergen kocht ik een boek om wat beter bekend te geraken met het land en de taal. De boekhandelaar stelde het zeer op prijs, dat ik mij voor zijn „Norge" interesseerde en nodigde mij uit een kop koffie te komen drinken. Bij hem thuis ontmoette ik zijn vriend, die een clichébedrijf heeft en dringend verlegen zat om een fotograaf. De rest begrijpt U.

Twee jaar werk ik hier nu al weer, maar ons vlakke landje met zijn goed voorziene fotozaken ben ik toch nog niet vergeten. De radio onderhoudt het contact en 's avonds wordt er natuurlijk op Hilversum afgestemd. Ook onder de Noorse bevolking is de zender Hilversum zeer populair en ik mag hier misschien even opmerken, dat ontevreden Nederlandse luisteraars — ik ben er zelf ook een geweest — wel tot andere gedachten zouden komen, als zij regelmatig de Noorse programma's konden beluisteren. Maar dit moet een foto-praatje worden en dus terzake. Het meest kom ik in aanraking met de vakfotografie en daarom wil ik daar eerst iets over vertellen.

Voor zover ik dat kan beoordelen, ligt het peil belangrijk lager dan het Nederlandse, al zijn er natuurlijk uitzonderingen. Mijn ervaring berust in hoofdzaak op materiaal uit Bergen (de tweede stad van Noorwegen) en het westen van het land, maar ik heb ook foto's afkomstig uit Oslo gereproduceerd, die beslist niet beter van kwaliteit waren.

Er zijn in Noorwegen vele kleine plaatsjes die zeer afzijdig liggen en vooral 's winters moeilijk te bereiken zijn. Zo'n dorp met een paar duizend, soms slechts enkele honderden inwoners, telt dan één fotograaf, die meestal ook nog een ander beroep uitoefent om zich in het leven te kunnen houden. Dat de prestaties van zo'n geïsoleerde collega niet bepaald daverend zijn, is nog enigszins te begrijpen, maar van de „stadsfotografen" mag men toch iets anders verwachten. Ik denk hierbij hoofdzakelijk aan de technische fotografie, waarmee ik het meest te maken heb. Met de portretfotografie is het beter gesteld, hoewel die toch zelden boven het gemiddelde uitkomt. De meeste fotografen missen een individuele stijl en hun producten lijken zeer sterk op elkaar. Altijd een vlakke verlichting, glad geretoucheerd en meestal een bijna witte achtergrond. Verder vindt men hier ook „Polyfoto" — de natuurlijke. Het publiek zal zelf waarschijnlijk ook wel schuld hebben aan de matige prestaties, want het lijkt mij, dat er geen hoge eisen worden gesteld. In dit verband is het grappig te noemen, dat ik tot nog toe geen chamois chloorzilver papier heb kunnen kopen en men uitsluitend wit-glanzende afdrukjes bij de foto-handelaar krijgt. Argument: als we op chamois afdrukken, denkt het publiek dat het oud, vergeeld papier is.

In de stad Bergen (ca 110.000 inwoners) is er één goede portretfotograaf, of liever: hij is goed geweest. Tijdens de oorlog nazist, waardoor hij naderhand veel moeilijkheden heeft gehad. Bovendien sneuvelde zijn zoon en dat alles heeft hem blijkbaar de fut ontnomen. De zaak drijft nu op bedienden, die het „lopende band"-werk leveren.

Nog even wil ik op de industriefotografie terugkomen en een typisch voorval vermelden. Er moesten enkele cliché's gemaakt worden van een porseleinen servies, waarvoor de opnamen tevoren door een reeds jarenlang gevestigde en bekende reclamefotograaf gemaakt waren. Nu had het bewuste servies rose decoraties, die op de foto bijna geheel verdwenen waren. Toen wij de fotograaf daarop opmerkzaam maakten, zei hij verbaasd: „En ik heb nog wel de beste platen gebruikt: panchromatische".

Een half jaartje geleden heeft een ondernemende, jonge fotograaf hier een kleine studio geopend en wat ik tot dusver van hem gezien heb, was in orde. Moderne portretten en goede industriefoto's. Hij is een Noor die in Amerika zijn opleiding heeft genoten en nu deze stad tracht te veroveren. Bij de dames vindt hij wel waardering: „Hij komt uit Hollywood". Of hij ooit meer dan een normaal bestaantje zal vinden, is de vraag, want ik heb al van vele kanten gehoord, dat hij „te duur" zou zijn (dat een goed product nooit goedkoop kan zijn, vergeet men). Het afzetgebied is hier zeer klein en daarom wegen alle uitgaven zwaar voor de opdrachtgevers. (Ik noem dit zo terloops, voor het geval iemand zou menen hier een gemakkelijk arbeidsterrein te kunnen vinden.) Om dezelfde reden wordt de kleurenfotografie beroepshalve nog maar weinig toegepast. Ook de gemiddelde amateur maakt niet veel kleurenopnamen, hoewel toch alle merken films te koop zijn en de prijzen laag.

De Noorse „correspondent", die wij dit maal gaarne even aan het woord laten over de stand der fotografie in dat regenland, wist de amateurs te bewegen, enkele werkstukken ter reproductie aan FOTO af te staan. Zij begeleiden dit artikel. De prenten kwamen nogal huiverig, want men wilde zich ongaarne vergeleken zien met de Nederlandse amateurs.

Men hoopt nu — daar — min of meer op een revanche door een Nederlandse club, die eens wat ter inzage zendt.

Wat de apparatuur betreft gebruiken de meeste vakfotografen nog oude 18 × 24 reiscamera's e.d. Slechts enkele jongeren hebben moderne 4 × 5" of 9 × 12 platencamera's, Amerikaans of Linhof.

De reportagefotograaf is hier een zeldzame verschijning, zodat de bruidsparen bij het verlaten van het stadhuis niet door een legertje worden opgewacht. De meesten trouwen overigens uitsluitend in de kerk (welk huwelijk rechtsgeldig is) en daar mag doorgaans niet gefotografeerd worden.

Een grote fotohandel stuurt er af en toe eens een mannetje met een Leica op uit bij bijzondere gelegenheden, waarna de foto's in de etalage komen te hangen en belangstellenden hun bestelling in de zaak kunnen opgeven. Deze fotograaf wordt ook herhaaldelijk naar het academisch ziekenhuis gestuurd om te filmen of te fotograferen. Dit ziekenhuis is betrekkelijk nieuw en heeft een prachtige doka en dito apparatuur, maar de autoriteiten — er zijn in Noorwegen veel ambtelijke molens — geven geen toestemming een vaste fotograaf in dienst te nemen.

Het fotograferen aan huis heeft nog niet veel ingang gevonden in Bergen en bestaat hoofdzakelijk uit het vastleggen van familiefeestjes op Oudejaarsavond. Daar maak ik natuurlijk een dankbaar gebruik van, door zo af en toe kinderreportages te maken. Bij een gezin moest ik van de jongste spruit o.a. een „echt portret" maken en ik was daarom

Rechts: „Noorse jeugd", A. Adriansen

Links: „Zon en Sneeuw", Eivind Uuerovik Hesseret

Hieronder: „Ochtendstemming", A. Adriansen

Hierboven „Winter" van Leif Larsen, opgenomen met oude Voigtl. Brillant 6 × 6 m. Skopar. Deze foto kreeg de eerste prijs in een wedstrijd van de plaatselijke reisvereniging

„Vissers in zomerzon", Leif Larsen. Voigtl. Brillant. De heer Larsen is chemigraaf van beroep en sinds kort voorzitter van de Bergense Fotoclub. Deze foto heeft twee maal een eerste prijs behaald, in een landelijke wedstrijd „Mensen in hun beroep" en in een onderlinge wedstrijd.

„Vissersboten in Gleswaer", Eivind [illegible] tweede prijs in de wedstrijd van [illegible] deze wijze illustraties verzamelt voo[illegible]

Hieronder: „Kerkje in Hålandsdal", Per Gjertsen. Retina II.

„Kringen in het water", Per Gjertsen. Retina II.

rovik. Hexaret. Bekroond met
Bergense reisvereniging, die op
n jaarboek.

„Noorse Boer", A. Adriansen, 9 × 12 lcm (oude foto). De heer Adriansen is de brandweerman, die ik in mijn artikel heb genoemd.

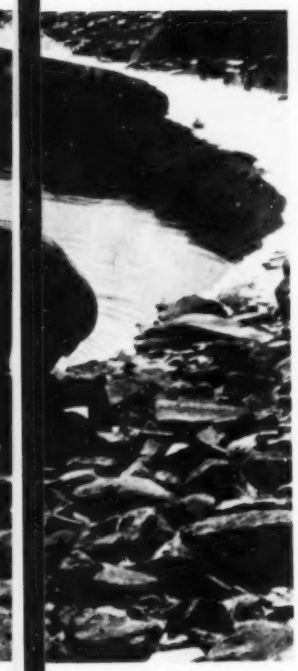

„Zondagmorgen op de boerderij", A. Adriansen (oude foto).

Ziehier, op deze twee bladzijden, en op die aan de andere zijde, het gemiddelde uit de onderwerpen die de amateur in Noorwegen bezig houden. Men proeft er mijns inziens ietwat uit, dat men best de dingen ook anders aan zou pakken, mits men maar wist hoe. Isolement dus, en als gevolg daarvan een gevoel van minder zijn, waardoor men zichzelf steeds sterker isoleert. Op zichzelf is het werk niet slecht, het heeft zeker zijn kwaliteiten, maar de spontaneiteit om het ook eens anders te proberen, ook al wordt dat een mislukking, ontbreekt.

Joh. Scholten, Haarlem — *te Prijs Vakklasse wedstrijd Vrije Onderwerpen*

Het is met enige opzet, dat wij in de laatste tijd het woord „grafisch" gebruiken, omdat wij menen dat de amateur zich te zeer concentreert op de fotografie en te weinig acht slaat op andere grafische technieken, terwijl zij allen de grafische vormgeving toch gemeen moeten hebben. Hier een mooi voorbeeld van een foto met sterke grafische kwaliteiten. En hier niet zozeer door zijn zwarten en witvlakken, doch door zijn gesloten lijnvoering. Dit is prachtig van vorm, en het is eveneens prachtig van techniek. Zoiets zo maar langs de kant van de weg te vinden! Want zo gebeurde dat, schreef de auteur ons. Waarbij niettemin de prestatie blijft het gezien te hebben. En zó gezien.

druk in de weer met een degelijke 10 × 15 camera. Een dame die er op bezoek was, vertelde enthousiast dat ze ook fotografeerde en drie jaar lid was geweest van een fotoclub. „Een mooi apparaat heeft U daar", zei ze. „Zeker een Leica?"

Gelukkig zijn niet alle amateurs hier van dat kaliber, hoewel het me van het hart moet, dat zij een vergelijking met de Nederlandse liefhebbers niet kunnen doorstaan. Ik heb de indruk, dat bij velen de ware liefde ontbreekt. Er wordt weinig „geboomd" en apparaten worden het liefst klaar gekocht. Men heeft „geen tijd" om zelf te knutselen aan een vergrotingsapparaat, of net zo lang met een lastig, maar dierbaar negatief te werken tot er een goed resultaat uit komt. De enige amateur die ik heb ontmoet en die deze liefde wél bezit, is een gepensionneerde brandweerman met een enorme productie, maar helaas ook met vele technische tekortkomingen. Hij heeft een romantische visie, maar slaagt er slechts zelden in die in een practisch resultaat om te zetten.

De activiteit van de plaatselijke fotoclub is gering. Eén maal per maand is er een bijeenkomst, waar het wel erg gezellig is, doch waar de fotografische problemen blijkbaar maar bijzaak zijn. Mijn eerste ontmoeting met de club maakte geen al te beste indruk op mij. Er waren per advertentie en op andere wijze belangstellenden uitgenodigd en samen met een kennis ging ik eens kijken. Hoewel wij er nooit eerder geweest waren, nam niemand enigé notitie van ons; ook geen algemene verwelkoming door de voorzitter, maar alleen tegen het einde van de bijeenkomst een korte opmerking, dat als er mensen waren die lid wilden worden, zij bij de penningmeester hun contributie konden voldoen. Vier maal ben ik op uitnodiging op een clubavond geweest, maar op geen enkele heb ik meer dan vijftig bezoekers aangetroffen, terwijl de vereniging toch ca honderd en veertig leden telt. Er is mij verteld, dat enkele jaren geleden de Bergense fotoclub de beste was van heel Noorwegen, maar de oudere leden zijn het er over eens, dat het peil achteruit is gegaan. Vooral de jongere garde stelt teleur.

Wat de onderwerpen betreft, zo wint het landschap het glansrijk. Dit is niet te verwonderen, want Noorwegen heeft een prachtig natuurschoon. Men wordt daardoor echter al gauw verleid tot een klakkeloos plaatjes maken, waaraan ook ik me in het begin heb bezondigd. Zoals algemeen bekend, heeft Bergen een zeer zware regenval, maar ik heb nog geen goede, typerende regenfoto gezien. Moderne foto's treft men slechts zeer zelden aan; het overgrote deel is conservatief.

Bij mijn laatste bezoek aan de club was er een fotografen bediende, die demonstraties gaf in portretfotografie en wat mij direct trof, was dat ik geen enkele oude, trouwe, „ouderwetse" 9 × 12 camera zag. Slechts enkele leden hadden een apparaat meegebracht en dat waren Rollei's en kleinformaatcamera's. De jonge amateurs beginnen meteen met een duurdere rolfilm- of kleinformaatcamera en dat is waarschijnlijk de oorzaak van zo vele slechte resultaten. De jeugd verdient hier goed (een arbeider verdient ca 80 gulden per week; een goede vakman 100 tot 130) en de apparatuur is goedkoop. De invoerrechten bedragen twee gulden per *kilo*. Zodoende kost, naar de koers omgerekend, een Leica III met Summitar 1 : 2 975 gld. incl. paraattas; Focomat Ic met Elmar ca 575 gld.; Contax S met Biotar 1 : 2 pl.m. 1050 gld., incl. paraattas; Rolleicord III m. Xenar incl. tas 410 gld.; Voigtländer

.....'s avonds *Hilversum*.....

.....'s morgens *het raam*

Bessa II met C. Heliar en Synchro-Compur 575 gld.; Vito met C. Skopar en Compur Rapid 200 gld. en Agfa Solinette m. Apotar 1 : 3.5 en Prontor MX 190 gld.

Nu moet U echter niet denken, dat al deze heerlijkheden vrij te koop zijn. Elke fotohandelaar krijgt jaarlijks een invoerlicentie in verhouding tot zijn vroegere omzet en een groot deel van dat bedrag wordt besteed aan films en papier om het bedrijf op gang te houden. De import van apparatuur en accessoires bestaat daarom hoofdzakelijk uit eenvoudige camera's plus een deel kleinformaatapparaten in de middenklasse. De duurdere apparaten worden alleen op bestelling geleverd (wachttijd vaak een jaar) en dan nog alleen voor technisch of wetenschappelijk gebruik. Hiervoor worden extra vergunningen verstrekt. Maar natuurlijk zijn er altijd nog particulieren, die zo'n kostbaar apparaat weten te bemachtigen.

De vakman krijgt geen korting op apparaten. Wel op gevoelig materiaal, waarvan de prijzen overigens toch al een flink stuk beneden de Hollandse liggen. Handel in gebruikte apparatuur is er practisch niet. Komt het al eens voor, dan zijn de prijzen naar verhouding zeer hoog.

Het flitsen is hier nog niet sterk verbreid. Wel wordt er veel reclame voor gemaakt en zowel Osram als Philips zijn op de markt. Electronische flitsapparaten heb ik hier nog niet gezien.

Rolfilms en boxjes (kist-apparaat, zegt men hier) kan men in allerlei winkels aantreffen: boekhandels, muziekhandels, enz.

Tenslotte nog een woordje over de literatuur. Er is slechts één klein Noors blaadje, dat pl.m. tien maal per jaar verschijnt en uitgegeven wordt door de landelijke vereniging. Ook de kwalitatieve inhoud is belangrijk minder dan van ons gewaardeerd lijfblad. Bij mijn laatste bezoek aan de club had ik enkele exemplaren van „FOTO" meegenomen en die werden gretig doorgebladerd. De portretdemonstratie werd er zelfs gedeeltelijk door vergeten.

En na deze pluim op de hoed van onze redactie neem ik afscheid en wens U allen een goed verenigingsseizoen.

H. B.

GESPREK MET:

Mr Drs Regout en echtgenote

Er hing (toevalligerwijs) in de werkkamer van het echtpaar Regout een grote kaart van Afrika. En U weet niet hoe fascinerend dat is. Bijna elkeen heeft de drang in zich om naar verre en vreemde landen te gaan; er zijn echter maar weinigen die dat *doen*.
Mr Drs Regout evenwel vertrok op 18 Januari 1951 voor de zoveelste maal naar Afrika, met vrouw en kroost, en twee stationcars. Deze zomer zijn ze allen, gezond-en-wel, in hun woning in Den Haag teruggekeerd.
De heer Regout is geograaf van beroep; een vak dat hij koos en waarvoor hij ging studeren nadat hij eerst even de studie in de Rechten had voltooid..... En er is één ding dat hem onweerstaanbaar lokt: de woestijn. Het woestijngebied is zijn geografische specialiteit; maar het zijn toch niet uitsluitend vak-belangen die hem er telkens weer heen voeren, nu al 17 of 18 maal. Er moet echter iets wonderlijks-aantrekkelijks uitgaan van zo'n gebied.

Een wonderlijk, een edel en een wat hooghartig volk moeten de Watusi's zijn. Het portret van hun Koningin bewijst dat. Een volk dat herinneringen oproept aan de mensen die eens, voor eeuwen, aan de Nijl woonden, in Egypte.

Is die jongen niet kostelijk? We hebben al veel foto's van Afrikaanse negers gezien, waarbij men precies de lichaams- en gewichtsbouw had afgebeeld. Maar is dit niet veel belangrijker? Hier hebben we deze mensen zelf.

Dit keer was er een rechtstreekse aanleiding dat men ging. De Paters Montfortanen in Limburg wilden iets bijzonders, naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van hun groep. En zij vroegen het echtpaar Regout om naar hun posten te gaan in het Congo-land en aan het Nyasa-Meer, teneinde van het leven daar een nieuwe film te maken. Hetgeen geschiedde: in het begin van het vorige jaar is de heer Regout „even" in Nederland geweest om de film te monteren en af te werken. De familie bleef in de Congo wachten, en weldra werd begonnen aan een nieuwe tocht (van zo'n kleine 80.000 km) om als tweede „productie"

Letterlijk werkend met handen en voeten: een lid van een ander volk uit Afrika, dat óók zelfbewust en fier is: iemand van de Mangbetu uit het Woud van de Congo. *Foto's van mevr. Regout, Den Haag*

een eigen film op stapel te zetten, die „*Afrikaans Avontuur*" gaat heten en in September gereed zal zijn voor de eerste serie voorstellingen door Nederland.

De film is geheel gemaakt op Kodachrome 16 mm. Wie ervaring heeft met de color, en gelezen heeft over de speciale moeilijkheden in de tropen, heeft misschien enig denkbeeld over wat dit zeggen wil. Wij herinneren ons dat de makers van de spectaculaire film over „Koning Salomons Mijnen" hebben moeten werken met „gekoelde" camera's en zo meer. De heer Regout, met zijn ervaring, deed het simpeler: het bleek voldoende om de materialen en de camera's regelmatig tussen de dekens te pakken; niet om ze warm te houden, maar tegen de hitte. Het zal hiermee gaan als met zoveel dingen: de vakman weet precies tot hoever hij gaan kan. Hoe het dan zij: de camera's moet men in zo'n warmte (die steeg tot vijftig Celsius...) behandelen als babies.

De aandacht ging natuurlijk uit naar al wat Afrika belangwekkend maakt: het landschap, de flora, de dieren. Behalve de speciale kennis en de goede apparatuur moet men uiteraard óók nog iets anders meebrengen op zijn reis: een flinke dosis geluk. Wat de zeldzame dier- en plantensoorten betreft was dat geluk inderdaad meegetrokken: verschillende zeldzaamheden werden ontdekt.

Maar de aandacht ging toch in de eerste plaats naar de *mensen* die in Afrika huizen. Het echtpaar Regout heeft een gunstige mening over vele negers en negerstammen; een gunstiger mening dan vele andere blanken zich aangemeten hebben. En hun bedoeling was vooral om het *dagelijkse leven* van die mensen weer te geven, zonder pose en zonder opsmuk. Zij menen dat zij daarmee goed werk doen, en wij hebben die mening óók.

We vroegen om foto's; en dat bleek een moeilijker zaak. Wie films maakt, komt er in de regel zelden toe om óók fotografisch zijn onderwerpen vast te leggen. Een oningewijde begrijpt dat niet; maar wie het probeerde is tot de conclusie gekomen dat de film tegenover de fotografie een geheel andere instelling eist; niet technisch, maar geestelijk. Dus géén foto's....., wanneer de echtgenote daarvoor niet had gezorgd. Ze heeft ze ons met enige schroom laten zien, blijkbaar zelf niet wetend dat er voortreffelijk werk bij is.....!

De foto's geven, wat óók de film geeft; maar dan op een andere manier, natuurlijk: de Afrika-mensen in hun gewone doen. Zie zo'n enkel plaatje van die eerlijk lachende jongen, staande vóór een aantal dat wat verlegener is of wantrouwiger: vertelt zo'n prent ons niet ontzaglijk veel over een volk waarvan we zo weinig weten?

En nu komen dan dus de voorstellingen met de nieuwe kleurenfilm: van Warfum tot Spekholzerheide kwamen er al de uitnodigingen voor.

KL.

De Watusi's hebben nederzettingen in vele streken van Afrika. Hier zijn de dansers van een dorp aan de Congo.

Beoordelingen

ENKELE ARTIKELEN VAN FOTO-KINO STRIK, BUSSUM

Een balgvoorzetstuk, Proflex geheten, en het herinnerde ons heel sterk aan een miniatuur 9 × 12 klapcamera, met dan dit verschil, dat voorop een enorm grote lensring zit, en aan de achterzijde idem. Overigens: balg, lensfront, loophoedem met rails en instelknop met tandheugel, open maken en dichtklappen: precies die goede oude 9 × 12 in miniatuur. Doel: U zet dit op de 35 mm camera in de plaats van het objectief, zet het objectief er van voren in. Gevolg: U hebt een balg-voorzetstuk, inplaats van lensringen, en kunt sprongloos scherp instellen met elke 35 mm reflexcamera. Wij ontvingen: een exemplaar voor de Exacta.

Dakkantprisma-zoeker voor de Practica van dezelfde fabriek als het vorige artikel, waardoor men met de Practica dus eveneens op zijn matglas het beeld nauwkeurig kan beoordelen, rechtop, en niet langer spiegelverkeerd, door rechtuit te kijken. Men kent langzamerhand het principe. Het hulpstuk ziet er goed uit en schuift als het ware in de zoekerkap (niet er overheen, doch er tegenaan). Het zit dan keurig.

Dakkantprismastuk voor de Exakta Varex. Dit hulpstuk moet dus met zijn gematteerde onderzijde in de Exakta komen. Het is een bekend hulpstuk bij deze camera. Dit artikel is wederom van dezelfde fabriek als de beide andere, doch ziet er iets minder verzorgd uit, hoewel het toch prima functionneert. Het lederen tasje is keurig. Ook hier kan natuurlijk de prijs voor de koper een belangrijke rol spelen.

NIEUWE PHILIPS FOTOLAMPEN

Het gaat iemand steeds aan het hart, een goed ding willens en wetens te mishandelen. En toch moesten wij dit doen met de nieuwe geelgroene lamp voor bromidepapieren. Vroeger was deze lamp gespoten, en na enige brandtijd wilde er dan al spoedig een stukje van de verf wegspringen bij ruwer aanraking. Dat werd dan met een stukje Leucoplast weer dichtgemaakt. Thans heeft Philips deze lamp geelgroen gemoffeld (de kleur is iets donkerder) en daarom hebben wij gepoogd met water spetten, tikken, krassen, schuren, daar een gaatje in te krijgen. Het is niet gelukt; deze laag is prima.

Voorts ontvingen wij de Photolita's TB 1000 W, NB 500 W, beide blauw gekleurd. Men kent de zg. daglichtgloeilampen. Deze zijn evenzo. Zij snijden een teveel aan rood uit met de blauwe ballon. Dit licht is niet volkomen gelijkwaardig aan hemellicht, maar komt er wel dicht bij. De roden worden iets matter, de blauwen wat feller. Terecht waarschuwt Philips dan ook, deze lampen niet te gebruiken als uitsluitende lichtbron voor kleurenfoto's op daglichtfilm, doch ze als hulpverlichting daarbij te bezigen. Wij hebben dit gedaan, met bijzonder prettig resultaat. Vooral het 1000 W type geeft daarbij een zeer voldoende lichtstroom, als men aan 500 W gewend is.

Het 1000 W type T, ons eveneens toegezonden, heeft wit glas en is dus van het gebruikelijke Photolita type.

De garantie branddUur van 10 uur werd bij onze proeven royaal overschreden, de lampen functionneren alle nog goed.

Tenslotte ontvingen wij nog een Photorescenta vergrotingslamp 500 W. Wie voor deze grotere pit plaats heeft in het lamphuis is dit een aanwinst. Men kent onze smaak: zoveel mogelijk licht als het even kan, en zeker bij sterke vergroting. Ons voldoet dit grote lichtvermogen, dat bij instellen e.d. met een serieweerstand omlaag te regelen is, bijzonder goed.

Technische gegevens:

	„Photolita" type T, 1000 W	„Photolita" NB 500 W	„Photolita" TB 1000 W
Leverbaar voor	150 en 220 V	150 en 220 V	150 en 220 V
Levensduur	10 uren	6 uren	10 uren
Kleur ballon		blauw	blauw
Kleurtemperatuur	3400 °K	4800 °K	4800 °K
Afmetingen:			
Totale lengte	240 mm	184 mm	240 mm
Diameter ballon	110 mm	90 mm	110 mm
Lampvoet	E 40	E 27	E 40
Lumen 150 V	33500 lumen	8750 lumen	16750 lumen
220 V	28500 lumen	7250 lumen	14250 lumen

FAFIX II 5 × 5 PROJECTOR

Dit grappige apparaat ontvingen wij van J. P. Vos' Cineloto Import, Den Haag. Grappig, omdat een ieder met gespannen aandacht zal toekijken, als U beloofd hebt te projecteren, en dan dit platte, keurige donkerbruin kunstharsen doosje op tafel zet. Dan begint U te goochelen.

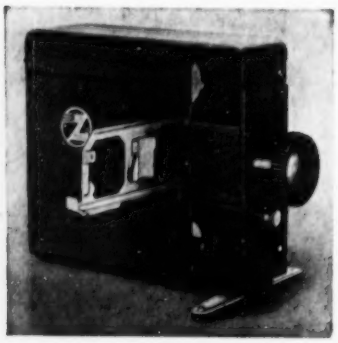

Pootjes spreiden, zijdeksel er af, knip, wisselslee overdwars. Dat gaat zo allemaal vanzelf. En inmiddels kunt U plaatjes tonen. Desnoods overdag op korte afstand, in het deksel, dat daartoe van binnen een klein, goed-wit schermpje heeft en zelfs pootjes. De ontwerper van dit apparaatje is beslist een knutselaar. Hij heeft niets vergeten. De wisselslede is bijzonder goed (elk plaatje, ook erg dik, past er in), doch er is eveneens een speciaal klemstuk voor enkele filmpjes en een extra masker voor 18 × 24 mm, en een filmstrookinrichting. Men kan de slede draaien, men kan de projector hoger en lager stellen. Dit lijkt eerst even speelgoed, het is beter en geraffineerder dan dat.

Het optisch systeem is prima (3-voudige condensor), en hierdoor kan het 220 V—50 W lampje nog zeer veel presteren. Wij projecteerden op korte afstand in een zonnige kamer met volledig succes, doch een zaalprojector is dit niet. De optiek, een 3,5 anastigmaat 80 mm levert eerder een zeer scherp dan een uiterst lichtsterk beeld. Dit is een voortreffelijke projector voor huiselijk gebruik: een zeer goed beeld, zolang het geen meters hoog behoeft te zijn. Maar daarnaast: zeer compact (iets om er nog bij te stoppen in je koffertje, als je op reis gaat) en zeer licht in gewicht (1370 gram). Leuk ding.

DE METROPHOT is een dier opsteekbare belichtingsmeters, die door zijn plezierige eigenschappen wel weer eens genoemd mag worden. Het prentje hierbij toont, hoe compact hij is, doch kan niet laten zien, dat

deze meter niet alleen op de Leica past, doch ook op 60 andere types camera's. Men heeft dit bereikt door een verplaatsbaar voetje (dat men zelf kan veranderen) en eventueel door een verhoogd voetje (dat dan gratis wordt bijgeleverd). De Metrophot heeft een extra versterkingselement, en ook dat zit op de camera niets in de weg. Zelfs bij zeer ongunstig licht ontstaat dan toch een royale naaldutslag (16 maal zo grote electrische stroom). Deze meter behoort tot de zeer goede kwaliteitsklasse.

DE ILOCA QUICK B

Deze 35 mm camera werd ons ter beproeving toegezonden door Boas Foto-import te Amsterdam, waarbij ons werd verzocht speciaal te letten op het nieuwe objectief, de Ilitar Super 2,8—50 mm.

Eerst iets over de camera, die velen overigens reeds zullen kennen in enige uitvoering. Keurig afgewerkt in zwart kunstleder en matchroom. Het chroom bescheiden gebruikt, en daardoor een zeer correct uiterlijk. Bovenop: schoentje voor hulpstukken, rompontspanner, terugwindknop met filmsoortindicatie, opwindknop met ingebouwd telwerk. Flink gekartelde rand, die doordraaien met de vingerzijkant toestaat. Loopt uiterst licht, en spant tevens de Prontor SV sluiter. In de kop gebouwd: een mooie meetzoeker met zeer prettig beeld. Volledige synchronisatie met X en M contact; zelfontspanner. Afstandsinstelling gekoppeld, waarbij het gehele objectief wordt verplaatst (geen frontlensinstelling).

De Ilitar is door ons aan de tand gevoeld. Het is een beslist goed objectief, dat een vergroting op 40 × 50 zeker verdraagt, en bij volle opening van 2,8 reeds een uitstekende scherpte heeft. De beste scherpte (grootste scheidend vermogen) ligt bij f : 5,6—8, bij 5,6 zijn ook de hoeken reeds volledig voldoende scherp, bij 4 is deze hoekscherpte reeds zeer voldoende. Het kleinste diafragma, f : 22, geeft een iets afnemende scherpte te zien, hetgeen normaal is bij deze brandpuntsafstanden.

Samenvattend: een compacte, zeer verzorgde camera met goede optiek voor zeer redelijke prijs.

•

CIFO LAMPSTATIEVEN is een onderwerp waarover wij gaarne even iets zeggen. Ze zijn keurig afgewerkt (chroom en zwarte lak), doch vooral: compact. In opgevouwen toestand maar 52 cm, en zij zijn uit te bouwen tot 1,70 m hoog. Gemakkelijk mee te nemen dus. Zij zijn evenwel nog verder uit te bouwen, want het statief kan twee armen dragen, die elk 50 cm lang zijn, en onafhankelijk van elkaar prima te verstellen.

Dergelijke apparaten hebben dan vaak de vervelende eigenschap, in statief goed te wezen voor mee nemen, doch daarbij in de reflector te falen; deze is dan te groot of niet goed van vorm. Dit probleem is door Cifo goed opgelost. De reflectors zijn prima van vorm (breedstralers en een diepstraler die een spotlight heel aardig vervangt) en passen voor vervoer in elkaar, nemen dus weinig ruimte. Ze zijn voorzien van een kogelgewricht, dat juist instellen zeer gemakkelijk maakt. Ze zijn ook met veerklem leverbaar. Dit is een zeer sympathieke apparatuur tegen een uiterst sympathieke prijs, en succes lijkt ons verzekerd.

•

Tabor (Amsterdam) verstrekte ons enige apparaten ter bespreking, waaraan wij gaarne enkele regels willen wijden.

GOLDA 35 mm CAMERA. Voor een waarlijk zeer matige prijs weet men hiermee een kleinformaatcamera te bieden die wel belangstelling wekken zal. Het is een lichte en klein gehouden camera in zwart kunstleder en satijnchroom, waarin de film in daglichtpatroon ingezet wordt en in een daglichtpatroon opwikkelt. Karakteristiek is dan ook de afwezigheid van een terugwikkelknop. Tussentijds is van film te verwisselen, waarbij men dan 2½ beeldje verspeelt. De bovenzijde bevat de opwindknop (waaronder ook een scherptedieptesschijf), rompontspanner, aansluiting voor draadontspanner, schoentje, filmteller en een uitstekende (gekoppelde) meetzoeker. Sluiterbediening en transport zijn wederzijds vergrendeld tegen dubbele belichtingen; de sluiter wordt niet automatisch gespannen bij transport van de film.

Het objectief beweegt in zijn Prontor SV geheel mee bij bediening van de meetzoeker, geen frontlensinstelling dus. De sluiter heeft een zelfontspanner en X en M contact (volledig synchroon). Het objectief is de Schneider Radionar f : 2,9—50 mm, dat op deze camera de prestatie leverde die wij er van verwachtten, nl. ruimschoots goed voor de amateur, die op 40 × 50 nog een behoorlijke scherpte verwacht. Zeker een interessante camera voor deze prijs.

GUGO KNIPS. Een 6 × 6 camera, die min of meer het antwoord is op een vaak gestelde vraag: waarom geen lichtsterke box? Deze camera is geen box, want belangrijk platter, en in zijn paraattas beslist zeer aantrekkelijk. Voor het opnemen wordt het objectief met zijn tubus uitgetrokken. In gefixeerde stand zit dit zeer goed, volstrekt vrij van wiebelen. Het gehele camerabody is van metaal. Bovenop (ingebouwd) een optische doorzichtzoeker.

Het goedkoopste type heeft een 7,7 objectief AR in Gauthiersluiter (1/25, 1/75 sec, B en flitscontact), en maakt dus kleurenopnamen reeds mogelijk. Het duurdere type heeft een 4,5 anastigmaat en is dus feitelijk een zeer lichtsterke box. Deze heeft als sluitersnelheden 1/25, 1/75, 1/200 en B met flitscontact. Van beide camera's valt de zeer goede scherpte, ook de hoekscherpte, op.

GOLDECK CONTINUE PROJECTOR. Een goed lichtsterke projector met 3,5 Schneider anastigmaat, bedoeld voor het vertonen van 12 plaatjes 5 × 5 in etalages, waarbij elk plaatje (instelbaar) 5—10 sec op een matglas wordt geprojecteerd. Uitstekend voor reclamedoeleinden. Goed (robuust) van constructie, eenvoudig in behandeling, mooi helder en scherp beeld op 40 cm breed. Niet bepaald een artikel voor de amateur (tenzij hij nooit genoeg krijgt van naar zijn eigen plaatjes te kijken), doch wel hier vermeldenswaard voor hen, die een dergelijk apparaat zoeken.

De firma Tabor deelde ons nog mede, de vertegenwoordiging voor Nederland te hebben van: de Degeto-films.

FILM

NIEUWE HUURFILMS

Ondanks het feit dat men in de zomer met evenveel plezier naar films kan kijken als in de winter, blijven we toch praten over „projectie-seizoen". Voor het nieuwe seizoen dan worden weer allerlei nieuwe huurfilms aangeboden.

Kinotechniek N.V. vertelt ons in het huisorgaan, dat „Projectienieuws" heet, dat men een nieuwe collectie jeugdfilms heeft gekregen, afkomstig uit Engeland. Met allerlei aantrekkelijke titels: „The Dog and the Diamonds", „John of the Fair", „The stolen Plans" en zo verder. Ook wijst Kinotechniek er op dat men pracht-films heeft voor Filmliga's e.d.: „The Winslow Boy" en „La Kermesse Heroique" bijvoorbeeld. En *Contact-Film* (U weet: de heer en mevrouw Hartsuyker) kondigt eveneens nieuwe jeugdfilms aan, bijvoorbeeld: „De avonturen van Spanky en zijn vrienden"; een film vol met dwaze avonturen. De complete catalogus van Contact is verschenen.

FILM-IDEEËN

De reden van gebeurtenissen, zoals hierboven in beeld gebracht, kan natuurlijk verscheiden zijn. Bij sommigen is het nuchterweg een geld-kwestie; want het maken van films, ook op 8 mm, brengt zijn kosten mee. Maar nog vaker mist men: ideeën. Terwijl die toch voor het grijpen liggen.

Als U niet bang bent voor een film-taak, die maanden en misschien jaren aan arbeid kost, dan zou U het boek kunnen kopen van Dr Wolff en Alfred Tritschler, dat Heering-Verlag deed verschijnen onder de titel: „*Schönheit am Wege*". Het is een boek dat vertelt van de vormenschoonheid van onaanzienlijke bloempjes, grasjes, kevertjes en torretjes. Als U dit boek opslaat zult U ongetwijfeld de drang in U voelen om dit alles op smalfilm vast te leggen. En het is dan maar de vraag hoe stevig die drang wordt; of U de moed en het doorzettingsvermogen weet op te brengen om hiermee niet alleen te beginnen, maar het ook te voleinden.

Het boek kan dus een pracht van een voorbeeld zijn. Als men één ding niet vergeet: dat een film geen plaatjes mag geven, maar een *verhaal* moet zijn. Of *muziek*.

NOG EEN BOEK

In deze rubriek en in dit bestek moeten we het dan toch óók even hebben over dat boek van Gielis, waarvan de Uitg.-Mij „C. Misset" N.V. een tweede druk verschijnen liet: „Table-top".

Want hoofdstuk X behandelt „De table-top film"; en enkele complete scenario's-in-beeldvorm zijn daar bijgevoegd.

FILMEN IS NIET DUUR

Een uitspraak die in strijd is met de gangbare mening. En ook in strijd met hetgeen een paar regels hiervóór werd beweerd..... Zodat we ons nader moeten verklaren: het maken van films is niet kostbaar, wanneer men plannen uitvoert in de geest als we hier hebben aangeduid.

Wát maakt het filmen zo'n dure geschiedenis?

Het feit dat men in één week of op één dag vele meters produceren wil. Maar de man die een poppenfilm maakt volgens Gielis, of een film over: „Wat leeft er in het struikgewas?", vrij naar Dr Wolff en Tritschler, jaagt er per dag geen dozijnen kostbare meters door. Hij smeert de kosten uit over vele dagen; waarmee het probleem van de duurte is vervallen.

IS DE OPTISCHE GELUIDS-OPTEKENING NU VEROUDERD?

Toen de radio kwam in practisch ieder huisgezin, waren er velen, zelfs „deskundigen" en „vakmensen", die daarin het definitieve einde zagen van de grammofoon. Maar er geschiedde heel iets anders: de omroep stimuleerde de verkoop van grammofoonplaten tot een nooit-verwachte hoogte.

Sindt kort hebben we nu het magnetische geluid op de filmband (of eigenlijk: we hébben het nog niet, maar het komt.....!); er wordt nu van alle kanten beweerd dat de optische geluidsoptekening overbodig is geworden en (in verband met de hogere kosten) wel rap zal verdwijnen. Wij verwachten veel van het magnetische geluid.

Maar wij verwachten niet dat het optische geluid verdwijnen zal. Integendeel. We staan pas aan het begin van allerlei nieuwe toepassingen.

NIEUWE CAMERA'S

Gevaert kondigt een nieuwe camera aan voor dubbel-8. Met vier verschillende snelheden, met Berthiot optiek F : 1,9 en met ingebouwde filters.

Ook *Paillard* komt met een nieuwe camera. Nieuw, tot op zekere hoogte. U weet wellicht wat een pleziérig camera'tje het model L8 is. Al sinds enige tijd geeft de buitenlandse vakpers nu afbeeldingen van model B8. Practisch hetzelfde toestel als de L8, maar met een draaikop voor twéé objectieven.

EEN „FADER" VAN CINON N.V.

Bij „Cinon", van de heer Loeb, zagen we een aardige „fader"; zo'n instrumentje dat ons in staat stelt om allerlei soorten van overvloeiers te maken. U kunt het zonder meer vastschroeven op elke kino-lens met een diameter van 15 tot 35 mm. En de prijs is betaalbaar.

EEN NIEUW REKVRIJ FILMMATERIAAL.

Wie het filmmateriaal van thans probeert te lassen met filmkit zoals we die vroeger gebruikten (bv. amylacetaat met azijnaether) zal merken dat het niet gáát. Want de emulsie wordt momenteel gegoten op een heel andere onderlaag dan men voordien gebruikte.

En de ontwikkeling gaat voort: DuPont kondigt aan dat men een nieuwe basis heeft gevonden en daar de naam van Polyester aan gegeven heeft. Deze nieuwe onderlaag is natuurlijk brandvrij. Heeft bovendien een veel grotere dimensionale stabiliteit; practisch gesproken is dit materiaal rek- en krimpvrij. Bovendien kan men het veel dunner gieten, met als gevolg dat er heel wat meer meters op onze 120 m-spoelen gaan. Typisch is verder dat het beeld, aangebracht op deze onderlaag, langer „nieuw" blijft.

DuPont bouwt een nieuwe fabriek voor de Polyester; in 1955 zal die gereed zijn. En dan zullen we dus spoedig met het nieuwe materiaal kunnen gaan wérken.

WAARTOE DIENEN DE VERSCHILLENDE OPNAME-SNELHEDEN?

8 — 16 — 24 — 32 en 64 beeldjes per seconde kan menige „betere" camera geven. Maar wat dóét men met die mogelijkheden?

De meeste smalfilmers weten er niet veel mee aan te vangen. Men filmt eens een duik-in-het-zwembad met 64 beeldjes; maar met het idee dat dit nu niet bepaald iets niéuws is.....

Nieuw was (destijds) wat Mamoulian deed, toen hij een pracht van een parodie-van-een-operettefilm maakte: „Love me to-night"; daar slopen op een zeker ogenblik rijpaarden op hun ténen weg. Simpelweg gemaakt, door ze, al-dravende, met hoge snelheid op te nemen. Dat was iets nieuws en het is eigenlijk nóg nieuw; want zulke typische uitdrukkingsmogelijkheden heeft dat ene simpele knopje aan de camera nog méér. Het gaat er maar om of we ze vinden kunnen.

Die mogelijkheden behoeven volstrekt niet zo daverend te zijn als die éne scène bij Mamoulian, waarover men (na tientallen jaren) nog spreekt. Het kan simpelweg zijn dat een trein door Uw film nog wat harder razen moet (8 beeldjes) of dat een bepaalde handeling iéts langzamer zou moeten zijn (24). Het kan ook zijn dat U midden in een kring van dansende kinders staat; als U dan niet werkt met 32 beeldjes, komt er niets van terecht.

Er zou een boekje te vullen zijn, alléén met mogelijkheden die dat éne knopje geeft.

FILMS VOOR DE BOEREN

Het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening heeft een afdeling „Voorlichting", waar men véél doet met smalfilm, en waar men het weet te bestaan om met weinige mensen veel te doen.

We spraken (láng; er was zoveel te horen) met het pl.vv.-hoofd: de heer Stoppelenburg.

Het Ministerie heeft een catalogus uitgegeven waarin tientallen en tientallen films staan vermeld. Eigenlijk kan „iedereen" die tegen een kleine vergoeding in bruikleen krijgen. Maar er zijn er niet veel die van die mogelijkheid gebruik maken, en de heren van de Filmdienst zijn er niet rouwig om. Ze weten dat het zonder meer vertonen van de een of andere film weinig zin heeft en weinig doel. Men heeft de voorstellingen liever in eigen hand; en 60 pct er van wordt dan ook verzorgd met de eigen apparatuur.

Het gaat dan zó, dat een landbouworganisatie een filmavond vraagt via de consulent van de streek. Vele consulentschappen beschikken over een eigen geluidsprojector en over een man die daarmee óm kan gaan. Het zijn geen afzonderlijk betaalde krachten die dat doen; veelal zijn

het de assistenten van de consulenten die er voor zorgen. Zij verdienen respect voor hetgeen zij presteren: na hun eigenlijke dagtaak hebben zij 's avonds nog vaak lezingen-met-film. Maar ze doen het, omdat steeds-weer ervaren wordt dat er goede resultaten worden geboekt. Zo heeft men de film „De Bonte moet er uit"; handelend over de runder-tuberculose. Men kon bij deze film merken dat de argumenten werden aanvaard: staande-de-vergadering meldden de boeren zich voor de vrij-willige bestrijding.
Het máken van films voor de boeren is zo eenvoudig niet. Sommigen hebben zo het denkbeeld dat men op het platteland „nog niet verwend" is, en dat daar dus het een of ander vlotter wordt geslikt. Dat is niet waar; dat boerenpubliek is wellicht nog kieskeuriger en veeleisender dan een ander. En uitermate critisch is men: als een schop of een spa éven verkeerd wordt vastgehouden, dan lacht men al; en aan de propaganda-waarde doet het afbreuk.
De gehele „film-verhuur" is centraal geregeld; Nederland is niet zo groot dat men filialen nodig heeft. Dat wil zeggen: er worden, vooral in wintertijd, duizenden films verzonden; de post- en spoorverbindingen zijn echter zó, dat iedereen vlot bediend kan worden.
Elke Rijksconsulent gaat of ging een tijdje naar de Staten, om er zo het een en ander op te doen omtrent „Education Information". Inzake het boerenhandwerk zélf kan U.S.A. ons niet veel leren; omtrent de voorlichtingsmogelijkheden echter wél. Het omgekeerde komt evenwel óók voor. Er kwam een Amerikaan naar hier; terug op zijn post ging hij zijn voorlichtingsdienst naar het Nederlandse schema wijzigen....
De Filmdienst van dit Ministerie staat op een gezonde basis, en er wordt met weinig geld veel gedaan en veel bereikt; het is plezierig om zoiets van een ambtelijk apparaat te kunnen zeggen.

FORD EN FILMS

Ook de Nederlandse Ford Fabrieken N.V. heeft zijn filmdienst. Want dat Ford een wereldfirma is, weet men nu zo langzamerhand wel. Niettemin, of juist daarom, zijn er evenwel allerlei foutieve of onvolledige ideeën in de wereld gekomen over deze bedrijven-groep, en het is uiteraard de afdeling „Publiciteit" die daarin verandering moet brengen. En dus vertoont de Ford-Filmdienst (via de dealers of via verenigingen) een hele reeks van populair-technische films. Als bijvoorbeeld: „Pride of Workmanship", die ons vertelt dat het malligheid is om te denken dat men geen opleiding, geen vakmanschap nodig heeft om aan de lopende band te staan en auto's te helpen bouwen. Het tegendeel blijkt waar: die lopende-band-lieden moeten een lange scholing doorlopen vóór ze het werk áán kunnen. De film „To-morrow meets to-day" laat zien hoe de auto van „morgen" zal werken, wat die zal presteren en hoe die er (ongeveer...) uit zal zien. En dan laat „6000 Partners" ons verbaasd staan: bij Ford werken geen 6000 mensen, maar zijn..... 6000 bedrijven aangesloten of ingeschakeld. En aardig, hoewel een beetje ontnuchterend is: „American Cowboy". De échte namelijk; die geen revolverheld blijkt te zijn, maar..... auto- of trekker-chauffeur en -reparateur.
In twee jaar tijd hadden de mensen van Ford zo'n 70.000 bezoekers bij hun voorstellingen. En dat gróéit nog.....

TITELS.....

We krijgen vaak de uitnodiging om naar een film te komen kijken. Zijn dan soms verrast over het goeds dat men ons te zien geeft; vaker echter teleurgesteld, al hebben we geleerd de eisen niet te hoog te stellen.
Dezer dagen gebeurde dat wéér.
Na de „voorstelling" zwegen we maar stil.
En de maker, die dat merkte, verontschuldigde zich: „Ja, helemaal góéd is het nog niet, maar er moeten ook nog titels in".
Dat is echter weer zo'n misverstand.
Door het in-plakken van titels maakt men een film áf.
Maar men kan er een slechte film niet góéd mee maken.

TITELS VAN LOSSE LETTERS?

Velen hebben daar onplezierige ervaringen mee: het camera-oog ziet zo scherp: ziet iedere uit-de-band-springerij van zulke letters; ziet elke oneffenheid.
De hele kwestie is dan dat men te kleine letters nam. Bij verschillende firma's kan men letter-sets krijgen van 10 cm hoog of daaromtrent. Voor kórte titels kan men zulke gegomde letters op alles-en-nog-wat kleven (op glasplaten, op behang, op een toeristen-reiskaart, op het lak van een auto (die men weg laat rijden), op de blokken van een grote kinder-blokkendoos.
Mogelijkheden bij tientallen.

FILM-SERIE No 2

Dit boekje (over: 16 mm, stom en „sound") verscheen met enige vertraging; maar het is nu leverbaar. Er staat onder meer een volledige lijst in van adressen waar men films huren kan. Mócht er een bureau vergeten zijn (onverhoopt), dan meldt men zich wel?
De prijs van het boekje: *f* 1,50.

WE ZAGEN EEN PLAATJE

van Jan P. Strijbos, filmende met zijn Paillard. Maar het zal wel niet écht geweest zijn, want Jan P. had de télé-lens voorgeschakeld en filmde uit de hand. Zijn ervaring zal wel zo zijn dat hij weet dat het niet gáát.
Het télé-objectief „vergroot" niet alleen het onderwerp, maar ook de trillingen van onze handen.
In het algemeen hoort de kino-camera zoveel mogelijk op het statief. Waar dat niet mogelijk is, moet er een ander steunsel worden gezocht. Dat allemaal betreft het „normale" objectief; bij de télé is een stevige bevestiging echter niet alleen gewenst, maar pertinent noodzakelijk.
Jan Strijbos, overigens, reist (zoals men wellicht weet) door Afrika. Zal, na zijn terugkomst, over de gemaakte ervaringen graag wat vertellen.

BEOORDELING

DE NIEUWE SPECTROPAN 33 VAN DALCO

Op verzoek van de Redactie van FOTO werd door ons aan een algemene beoordeling onderworpen de Spectropan 33 film van de Dalco-fabriek. Deze film die op een soepele onderlaag is gegoten, bezit, zoals het onderzoek uitmaakte, een gevoeligheid van 33° Scheiner, overeenkomende met circa 23/10° DIN. Bij gebruik van een fijne-korrel ontwikkelaar moet — zoals zulks ook met elke andere emulsie het geval is — de gevoeligheid op een lagere waarde worden aangenomen.
Bij een ontwikkeling in een van de gebruikelijke filmontwikkelaars is de korrel normaal ten opzichte van wat andere goede films doen zien.
Bij gebruik van een fijne-korrel ontwikkelaar is de reactie hiervan op de korrel zeer gunstig en wordt ook een inderdaad beduidend fijnere korrel verkregen.
De algemene verdeling van de korrel in de emulsielaag is wat betreft de regelmatigheid normaal.
De kleurweergave bij kunstlicht (Argafoto lampen) is:

rood	geel	groen	blauw
200	100	45	90

Bij gebruik van een electronenflitslamp krijgen wij een kleurweergave:

rood	geel	groen	blauw
110	60	40	180

Idem met geelfilter, Agfa 2:

rood	geel	groen	blauw
180	100	60	90

En met geelfilter, Agfa 3:

rood	geel	groen	blauw
190	120	60	60

De kleurweergave bij daglicht is als volgt:

rood	geel	groen	blauw
110	70	45	160

En met gebruik van een geelfilter, Agfa 2:

rood	geel	groen	blauw
190	110	60	80

De film is dus van het type „superpan". Voor opnamen waar de wolken goed moeten uitkomen kan dus met een lichtgeel filter worden volstaan.
De gradatie van de film is zacht, zodat gebruik van uitgesproken nivellerende ontwikkelaar niet is aan te raden.

Stichting voor fotografisch onderzoek en voorlichting
C. J. TIRION, Secretaris

fotoreporters zijn zeldzaam

„De Journalist"
(Uit een serie „Mensen van deze tijd")
Agfa Karat 36, 1 seconde, obj. 3,5, Gevaertfilm Gevapan 33.

Sinds er illustraties in de pers verschijnen, bestaan er „fotojournalisten". Maar sindsdien is ook gebleken dat men gemakkelijker een goed dokter, een goed ingenieur of ambtenaar wordt dan een goed fotojournalist. En de belangstellende zal nu onmiddellijk vragen: wat is dan eigenlijk een goed fotoreporter? Het is niet eenvoudig daarop te antwoorden. En in een bijdrage voor een tijdschrift zoals „FOTO", mag het bovendien nog enigszins absurd klinken om te beweren dat men een goed fotoreporter kan zijn zonder een goed fotograaf te wezen. Want dit beroep is in de eerste plaats een journalistiek vak. De camera, of beter gezegd het „kunnen fotograferen" speelt niet de hoofdrol en de verrassende successen van bekende fotoreporters zijn alleen door hun journalistieke begaafdheid te verklaren.

Er wordt soms gezegd, dat men als journalist geboren wordt. Het is echter volkomen verkeerd om te beweren dat men „journalist is". Dat geldt eveneens voor de fotoreporter. Ook hij maakt in de dagelijkse practijk een harde en vaak teleurstellende leertijd mee, voordat hij kan tonen wat hij waard is en wat hij met zijn camera kan presteren. En deze regel kent geen uitzonderingen. De fotojournalisten en fotoreporters in alle landen weten daarvan mee te praten.

Fotojournalistiek en dan in het bijzonder de fotoreportage is een moeilijk te leren kunst. De hoge lof voor bijzondere prestaties van fotoreporters, de goede honoraria, dit alles zijn alleen de resultaten van een hard en soms dodelijk vermoeiend leven. Het beroep van fotoreporter vraagt dan ook een leven van opofferingsgezindheid, het vraagt verantwoordelijkheid en hoge geestelijke eigenschappen. Juist omdat de fotojournalistiek telkens weer in het licht der openbare critiek wordt uitgeoefend.

De eisen, waaraan de fotoreporter moet voldoen, zijn alleen al lichamelijk bijzonder hoog. Men denke slechts aan de talrijke en vermoeiende buitenlandse reizen, aan de weinige vrije uren, aan het nachtwerk in donkerekamers, aan het nerveuze jagen naar de primeur, aan de telkens terugkerende vrees later te zijn dan de concurrentie. Om daartegen opgewassen te zijn moet men een bijzonder sterk lichaam hebben, maar ook een vast karakter en een sterke wilskracht. Het werk van de fotoreporter wordt niet op zijn minst door de eisen en gebeurtenissen van het ogenblik bepaald. Dag voor dag, telkens weer staat de fotoreporter naast zijn schrijvende collega te midden van een vlug voortlevende tijd. Hij heeft de verantwoordelijke taak als een seismograaf met gevoelige zenuwen de polsslag van deze tijd te meten, alle problemen in binnen- en buitenland na te gaan en deze met zijn fototoestel te registreren. Zijn reportagefoto's moeten zodanig gekozen zijn, dat men er niet veel woorden meer bij nodig heeft. Woorden moeten slechts gebruikt worden om er enkele noodzakelijke informaties over plaats en tijd aan toe te kunnen voegen. Een goede reportage geeft over een bepaald probleem een geheel en afgerond beeld, op dezelfde wijze zoals een geschreven reportage of artikel dit doet, alleen nog visueler, nog aanschouwelijker.

Beroemde fotoreporters wijzen er telkens weer op, dat vooral en voor alles de roeping nodig is. Daarna volgt pas het fotografisch kunnen!

Jalouzie of.....
(Uit een serie „Amsterdam bij Nacht")
genomen in „Casablanca"
1/25 seconde, 11, Gevapan 33, flitslicht.
Alle foto's K. Breyer

Westerling als politicus
1/25 seconde, flitslicht, Gevapan 33.

Verder moet een fotoreporter telkens weer over nieuwe ideeën, over vindingrijkheid en over vlijt beschikken. Het fotografisch gereedschap blijft altijd een apparaat. Wie daarmee niet weet om te gaan, om datgene te sublimeren wat temperament en overleg, oog en hart hem ingeven, die blijft een leven lang een prutser, ook al heeft hij een half dozijn perskaarten in zijn zak.
Reportage betekent „berichten", een bericht mee naar huis brengen. Pas dan wanneer de fotoreporter er in slaagt een serie foto's te maken, waarin een thema onder gebruikmaking van de optische en visuele mogelijkheden, geheel omvattend behandeld is, is hij een begaafd man. Geen enkele redactie wenst te veel foto's over onderwerpen, die er niets mee te maken hebben. Men moet de kern van de zaak op de gevoelige film vastleggen en de man achter de camera moet kunnen praten, moet kunnen vertellen. Maar hij mag nooit een kletser worden.
De pers heeft een grote behoefte aan goede series en ook aan goede foto's, die door newsgetters gemaakt werden. Maar van deze newsgetters zijn er duizenden en slechts zelden komt uit hun midden een goed fotoreporter te voorschijn, die een persoonlijk gevormde, goed geziene en psychologisch hoogstaande fotoreportage weet te scheppen.
Goede fotoreportages worden gebruikt als het dagelijks brood. De vraag is nog steeds groter dan het aanbod. Ook al stelt men telkens weer vast dat er te veel fotografen zijn. Want deze tegenspraak is slechts schijnbaar. Iumers velen zijn geroepen om de honger van de pers naar goede fotoreportages te stillen, maar weinigen zijn uitverkoren.....

K. BREYER

•

Fotografenweduwe

Een jaar geleden zo ongeveer heb ik al eens wat verteld van mijn huwelijk en mijn wederhelft, wiens fotohobby het fixeerzout was dat illegaal in een prima uitgebalanceerde ontwikkelaar terecht was gekomen. Die prima uitgebalanceerde ontwikkelaar is gelijk aan een gelukkig en harmonisch huwelijk volgens de heer des huizes, in mijn betere stemmingen tegenwoordig ook wel Bobbel genaamd.
Maar de situatie is nu toch wel heel anders dan een jaar geleden. Oh ja, heel anders.
We hebben nu een huis. Een heel huis met een woonkamer beneden en een keuken met een bijkeuken en dan boven een grote slaapkamer met nog twee optrekjes. In het ene optrekje slaapt de spruit. In de andere driekwart vierkante meter slapen Bobbel en ik. De slaapkamer is het atelier des amateurfotografen Bobbels en in de douche-cel, waar hij weinig rommel, maar veel bruine vlekken maakt, ontwikkelt hij negatieven, vanwege de oplosbare verduisteringsproblemen. De bijkeuken heeft ook een bestemming, maar dat kon niet doorgaan, want de hond moet uit paedagogische overwegingen wel eens afgezonderd worden en hij heeft daar toen een keer wat kapot gebeten. Iets duurs van Bobbel. Ja, dat was verschrikkelijk. Die taal bedoel ik.
Het is werkelijk een heel modern huis, met een Bruynzeel-keuken en een leiding voor de geyser, maar zonder geyser, vanwege de kosten, en klemmende deuren overal en buiten alles in de grondverf, ook weer vanwege de kosten en een modern zekeringenkastje, waar alleen maar 6 Ampère zekeringen in kunnen. Dit laatste vond Bobbel vooral een ernstig bezwaar. Ik trouwens ook, want als Bobbel met kunstlicht ging fotograferen, kreeg ik 50 Watt voor mezelf en onder bedreigingen van totale duisternis geen half Wattje meer. Wat niet wegneemt, dat er toch nog wel eens een stopje piepte. Maar dat gebeurt nu niet meer. Bobbel heeft er wat op gevonden, iets dat wat te maken heeft met 10 en 15 Ampère en waardoor het een en ander wel eens erg warm wordt. Het fijne er van weet ik niet, maar het lijkt me erg knap van Bobbel, want er piepen geen stoppen meer, zoals dat schijnt te heten. Alleen is er eens een hoofdzekering gepiept, en waren er twaalf huizen zonder licht, maar dat kwam volgens Bobbel omdat iedereen maar overal electrische kacheltjes stookte en daardoor meer dan 6 Ampère gebruikte. Ze zijn overal gaan kijken waar de fout lag, maar het was de buurman, die een draadje of zoiets aan een gepiepte stop had gemaakt. Dat was stom van die buurman, zei Bobbel, want het kon ook anders.
Ja, wij hebben een knappe Bobbel.
Dat vindt de familie ook, want die willen allemaal bij hem op de foto en dat is vervelend, want Bobbel wil niet. Die rotkoppen zegt Bobbel. Dat is niet keurig van Bobbel, maar hij zegt het alleen maar tegen mij en ik zeg het weer tegen de familie. Dat Bobbel het zo druk heeft en zo en dat zijn lampen niet in orde zijn en dat hij alleen maar gespecialiseerd is op jonge meisjes. Dan knikken ze allemaal meewarig begrijpend tegen mij en dan gaan we over de spruit praten en laat ik foto's van hem zien. Niet van Bobbel, maar van de spruit. We hebben twee soorten foto's van de spruit. Een soort, dat Bobbel mooi vindt en een soort, dat iedereen mooi vindt, behalve Bobbel. Dat eerste soort laat ik nooit zien, want die zijn karakteristiek, zegt Bobbel, maar ze zijn het niet, want ze huilen allemaal, of ze kijken kwaad of erg onbenullig. Het andere soort vind ik veel karakteristieker, want ze lachen en ze zijn aardig, net zoals de spruit is, maar Bobbel vindt ze hoogstens knoedelig. Maar dat zal wel jalouzie zijn, want de meeste van die lachende en aardige foto's heb ik gemaakt. Met een toestel dat ik van Bobbel heb gekregen. Zo'n ding waar geen koe kwaad mee kan, zegt hij. Dat kan wel zo zijn, maar het gaat prima en ik vraag me eigenlijk af, waarom Bobbel een toestel van een paar honderd gulden moet hebben en dan nog de meeste van zijn negatieven in de papiermand gooit. En dan altijd maar weg. Naar de fotoclub, naar een bestuursvergadering van de fotoclub, naar een lid van de fotoclub, naar iemand die lid wil worden van de fotoclub. En maar praten. Over foto's. En als hij eens thuis is, altijd maar boven, op de slaapkamer fotograferen en negatieven in de papiermand gooien. En de waslijn blijft kapot, de tuin groen (van het onkruid), de fiets roestig, de kraan lek, de gootsteen half verstopt, het licht in de gang kapot en zo is er nog het een en ander.
Gelooft U niet dat ik niet met hem meeleef, want dat doe ik wel. Zo gauw FOTO op de deurmat ligt, vlieg ik er op af om te kijken of hij ook een prijs in de tweemaandelijkse wedstrijd heeft en dan bel ik hem op om het te vertellen. Dat is toch aardig van mij. Alleen hoef ik hem nooit te bellen, maar dat ligt aan de jury en niet aan Bobbel, want ik vind Bobbel erg knap.

DESMOND'S GADE

U denkt toch aan de komende
FOTO-WEDSTRIJD?
Sluitingsdatum 28 October a.s.
Onderwerp: vrij.
Wedstrijdvoorwaarden worden kosteloos toegezonden op aanvraag.

Jan Hofman, Deventer

Menig amateur, die zich in de portretfotografie verdiept, ervaart zijn product soms als maar matig, doordat het zo heel veel details geeft, en dan storende details, zoals huidfouten, dubbele slagschaduwen en dergelijke. Hij ergert zich er dan aan, dat de retouche voor hem niet openstaat, gelijk den vakman.
Het is echter verder — ook bij de vakman — de kunst de retouche te vermijden, en hoe dat kan toont deze foto: goede compositionele opbouw, zeer eenvoudig licht en het gelaat laag in toon gesteld. Zo de hand te veel licht ving, een gunstige plaatsing om deze gemakkelijk door doorbelichten bij het vergroten donkerder af te stemmen.

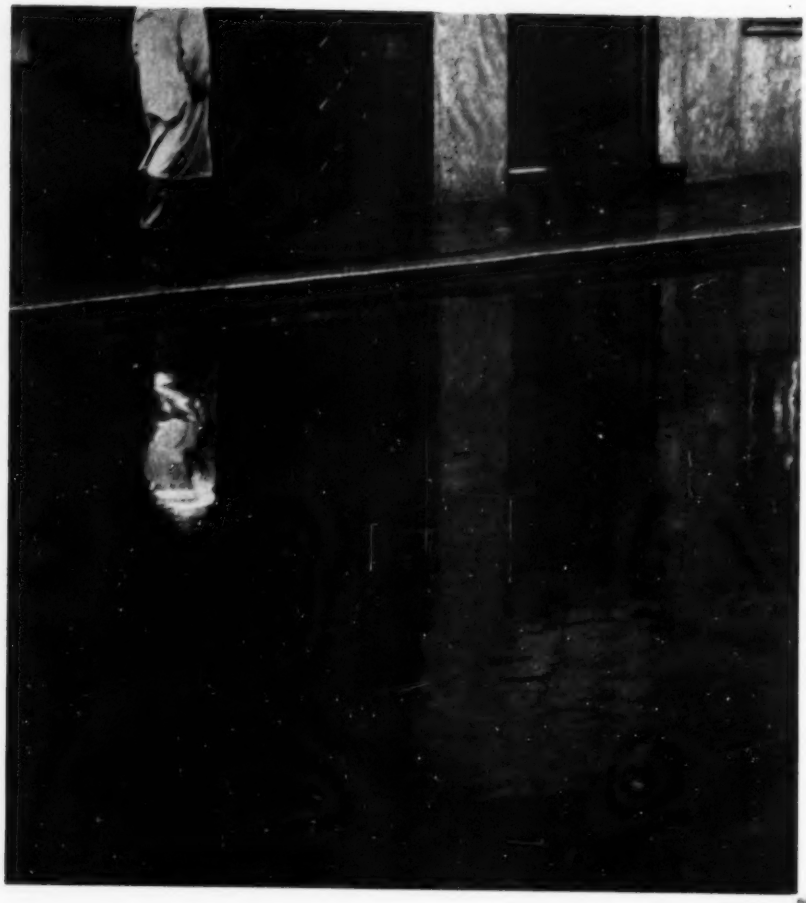

L. van Dalen, Rotterdam

Wij hebben de auteur beloofd, op deze bladzijden terug te komen op zijn foto. Hier is de toegezegde opmerking. De kleinste afbeelding toont zijn foto. De grootste wat wij vinden dat er beter van gemaakt kan worden. Laten we uitleggen waarom we dat zo willen. Het verhaal dat wij uit zijn foto begrijpen is dit: in een door regen vereenzaamde stad een lege straat, waarin, nadat de regen heeft opgehouden, stappen klinken van een enkele, eerste, voetganger. Zijn foto toont twee elementen, die niet in het verhaal passen, nog beter gezegd, ons daarvan afleiden. Dat zijn die open deur, waar de jongeman zou kunnen ingaan, en het feit dat hier sprake is van d i t jongmens, en niet e e n voetganger. Omdat hij een hoofd heeft. Daardoor is hij te gedetailleerd omschreven. Het geheel wordt veel abstracter, onpersoonlijker, meer sfeer dan voorval, door hem doodleuk te onthoofden. De open deur wordt minder opvallend, zijn eventuele gang daarheen nu nog een vraagteken, het accent is totaal en uitsluitend verlegd. Regen en voetstappen. Een straat. Een voetganger.

BONDSNIEUWS

Officiële Mededelingen van de
Bond van Nederlandse
Amateur Fotografen
Verenigingen

Opgericht 11 Maart 1922

Goedgek. bij Kon. Besl. van 11 Mei 1926 no 57 en 10 April 1935 no 31
Redactie: G. A. W. WAGENAAR, Van Neckstraat 14, 's-Gravenhage
Bondssecretariaat: Dupontplein 5, Amersfoort

DE KOMENDE KERSTTENTOONSTELLING VAN DE A.A.F.V. „BONDSSALON"

Op de laatste jaarvergadering is er melding gemaakt van een overleg tussen het bondsbestuur en het bestuur van de A.A.F.V. te Amsterdam. Dit overleg betrof de Kerst(Bonds)salon van deze vereniging, een salon, die in het land voldoende bekend is.

Nu is het zó, dat in Amsterdam moeilijk een paar zalen te vinden zijn, meer geschikt voor het houden van een belangrijke fototentoonstelling dan de zalen van Arti et Amicitiae, al in de eerste plaats om hun prachtige centrale ligging in de stad. Het ligt voor de hand dat de A.A.F.V. telken jare weer beslag probeert te leggen op deze zalen, en gelukkig tot nu toe met succes.

Er is evenwel een „maar".

De wandruimte is, zoals trouwens elke wandruimte waar ook, beperkt en wel zo beperkt dat men vrijwel niet uit kan komen boven een totaal van ruim 200 foto's aan de wanden.

De vraag doet zich voor of het wenselijk zou zijn hier belangrijk boven te gaan. Wij geloven van niet, omdat een bezoeker voldoende uitgekeken zal zijn, wanneer hij 200 fotowerken ernstig en met studie bekeken heeft. Veel meer zou de mensen enorm vermoeien en schade doen aan een ernstige en rustige beschouwing.

De A.A.F.V. staat dus voor het feit, dat zij met pl.m. 200 foto's een overzicht moet geven van de amateurfotografie in Nederland. Zij is daar tot nu toe in geslaagd, met als gevolg dat de Kerst(Bonds)salon erkend wordt als vertegenwoordigend voor de Nederlandse Amateurfotografie.

Het is duidelijk dat deze salon in de eerste plaats de belangstelling en de volle medewerking van al onze beste amateurs nodig heeft.

Dit voor wat de ene zijde betreft, nl. de kant van de A.A.F.V.; aan de andere kant staan de talrijke amateurs, die het een onderscheiding vinden om bij deze exclusieve tentoonstelling aangenomen te worden. Men zal zeker alles doen om te trachten een plaatsje aan de wand te veroveren.

Voor die amateurs (en vakfotografen), die zomaar de series prima foto's uit hun donkerekamer te voorschijn toveren en waar het top-werk, bij wijze van spreken aan de lopende band ontstaat, is het niet erg moeilijk om totaal twee series van drie foto's geplaatst te krijgen, maar de meer bescheiden werker, die misschien minder tijd of minder geld heeft, maakt óók zijn goede werk. En als zich nu het geval voordoet dat enige tientallen foto's moeten worden afgewezen, niet omdat ze niet goed genoeg zouden zijn, maar omdat er geen ruimte is ze op te hangen, dan worden er enige amateurs wel zeer teleurgesteld. Want het kan niet de bedoeling zijn om zoveel mogelijk van het eigen werk aan de wand te krijgen, omdat het zelfs wel denkbaar is om met 10 fotografen een uitstekende tentoonstelling van 200 foto's te houden. Zo wordt dan door de zes foto's die iedereen in mocht zenden, eigenlijk te veel werk van dezelfde makers vertoond, ten nadele van hen die géén zes foto's van prima klasse kunnen produceren.

Als men het aantal toegestane inzendingen vermindert, en op het aantal brengt wat vrijwel algemeen internationaal wordt aangenomen, nl. vier stuks per deelnemer, dan komt er meer ruimte en meer kans om eens „gehangen" te worden voor de meer bescheiden werker.

Dit is nu wat het Bondsbestuur met de A.A.F.V. heeft besproken en de A.A.F.V. besloot daarom, dit jaar vier foto's als maximum te vragen. Men zal nu vrij zijn om één, twee, drie of vier foto's in te zenden, al moet hier direct bij vermeld worden, dat alleen de inzendingen van vier stuks eventueel in aanmerking komen voor de bekroningen. Maar dit is voor de ware amateur bijzaak.

Wij geloven hiermede iets in het belang van alle amateurs bereikt te hebben, en zijn het bestuur van de A.A.F.V. dankbaar voor deze tegemoetkoming. Nu is het aan ons amateurs om te bewijzen dat deze nieuwe maatregel op prijs wordt gesteld.

Wij verplichten ons nu om ons beste werk te zenden, er kan geen enkel bezwaar meer zijn. Iedereen heeft wel werk waarvan hij overtuigd is dat het een goed figuur zal slaan, er worden geen series van drie meer gevraagd.

Laat ons dan onze belangrijkste Nederlandse tentoonstelling ook de belangstelling geven die ze verdient. Het is een grote onderscheiding onze namen in de catalogus te zien, en — onbereikbaar is dit niet meer.

ONZE VERENIGINGEN

A.F.V. „Rotterdam" te Rotterdam.
Lokaal: Doofstommeninstituut, Ammanstraat 22, aanvang 8 uur.
8 Oct.: Projectie kleurdia's door de heer Schudel; onderwerp: „Bali".
In de zaal van de Heinekens Bierbrouwerij, Crooswijksesingel:
21 Oct.: Beschouwing over het ontwikkelen van films en platen door de heer Immink. Gelegenheid tot het stellen van vragen.
28 Oct.: 1. Foto van de maand, 2e ronde. 2. Bespreking Bondscollectie A2.

Fotokring „Eemland" te Amersfoort.
Lokaal: A.G.-huis, Paulus Buyslaan 1; aanvang 8 uur.
6 Oct.: Werkavond en uitslag onderlinge wedstrijd.
20 Oct.: Bespreking Bondscollectie A.
3 Nov.: Lezing van Ir Duprée over Promicrol ontwikkelaar. Eventueel proefprojectie.
17 Nov.: Werkavond en Bondscollectie.

A.F.C. „De Maasstad" te Rotterdam.
Lokaal: Crooswijkscade 15a; aanvang 8 uur.
15 Oct.: Conversatieavond. Aan de wand een collectie.
26 Oct.: Onderlinge competitie „Foto van de Maand", 2e ronde.

Voorburgse Fotokring te Voorburg.
Lokaal: Voorlayer Forum Theater, Herenstraat; aanvang 8 uur.
19 Oct.: Lezing fotocompositieleer.
2 Nov.: Conversatie-avond. Verkoop foto-artikelen, onderl. wedstrijd.

Wageningse A.F.V. te Wageningen.
Lokaal: In Hotel „Hof van Gelderland"; aanvang 8 uur.
16 Oct.: Demonstratie door Agfa.
6 Nov.: Fotocollectie; onderlinge wedstrijd.

Dordtse A.F.V. te Dordrecht.
Lokaal: Voorstraat 396; aanvang 8 uur.
22 Oct.: Foto van de maand; 2e ronde.
5 Nov.: Retouche.
19 Nov.: Foto van de maand, 3e ronde. Lezing door de heer Beernink over compositie, toegepast op onze foto van de maand.

Amsterdamse A.F.V. te Amsterdam.
Lokaal: In American Hotel, ingang Marnixstraat; aanvang 8 uur.
28 Oct.: Inleiding door de heer Van Weele; daarna gelegenheid tot het stellen van vragen.
11 Nov.: 3e Inleveringsavond.
In het Edgar Fulld Atelier, Keizersgracht 495A; aanvang 8 uur.
Bijeenkomsten vinden plaats op 7 en 21 Oct. en 4 en 18 Nov.

A.F.C. „Rotterdam Zuid" te Rotterdam.
Lokaal: Sikkelstraat 35; aanvang 8 uur.
14 Oct.: Foto van de maand.
21 Oct.: Bespreking fotocollectie A2.
11 Nov.: Lezing.
18 Nov.: Foto van de maand.

A.F.C. „Maas en Jeker" te Maastricht.
Lokaal: Restaurant d'Alsace, Kon. Emmaplein 10; aanvang 8 uur.
23 Oct.: Lezing door de heer Duprée met demonstratie van de Promicrol-ontwikkelaar.

6 Nov.: Bespreking foto van de maand. Voordracht met dia's: „Motive die jeder kennt", beschikbaar gesteld door de fa Perutz.
20 Nov.: Fotocollectie 1 van de Federazione Italiana Associazione Fotografiche (Bondscollectie).

A.F.V. *„De Veluwe" te Apeldoorn.*
Lokaal: Hotel van Steeden; aanvang 8 uur.
21 Oct.: Werkavond: Cascadedruk.
2 Nov.: Reportage door de amateurfotograaf, door Dr J. J. M. van Santen.
15—21 Nov.: Jaarlijkse fototentoonstelling.

OFFICIELE BERICHTEN

De penningmeester van de Bond, de heer J. C. Uhlenbroek, is verhuisd. Zijn adres is thans: Van Goyenlaan 37 te Bilthoven, tel. K 3402—3664. Het gironummer van de Bond blijft: 239664.
Het doet ons genoegen te kunnen mededelen, dat weer twee nieuwe verenigingen zich bij de Bond hebben aangesloten en wel:
De Fotoclub „Spectrum" te Enschede. Secretaris: de heer G. Hoogland, Broekheurneweg 478; penningmeester: de heer F. 't Hoen, Wooldriksweg 156, beiden te Enschede.
En de A.F.V. te Maarssen, waarvan secretaris de heer I. D. Daam, „De Kraak" te Maarssen. Verdere adressen zijn ons nog niet bekend. Wij heten beide verenigingen van harte welkom in de Bond.
Bij de firma C. J. Bucher N.V. te Luzern verschijnt een uitgave van de F.I.A.P., welk werk 120 grote foto's bevat van de tweede Internationale F.I.A.P.-tentoonstelling te Salzburg. Dit werk is te bestellen bij het „Generalsekretariat der F.I.A.P., Denzlerstrasse 8 te Bern" en kost 19 Zwitserse francs. Eigenlijk sluit de inschrijving op 15 October, maar een bestelling die een paar dagen later binnenkomt zal zeker nog uitgevoerd worden..
Aangezien onze Buitenlandse Dienst over een toestemming voor het overmaken van vreemde deviezen beschikt, kan de overmaking van de kosten geschieden via de Buitenlandse Dienst.

BUITENLANDSE DIENST

Secretaris voor het buitenland
Foreign Service
Secrétair pour l'Etranger
Sekretär für das Ausland

W. van Linge,
Boven Oosterdiep 125, Veendam
Telefoon 05987—2112

Komende buitenlandse Salons

Inschrijvingsformulieren voor alle ondergenoemde tentoonstellingen zijn verkrijgbaar bij de Buitenlandse Dienst, tel. 05987—2112.

9th Intern. Exhibition of Photography te Southport, van 31 October—14 November 1953. Sluitingsdatum 21 October. Inleggeld foto's 2½ sh., dia's 1½ sh. Max. 6 stuks.

1er Salon Intern. de Arte Fotografico te Bahia Blanca, Argentinië, in November 1953. Sluitingsdatum 30 October. Geen inleggeld.

6o Salao Intern. de Arte Fotografico te Sao Carlos, Brazilië, in December 1953. Sluitingsdatum 1 November. Inleggeld $ 1. Max. 4 foto's.

14th Intern. Photographic Salon of Japan te Tokio, Osaka, Nagoya, Fukuoka, Sendai, Hokkaido, in Januari 1954. Sluitingsdatum 15 November. Inleggeld $ 1. Max. 4 foto's zwart-wit en/of 6 kleurendia's.

1er Salon Intern. de Arte Fotografico te Querétaro, Mexico, van 19 December—6 Januari 1954. Sluitingsdatum 25 November. Inleggeld $ 1. Max. 4 stuks. Foto's zwart-wit en kleurendia's.

7th Cuban Intern. Exhibition of Photography en Colorslides te Havana, van 18 December—20 Januari 1954. Sluitingsdatum 2 December. Inleggeld $ 1. Foto's en dia's, max. 4 stuks.

16th Springfield Intern. Salon of Photography, U.S.A., van 3—24 Januari 1954. Sluitingsdatum foto's 2 December, dia's 9 December. Inleggeld foto's $ 2, dia's $ 1. Max. 4 stuks.

19th Annual Salon of Photography te Des Moines, Iowa, U.S.A., van 1—31 Januari 1954. Sluitingsdatum 7 December. Inleggeld $ 2. Max. 4 foto's.

Salon Intern. de Photographie „John Cockerill 1954" te Seraing, België, van 31 Januari—14 Februari. Sluitingsdatum 23 December. Inschrijfgeld $ 1. Max. 4 foto's zwart-wit.

2nd Intern. Salon of Pictorial Photography te Calcutta, van 14—28 Februari 1954. Sluitingsdatum 26 December. Inleggeld 5 sh. Foto's en dia's, max. 4 stuks.

5th Open Exhibition of Photography te Singapore, van 6—14 Februari 1954. Sluitingsdatum 8 Januari. Inleggeld 5 sh. Max. 4 foto's.

6e Salon Intern. d'Art Photographique te Bordeaux, van 27 Februari tot 15 Maart 1954. Sluitingsdatum 31 December. Inleggeld $ 1. Foto's zwart-wit en kleuren, kleinformaat dia's. Max. van elk 4 stuks.

III Salon Intern. de Arte Fotografico te Vina del Mar, Chili, van 8—28 Februari 1954. Sluitingsdatum 15 Januari. Inleggeld $ 1. Max. 4 foto's en/of dia's.

1er Salon Intern. de Arte Fotografico te Puebla, Mexico, van 26 Februari tot 25 Maart 1954. Sluitingsdatum 1 Februari. Inleggeld $ 1. Max. 4 foto's zwart-wit en/of 4 kleurendia's.

Intern. Salon of Photography te Rochester, U.S.A., van 5—28 Maart 1954. Sluitingsdatum 11 Februari. Foto's, dia's en stereo-dia's, zwart-wit en kleuren.

23 Intern. Exhibition te Boston, U.S.A., in Maart 1954. Sluitingsdatum foto's 22 Februari, dia's 1 Maart. Max. 4 stuks, zwart-wit en kleuren.

Op onderstaande salons kwamen de daarachter vermelde Nederlanders met hun werk uit:
6o Exhibition Intern. de Fotografias te Havana, Cuba: C. J. J. Schaepman te Zwolle.
VII Salon Anual de Arte Fotografico Internacional te Mendoza: C. J. J. Schaepman met vier foto's, bekroond met een beker voor de beste inzending van vier foto's.

•

STEREO MET DE UKAPHOT

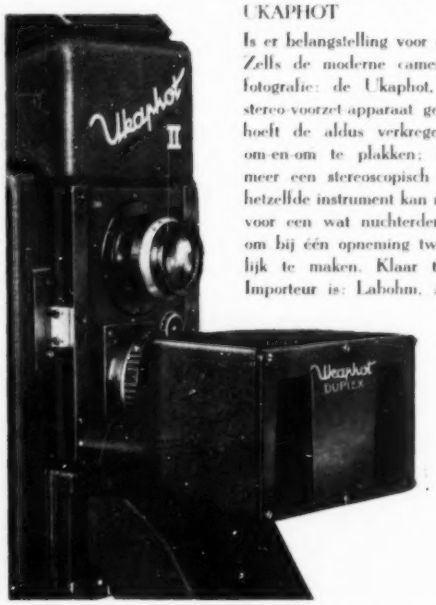

Is er belangstelling voor de stereo of niet? Zelfs de moderne camera voor de snelfotografie: de Ukaphot, heeft nu een stereo-voorzet-apparaat gekregen. Men behoeft de aldus verkregen beelden niet om-en-om te plakken; ze geven zonder meer een stereoscopisch papier-beeld. En hetzelfde instrument kan men uiteraard óók voor een wat nuchterder doel gebruiken: om bij één opneming twee pasfoto's tegelijk te maken. Klaar terwijl U wacht. Importeur is: Labohm, Amsterdam.

OPGAVE VAN NATIONAAL INGESCHREVEN HANDELSMERKEN VOOR DE FOTOBRANCHE

samengesteld door Van der Graaf & Co.'s Merkenbureau N.V., Amstelstraat 14—18, Amsterdam-C. Dit bureau verstrekt aan lezers, mits onder vermelding van ons blad, kosteloos volledige copie van een in de hieronder afgedrukte rubriek vermeld depot, hetwelk hen interesseert.

Verzetstermijn tot 25 December 1953.

Fotografie en optiek (incl. apparaten, toebehoren en hulpmiddelen).
w.m. ARTICAPRESS, 115324, firma „Articapress", Keizer Karelstraat 16, Haarlem. — Persfoto's.

FILMSTROKEN
Op de modernste apparatuur vervaardigen wij aan de hand van foto's, tekeningen, enz. filmstroken en diapositieven. — Korte levertijd.
FIPRON Kinderdijkstraat 65 AMSTERDAM-Z. Tel. 98332

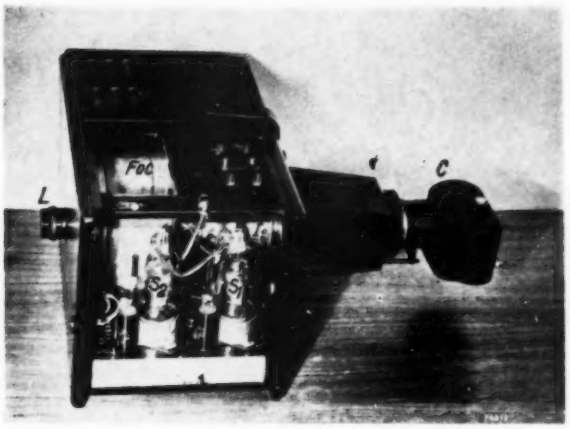

Toestel voor laboratoriumgebruik voor het maken van zeer snelle momentopnamen. Links ziet men de lens L, die het beeld op de voorkant van de beeldtransformator I ontwerpt. Foc is de focusseerspoel, die bij de beeldtransformator behoort. Geheel rechts is een fototoestel C aan het huis van het toestel bevestigd. Vooraan ziet men de twee waterstofthyratrons S1 en S2, die door het snel na elkaar in- en uitschakelen van de electronische sluiter zorgen voor de vereiste korte belichtingstijd.

Ultrasnelle Momentfotografie

VAN INFRAROOD KIJKER TOT FOTOGRAFISCHE SLUITER

Toen in 1934 door Prof. Holst en zijn medewerkers in het Philips Natuurkundig Laboratorium te Eindhoven de beeldtransformator werd uitgevonden, dacht men in hoofdzaak aan de mogelijkheid om met dit toestel onzichtbare infrarode stralen zichtbaar te maken. Van een dergelijke infrarood-kijker is gedurende de oorlog 1940—1945 veelvuldig gebruik gemaakt, o.a. om er mee in het donker te kunnen rijden en varen, om er personen en voorwerpen of obstakels in de nacht mee te kunnen ontdekken, enz. Met zo'n infrarood kijker kan men namelijk in het donker zien zonder zelf gezien te worden.

Een nieuwe en belangrijke toepassing van de beeldtransformator is die van de röntgenbeeldversterker, doch hier willen wij spreken over de toepassing, waarbij de beeldtransformator gebruikt wordt als uiterst snelle fotografische sluiter. Daartoe hebben de laboratoria van Mullard in Engeland een speciaal toestel ontwikkeld, waarmee men opnamen heeft gemaakt met een belichtingstijd van minder dan een tien-millioenste deel van een seconde. Dat is honderdduizend maal zo kort als wat zelfs een goede mechanische sluiter ons geven kan.

Tot dusverre gebruikte men voor het verkrijgen van dergelijke ultrakorte belichtingstijden veelal de Kerr-cel. Deze heeft echter het nadeel dat haar gevoeligheid zeer gering is, o.a. omdat de Kerr-cel op z'n best slechts 5 pct van het opvallende licht doorlaat.

BEELDTRANSFORMATOR

Bij de beeldtransformator daarentegen kan het doorlatingsvermogen van de eigenlijke sluiter zelfs meer dan 100 pct bedragen, dank zij de „versterking" van de lichtgevoeligheid, die door middel van de beeldtransformator mogelijk is. Deze versterking komt bij de ultrakorte belichtingstijden uitermate goed van pas, want zelfs bij zeer sterke belichting komt er in zulke korte tijden toch nog maar uiterst weinig licht op de fotografische plaat. De beeldtransformator is een bijzonder soort electronenbuis, die een beeld, dat gevormd is door lichtstralen, omzet in een beeld, gevormd door electronenstralen, en dit onzichtbare beeld dan weer terug transformeert in een zichtbaar optisch beeld. Dit alles gebeurt door de samenwerking van een fotokathode, een electronische lens en een fluorescerend scherm, die tot de essentiële bestanddelen van de beeldtransformator behoren. Een electrische lens is in feite niet veel anders dan een stelsel van electromagneten, waarvan de velden de electronen van richting doen veranderen.

Met een gewone, maar lichtsterke, lens ontwerpt men van het te fotograferen voorwerp een beeld op de fotokathode. Dit is een lichtgevoelige laag, die onder inwerking van het licht electronen uitzendt. Deze allerkleinste electrisch geladen deeltjes worden door de electronische lens gefocusseerd; zij vormen dan een scherp beeld op het fluorescerende scherm. Dit gaat onder het bombardement der electronen licht geven en zo wordt het onzichtbare beeld der electronenstralen in een zichtbaar beeld omgezet.

Tegelijkertijd wordt er door de electronische lens een versterking van de lichthoeveelheid bewerkstelligd. Een hogere spanning maakt namelijk

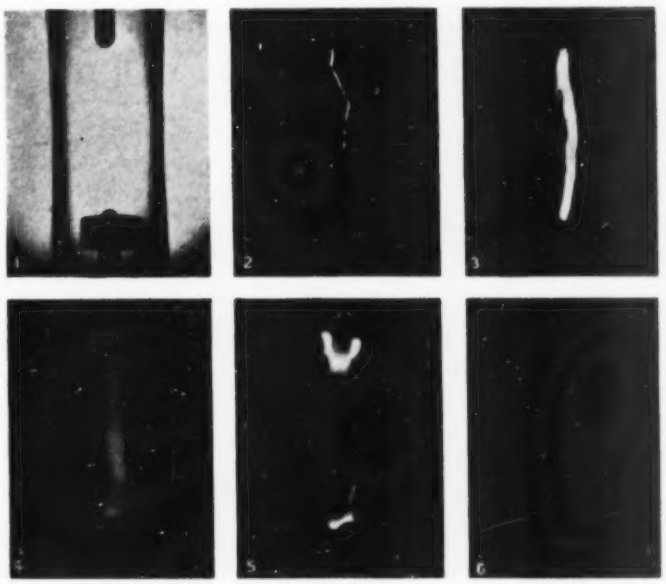

Reeks van opnamen van de opeenvolgende stadia in het ontstaan en afsterven van de ontlading in een electronische flitsbuis (LSD 2). Geheel links een statische foto van het electrodensysteem van de flitsbuis. De volgende foto's zijn genomen met een belichtingstijd van 0,1 microseconde (micro = millioenste deel), de tweede 1 microseconde na het ontsteken van de flits, de derde na 2 microseconden, de vierde na 33 microseconden en de vijfde na 60 microseconden. De zesde en laatste foto laat zien dat na 80 microseconden de flits totaal is uitgestorven.

dat de electronen een grotere snelheid krijgen, waardoor zij op het fluorescerende scherm meer licht produceren.
De gemakkelijkheid, waarmee de uiterst lichte, electrisch geladen, electronen zich op hun weg door een electrische lading laten beinvloeden, maakt het mogelijk het electronenbeeld in een beeldtransformator vrijwel zonder traagheid te onderdrukken en weer vrij te laten. Een negatieve lading op een zg. stuurrooster binnen de buis houdt de negatief geladen electronen tegen, terwijl bij het wegnemen van die lading de electronen weer worden doorgelaten. Een korte electrische impuls is dus in staat de electronen door te laten en aldus kan men de buis als „sluiter" voor het maken van uiterst snelle momentopnamen gebruiken. Op die manier heeft men reeds momentopnamen met een belichtingstijd van minder dan een tien-millioenste deel van een seconde gemaakt.

TOEPASSINGEN

Amateur en vakman zullen aan dergelijke ultrakorte belichtingstijden maar weinig behoefte hebben. Des te meer echter het wetenschappelijke en technische speurwerk. Zulke korte belichtingstijden openen namelijk totaal nieuwe mogelijkheden in al die gevallen, waarin men van zeer snel verlopende verschijnselen scherpe detailbeelden wil fotograferen teneinde te zien wat er gebeurt en hoe. Het overspringen van een electrische vonk bijvoorbeeld gaat zo razend snel, dat men er nog maar bitter weinig van af weet hoe zo'n ontlading nu precies verloopt, en wat zich daarbij allemaal afspeelt. Ook van de trillingen en de breuk, die bij machines (rotoren) met zeer hoge omwentelingssnelheden optreden, van de brandstofinspuitingen bij hogedruk-straalmotoren, van de verschijnselen bij explosies en van de gedragingen van een projectiel wanneer dit een voorwerp treft, is het belangrijk te weten hoe dit allemaal in zijn werk gaat.
Nu moet men niet denken dat men bij een belichtingstijd van minder dan een tien-millioenste deel van een seconde ook tien millioen beelden per seconde moet opnemen. Ten eerste zou dit niet mogelijk zijn, maar bovendien is het ook niet nodig, omdat de te fotograferen verschijnselen slechts uiterst kort duren. Heel vaak zal men reeds met één enkele momentopname van voldoende korte duur kunnen volstaan om er zijn conclusies uit te trekken. Voor het geval men echter meer beelden wil maken, gebruikt men voor elke opname slechts een deel, bv. het negende deel van het fluorescentiescherm van de beeldtransformator. Door electronische afbuiging van de beeldstralen, die immers electronenstralen zijn, brengt men het beeld achtereenvolgens op de verschillende delen van het scherm. Zo werd reeds een reeks opnamen gemaakt met een belichtingstijd van een tiende microseconde (micro = millioenste deel) met telkens een microseconde tussentijd.

Camera en snelverkeer

De losse opmerking over het nut van een camera bij snelverkeer was aanleiding tot diverse interessante reacties.

Zo schreef ons de heer De Groot:

Ook in Nederland wordt het verkeer uit een rijdende auto geregistreerd en wel door de photomobiel van de Autokampioen, het auto-weekblad van de A.N.W.B. Ter illustratie zend ik U per afzonderlijke post de Autokampioen van 22 Augustus jl, waarbij ik speciaal Uw aandacht moge vragen voor de pagina's 1314, 1326 en 1334. Deze photomobiel rijdt al enige jaren langs Nederlands wegen (en ook buiten onze grenzen) en is thans uitgerust met twee Robots voor de voorruit (links en rechts) en een camera met telelens, die boven het schuifdak uitkijkt. Alle drie camera's zijn uiterst gemakkelijk door de bestuurder te bedienen.

De heer Blazer o.a. maakt nog de volgende interessante opmerking:

In Zuid-Tirol reizend met auto en caravan stopten we langs de weg voor de lunch in de buitenlucht. Door zuiver toeval merkte een van ons dat vanuit het struikgewas een individu ons doen en laten bestudeerde. Dat de bedoelingen niet de beste waren bleek toen ik er met een gereedgehouden camera op af stapte, want in recordtijd had de man zich door de struiken verplaatst naar een punt aan de weg ca 200 m verder. Daar lag zijn fiets klaar en daarmee verdween hij uit zicht.
Het is wel duidelijk wat een sterk wapen een foto kan zijn bij kwaadwilligheid.

Een camera in de auto als door U vermeld lijkt mij standaarduitrusting. Ik doe dit al jaren, en heb er eens een zeer onaangename politieman mee tot rede gebracht.

"Rotsvast

moest ik op mijn
belichtingsmeter
kunnen vertrouwen.

Mijn vertrouwen in de
SIXTOMAT
was volkomen gerechtvaardigd".

HANS ERTL,
de cameraman van de
Nanga Parbat expeditie 1953
gaf de SIXTOMAT J
dit attest.

Sixtomat

J

EEN BELICHTINGSMETER VAN GOSSEN

Imp.: J. P. Vos' Cinefoto Import N.V., Den Haag

Aldis

Het wereldmerk voor Projectie-apparatuur

KLEINBEELD-PROJECTOREN :
150—300—500—750—1000 Watt

EPIDIASCOPEN :
Epivisor 500—1000 Watt
Continental 500 Watt

6 x 6 DIA-PROJECTOREN
Super-Six 300—750—1000 Watt
Vraagt demonstratie en prospecti bij
Uw Fotohandelaar

De beste projectoren voor kleuren-projectie

Vertegenwoordigers Aldis Brothers Ltd
- Birmingham - Engeland

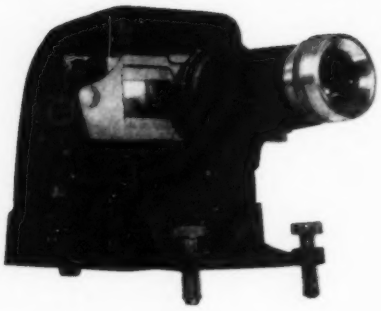

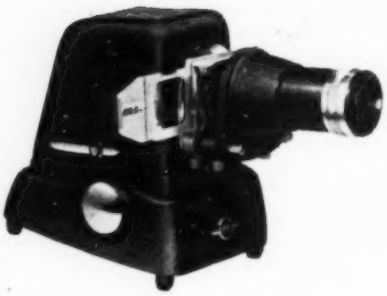

HIJMANS' FOTO- EN KINOGROOTHANDEL N.V.
MUZENSTRAAT 37 - DEN HAAG - TEL. 117276

Met een

ELMED
ELECTRONEN FLITSER

altijd zonlicht bij de hand

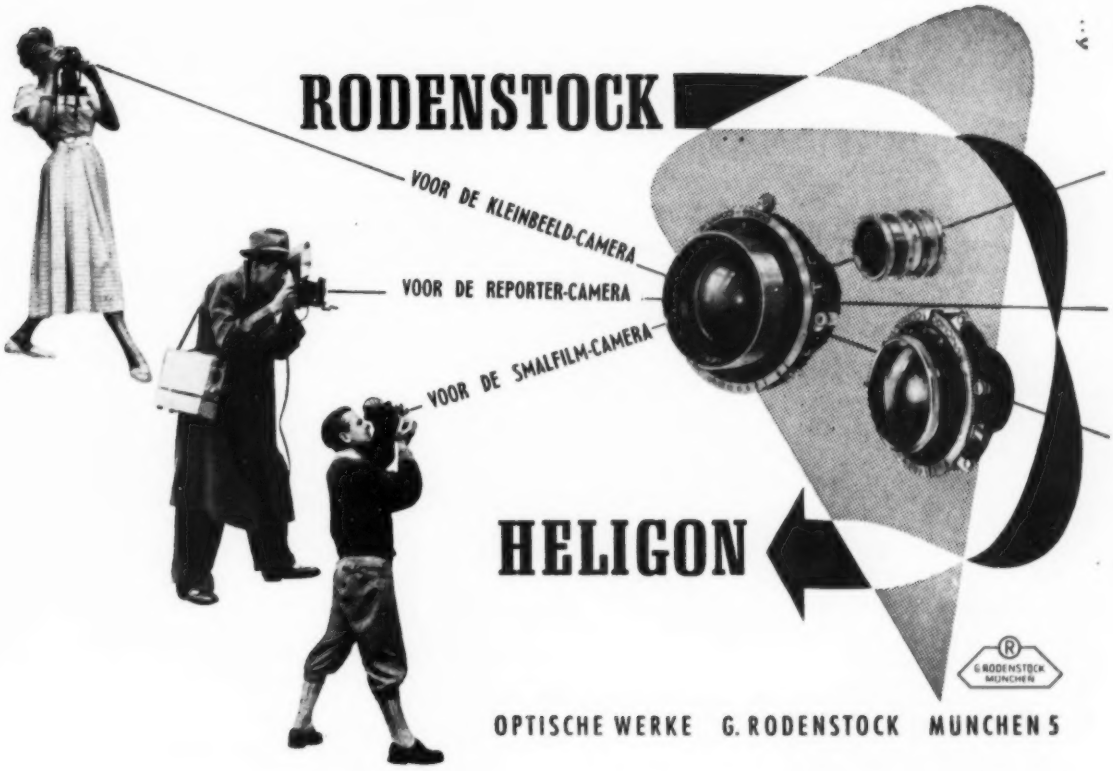

Alleenvertegenwoordiging voor Nederland: **HIJMANS' FOTO- EN KINOGROOTHANDEL N.V.** Muzenstraat 37 - Den Haag

PRIJSVERLAGING

Verbeter nog voor de donkere winter de helderheid van het matglas van Uw 6 x 6 reflexcamera door toepassing van de Veldstrilens.

250—1000 % lichtwinst

FOTO- EN FILMBEDRIJF **VELDMAN & STRIK**

Kerkstraat 22 - BUSSUM - Tel. 7474

H.H. FOTOGRAFEN

20 pCt. korting tot 31 Oct.

OP ONS HANDGEKLEURD OLIEVERF-COLORWERK, KLEUR- EN LICHTECHT!

Zend ons Uw mooiste negatieven of vergrotingen (Prestona 5 bij voorkeur), en U zult verrukt zijn over het resultaat. Juiste kleurstaat bijvoegen.
Dit ter nadere kennismaking en voor de a.s. feestdagen een aparte etalage welke verkoopt! Doe het direct het is reeds druk.
Reproductie-combinatie-bidprent, enz. met 5 dagen na ontvangst weer bij U thuis.

Vereen. Reproductie-Bedrijven **Forebo**

Telefoon 2528, K 2953 - BLARICUM

GEVRAAGD:

met spoed voor grote foto- en kinohandel,

All-round winkelchef en een filiaalchef

Moeten goed bekend zijn met alle foto- en smalfilm-camera's.

Voor goede krachten een prettige werkkring en hoog salaris of eventueel provisie.

Brieven onder No. 588986 Foto aan het bur. van dit blad.

„BA-CO-GOLD"

FLITSLAMPENHOUDER MET CONDENSATOR

- condensator
- ingebouwd testlampje
- uitwerper voor gebruikte lampjes
- aansluiting voor 2e lampenhouder
- afneembare reflector

Prijs ƒ 21,—

bijbehorende beugel ƒ 3,—

2e LAMPENHOUDER

met klemveer en vier meter snoer

Prijs ƒ 15,—

„BACOLET"

FLITSLAMPENHOUDER MET CONDENSATOR

- condensator
- uitwerper voor gebruikte lampjes
- afneembare reflector

Prijs ƒ 15,—

bijbehorende beugel ƒ 2,50

DEZE LAMPENHOUDERS ZIJN GETEST IN OVERLEG MET PHILIPS N.V. EN AAN DE ACHTERZIJDE VOORZIEN VAN EEN TABEL VOOR DE PHILIPS FLITSLAMPEN

Bij iedere goede fotohandel verkrijgbaar

IMPORTRICE:

HIJMANS' FOTO- EN KINOGROOTHANDEL N.V.
DEN HAAG MUZENSTRAAT 37 - TELEFOON 117276

BRAUN hobby

MODEL 1954

Prijs f 269,50 - Paraattas f 15,-

DE NIEUWE BRAUN HOBBY

De Electronenflits met de capaciteit van een groot en duur vakapparaat, maar door zijn afmetingen, gewicht en prijs binnen het bereik van iedere amateur.

REFLECTOR,
nog elastischer en absoluut onbreekbaar.

Gemaakt uit Polyamid, de grondstof van Perlon. De parelstructuur heeft een groot reflex-vermogen en geeft toch een mooi en zacht licht.

LICHTOPPERVLAK,
nog universeler

ca. 60 %, zodat opnamen met groothoek-objectieven mogelijk zijn. Gelijkmatige verlichting. Door de grote hoek is het precies richten van de reflector overbodig. Extra leverbaar is een metalen reflector met meer gerichte lichtbundel, hiermede bereikt U weliswaar een hoger richtgetal, maar het licht is harder.

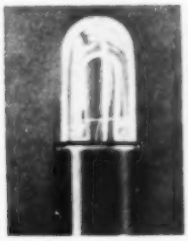

FLITSLAMP,
nog heller.

Constructie is vereenvoudigd en geeft een meer geconcentreerd licht. Kleurtemperatuur als zonlicht ca. 56000 Kelvin, zodat kleurenopnamen met gewoon daglicht gemaakt kunnen worden. De flitslamp is door een kap van plexiglas beschermd.

SCHAKELAAR,
nog gemakkelijker te bedienen

Deze is thans gemonteerd in de lamphouder. Hierin is ook gemonteerd het contrôle-lampje, dat tevens de contactspanningen, die door de sluiterfabrikanten zijn voorgeschreven, stabiliseert.

CAMERABEUGEL,
nog meer mogelijkheden

De cameraschroef (Engelse schroefdraad) is zo bevestigd, dat deze niet verloren kan gaan. Voor camera's met Duitse schroefdraad is een aparte schroef gemonteerd. De veer, waarmede de beugel op de lamphouder geschoven wordt is verzwaard.

STEKKER-VERBINDING,
nog zekerder.

De lamphouder en 't generatordeel zijn door een uitneembare hoofdkabel spanningszeker verbonden; de stekker kan niet verkeerd in de generator gestoken worden. De generator en de lamphouder kunnen nu apart getransporteerd worden. Geen gevaar voor electrische schokken.

GENERATORHUIS,
nog eleganter.

Ook uit Polyamid, onbreekbaar, kras- en zuurvrij. Absoluut spanningszeker, kan met water en zeep gewassen worden.

GENERATOR-DELEN,
nog lichter.

Alle delen, zonder veel demontage bereikbaar, de kabelverbindingen gemakkelijk te demonteren. Hoge bedrijfszekerheid. Mogelijkheid tot storing practisch uitgesloten. De accu is van het bekende fabrikaat Sonnenschein.

TRILLER,
nog stabieler.

Als mechaniek het meest kwetsbare deel van alle electronenflitsapparaten. Deze is van een nieuwe constructie en is geheel omgebouwd in een aluminium huls, beschut voor stof en vocht en is zelfs in de tropen volkomen bedrijfszeker. Uitneembaar, voorzien van stekkerpennen, met één handgreep te verwisselen.

LAADINRICHTING,
nog practischer.

Het laadapparaat is ingebouwd en geeft een maximale laadstroom. Voor het opladen steekt men de stekker van de ladingskabel in de contra-stekker van de generator. In de stekker van de ladingskabel kan men de netspanning verstellen van 110-130 op 220-250 Volt. Ook leverbaar ladingskabel voor autobatterij 6 Volt.

Richtgetal bij 21/10 Din 52 - en 17/10 Din 36. Capaciteit 90 Watt sec. Oplaadtijd 6 sec. Werkzame belichtingstijd 1/1000 sec. Fabrieksgarantie 6 maanden. Aantal opnamen per acculading 80—100. Gewicht 2.2. kg. Kosten per flits nog geen cent. Levering uitsluitend via de fotohandel.

FOKA N.V. Importrice voor Nederland
ADMIRALITEITSSTRAAT 8 abc - ROTTERDAM-O. - TELEFOON 22242 - 24422

Een fenomenale Rolfilm

1/250 sec. F : 11, ontw. in DO 33
Vergroot op Dalco Bromide papier

SPECTROPAN 33°

Spectropan 33 is een nieuwe, zeer snelwerkende panchromatische rolfilm met een fijne korrel, grote speelruimte en mooie gradatie.

De emulsie van Spectropan 33 is volgens een nieuwe methode samengesteld. Deze film is geschikt voor binnenopnamen met of zonder kunstlicht, alsmede voor buitenopnamen, waarbij een korte belichting vereist is.

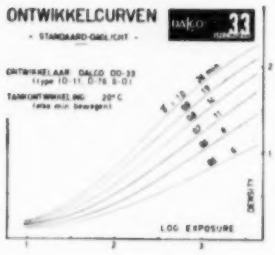

SPECTROGRAM

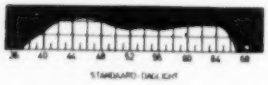

6 x 9 / 6 x 6	f	1.75
4 x 6½	f	1.55
6½ x 11	f	2.45

Vraagt
Uw
handelaar

NEDERLANDSCHE FOTOGRAFISCHE INDUSTRIE N.V. SOESTDUINEN - (NEDERLAND)

BRAUN NÜRNBERG

CARL BRAUN K.G. · KAMERAWERK · NÜRNBERG

Paxette

De verrassende resultaten

gaven deze kleinbeeldcamera haar grote populariteit
De Paxette II voldoet aan alle denkbare wensen op fotogebied.

Nu ook met uitwisselbaar optiek

Imp.: C. BOONEN & Co. N.V. - Herengracht 14
Amsterdam

TE KOOP AANGEBODEN:

Fotohandel - Foto-atelier

met moderne woning zonder ruil. Jaaromzet ƒ 14.000 met Good will en gedeeltelijke inventaris in Zuid-Limburg (gr. vacantieplaats). Voor flinke kracht uitbreiding mogelijk. Benodigd kapitaal ƒ 18.000.

Brieven onder No. 589421 Foto aan het bureau van dit blad.

TE KOOP AANGEBODEN:

MODERN FOTO-ATELIER

annex Fotohandel in Provinciepl. Ov. Alleen zij, die over ƒ 17000.— beschikken, gelieven te reflecteren.

Brieven onder No. 586269 Foto aan het bur. van dit blad.

Werkgelegenheid gezocht door **allround fotograaf**, 11 jaar praktijk, bekend met alle werkzaamheden (geen portret). In het bezit van Speed Graphic 4 x 5 uitrusting, Rolleicord, Doka uitrusting. Is genegen totale inzet van persoon en uitrusting in dienst te stellen van groot bedrijf, persbureau, courant, of daarmede gelijk te stellen instelling. Hetzij in loondienst of in nader over een te komen vorm.
Aanbiedingen onder No. 585733 foto aan het bur. v. d. blad.

Goede negatieven

krijgt U, indien U

TETENAL ULTRAFIN S.F.

TETENAL LEICANOL

gebruikt.

Ultrafin S.F., 15—20-voudige vergroting, practisch zonder korrel.

Leicanol, 6—8-voudige vergroting, practisch zonder korrel.

Door inruil verkregen
CAMERA'S

Praktica 24 x 36 mm met Biotar F 2,0, in paraattas *f* 425,—. Idem met Schneider Xenar F 3,5, in paraattas *f* 325,—. SM Mamyia 24 x 36 mm met F 3,5 coated, gekoppelde afstandsmeter, synchrocontact, in paraattas met oranjefilter *f* 150,—. Agfa Karat 36, 24 x 36 mm met Schneider Xenon F 2,0, synchro-compur, in paraattas met zonnekap en geelfilter *f* 425,—. Voigtländer Vito II met Color Skopar F 3,5 Prontor S volsynchroon, in tas *f* 160,—. Contax S 24 x 36 mm met Biotar F 2,0, in paraattas *f* 875,—. Praktiflex 24 x 36 mm met Victar F 2,9, in paraattas *f* 79,—. Welti 24 x 36 mm met Xenon F 2,0 met gekoppelde afstandmeter *f* 145,—. Altix 24 x 36 mm met Trioplan F 2,9 coated, synchro-contact *f* 95,—. Baldinette 24 x 36 mm met Radionar F 2,9 coated, Prontor S, synchro-contact *f* 125,—. Baldinette 24 x 36 mm met Baltar F 2,9, Prontor S, synchro-contact *f* 95,—. Regula 24 x 36 mm met Ennagon F 3,5 Prontor S, synchro-contact, in tas *f* 120,—. Leica 24 x 36 mm met Summar F 2,0, in tas *f* 325,—. Franka 6 x 6 cm met Schneider F 2,9 in Prontor S, ingeb. afstandmeter, in paraattas, als nieuw *f* 150,—. Gevabox 6 x 6 cm, in tas *f* 9,50. Welta 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F 4,5 coated Prontor S, synchro-contact, in tas *f* 145,—. Rixa 6 x 6 cm met Ennar F 3,5 coated Prontor S, synchro-contact, in tas *f* 60,—. Venaret 6 x 6 cm, in paraattas *f* 9,50. Flexaret 6 x 6 cm met Mirar F 3,5 coated in Prontor S, syncho-contact *f* 195,—. Aiglon 6 x 6 cm met Angénieux F 4,5, 6 snelheden *f* 65,—. Reflekta 6 x 6 cm met Pololyt F 3,5 Prontor S *f* 165,—. Balda 6 x 6 cm met F 3,5 coated Prontor S, synchro-contact *f* 95,—. Pucky 6 x 6 cm met F 6,3 coated *f* 49,—. Voigtländer 6 x 6 cm met Skopar F 3,5 Compur, synchro-contact *f* 195,—. Baldix 6 x 6 cm met Westar F 2,9 coated Prontor S, synchro-contact *f* 150,—. Baldix 6 x 6 cm met Westar F 4,5 Vario, synchro-contact *f* 75,—. Weltax 6 x 6 cm met Trioplan F 3,5 coated, synchro-contact *f* 95,—. Voigtländer Bessa II 6 x 9 cm met Skopar F 3,5 Compur Rapid tot 1/400 sec, synchro-contact, in paraattas met geelfilter en zonnekap *f* 325,—. Kodak Boxcamera model E 6 x 9 cm, in tas *f* 17,50. Voigtländer Bessa 6 x 9 cm met F 7,7, in tas *f* 17,50. Cocarette 6 x 9 cm met F 6,3 Anastigmaat Derval sluiter *f* 17,50. Voigtländer Bessa 6 x 9 cm met Vaskar F 4,5 in Prontor S, in paraattas *f* 145,—. Kinax 6 x 9 cm met Berthiot F 4,5 coated, synchro-contact, Newtonzoeker *f* 85,—. Kodak Brownie 620 6 x 9 cm met F 6,3 Anastigmaat synchro-contact *f* 35,—. Kinax 6 x 9 cm met F 4,5 coated, synchro-contact, zelfontspanner *f* 79,50. Belloca 6 x 9 cm met F 4,5 coated, sluiter 1/25—1/100 sec, synchro-contact *f* 65,—. Belloca 6 x 9 cm met F 4,5 coated, synchro-contact *f* 69,50. Super Ikonta 6 x 9 cm met Tessar F 3,5 Compur Rapid, rompontspanner en zelfontspanner *f* 295,—. Zeiss Ikon 6 x 9 cm met Tessar F 3,5 coated, Compur Rapid, syncho-contact *f* 225,—. Agfa 6½ x 11 cm met Anastigmaat F 6,8, in tas *f* 19,50. Ernemann Goerz 6½ x 11 cm met Anastigmaat F 6,8, 5 snelheden *f* 19,50. Ica 6½ x 11 cm met Zeiss Tessar F 4,5 Compur met instelhevel *f* 75,—. Kodak 6½ x 11 cm Folding Brownie, 4 snelheden *f* 17,50. Kodak 6½ x 11 cm met 4 diafragma's *f* 19,50. Voigtländer 6½ x 11 cm met Voigtar F 6,3, snelheden 1/25—1/100 sec *f* 39,—. Kodak 6½ x 11 cm met F 4,5 snelheden van 1/10—1/200 sec *f* 49,50. Ica 8 x 10½ cm voor platen en rolfilms met Zeiss Tessar F 4,5—15 cm *f* 95,—. Patent Etui 6,5 x 9 cm met Schneider Xenar F 4,5 Compur, met dubbele lederen balg, 2 chassis en filmpack-chassis *f* 70,—. Universeel zoeker voor Leica *f* 65,—. Huet Miralux prismakijker 8 x 30, in étui *f* 160,—

FOKA N.V.

Admiraliteitsstraat 8abc — 2e Middellandstraat 23

Rotterdam-O. — Tel. 22242—24422—34644

Belangrijk nieuws voor:

PRACTICA EN EXACTA
VAREX BEZITTERS

PRISMAZOEKER VOOR PRACTICA

Kunt U zonder meer over Uw zoeker schuiven. Compleet in lederen étui . . . **f 82.—**

PRISMAZOEKER VOOR EXACTA VAREX

Compleet in lederen étui . . . **f 125.—**

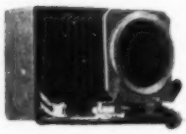

BALGINSTELAPPARAAT VOOR PRACTICA

Door schaarbeweging inklapbaar en daarom handig mede te nemen. (Binnenkort ook leverbaar voor Exacta Varex) . **f 72.—**

Nog leverbaar enkele Rolleicords 111A met Zeiss Triotar 1 : 3.5 en Compur Rapid sluiter slechts . . f 325.—

FOTO-KINO-STRIK N.V.

BUSSUM — Nassaulaan 37 — Telefoon K 2959 - 6217
HILVERSUM — Groest 136 — Telefoon K 2950 - 2130

Levering uitsluitend via de erkende handelaren

Agfacolor diaraampjes

Goed en Goedkoop

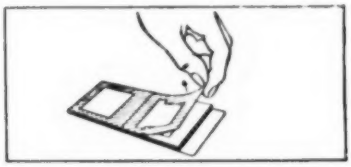

Zorg dat de glaasjes stofvrij zijn en verwijder het schutpapier.

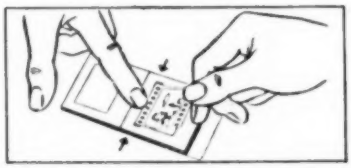

Nu het filmstrookje inleggen. Bovenzijde van het beeld tegen de aanlegkant (zie pijl). Gevoelige zijde aan onderkant.

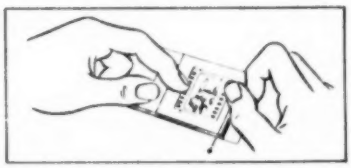

Linkerhand houdt strookje vast, terwijl de rechterhand de andere geperforeerde zijde op de kleefrand drukt.

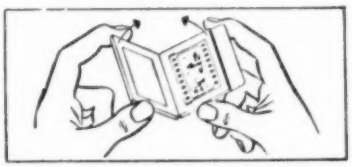

Raampje nauwkeurig sluiten en op een vlakke ondergrond stevig aandrukken.

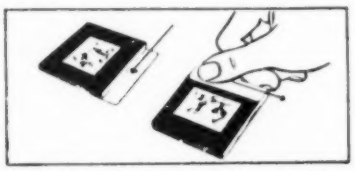

Tenslotte wordt het strookje papier, bestemd voor eventuele beschrijving, bevochtigd en om de glaasjes vastgeplakt.

Prijs f. 5.75 p. 20 stuks

LINDIA RAAMPJES

HET IDEALE DIARAAMPJE

Iedere dia kan op eenvoudige wijze, ongelimiteerd worden verwisseld.

1

Verwijderen van deksel door de zijkanten in te drukken.

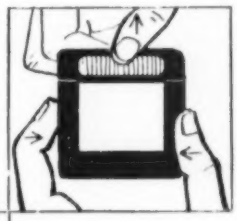

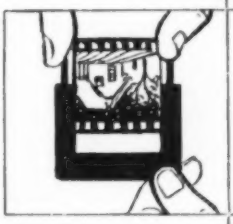

2

Dia wordt tezamen met de glaasjes ingeschoven.

3

Aanbrengen van deksel.

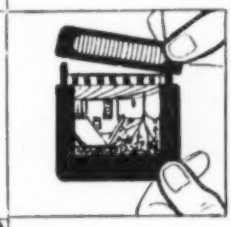

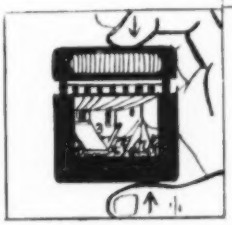

4

Vastdrukken van deksel.

Prijs f. 8.50 p. 20 stuks

N.V. AGFA PHOTO, ARNHEM

Bijkantoor Amsterdam Singel 32

Kodak 'OPAL'

Het beroemde Amerikaanse Kodak „Opal" papier is thans weer op de Nederlandse markt.
De emulsie van dit zeer karakteristieke papier is van het chlorobromidetype, waarin zilverchloride domineert. „Opal" is daarom in de eerste plaats bestemd voor vergroting, maar leent zich ook voor contactdruk bijzonder goed.
De beeldtint is bruin zwart en doet buitengewoon prettig aan; door variaties in de belichtings- en ontwikkeltijd kan men de tint binnen ruime grenzen beïnvloeden. Het typische „Opal" effect verkrijgt men door ontwikkeling in Kodak D 52, 1 + 1 verdund, gedurende 2 minuten bij 20 °C; ontwikkelspeelruimte van 1½ tot 4 minuten.
Met de verschillende kleurbaden — met name het goudkleurbad volgens Kodak recept T 21 — zijn op Kodak „Opal" zeer fraaie resultaten te verkrijgen.

RECEPT KODAK D-52 ONTWIKKELAAR

voorraadsoplossing

Water (ca. 50°C)	500	cc
'Elon' (metol)	1.5	gram
Natriumsulfiet (watervrij)	22.5	gram
Hydrochinon	6.3	gram
Natriumcarbonaat (watervrij)	15	gram
Kaliumbromide	1.5	gram
Met koud water aanvullen tot	1000	cc

Voor gebruik 1 deel voorraadsoplossing verdunnen met 1 deel water.

Kodak „Opal" is in één gradatie (normaal) en in vele oppervlakken en tinten verkrijgbaar, o.a.:

Kodak „Opal" B (crèmewit, glad, halfmat)
Kodak „Opal" C (crèmewit, glad, mat)
Kodak „Opal" G (crèmewit, fijngekorreld, halfmat)
Kodak „Opal" V (crèmewit, suède, mat)
Kodak „Opal" P (ivoortint, fijngekorreld, halfmat)
Kodak „Opal" W (ivoortint, suède, mat)

Voor „salonwerk" — niet alleen portretten, maar ook opnamen van zeer uiteenlopend karakter — leent Kodak „Opal" zich buitengewoon goed.

KODAK N.V. • ANNA PAULOWNASTRAAT 76 • DEN HAAG